

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

ANTONIUS
A KLEOPATRA

ANTONIUS
AND CLEOPATRA

NAKLADATELSTVÍ
ROMEO

Tato kniha vychází za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a jako součást výzkumného záměru na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy „Základy moderního světa v zrcadle literatury a filozofie“ (MSM 0021620824).

Antonius a Kleopatra, hra napsaná na přelomu let 1606 a 1607, dějově navazuje na tragédii **Julius Caesar** z roku 1599. Sleduje další osudy vítězů v bitvě u Filipp, triumvirů Marka Antonia, Octavia Caesara a Marka Aemilia Lepida. Shakespeare v ní však vytvořil hru, která se klasickému žánru tragédie v mnohém vymyká. Je to drama vášnivé lásky v kulisách světa, oslava lidskosti a trpký výsměch samolibé moci. Svým vyzněním i datací je na přechodu mezi velkými tragédiami autorova zralého období a pozdními romancemi.

V centru hry stojí nejslavnější milenecká dvojice starověku, již se před Shakespearem i po něm dostalo řady literárních zpracování. Hlavním pramenem jsou jako u **Julia Caesara** Plútarchovy *Životy slavných Řeků a Římanů*. Příběh velkého vojevůdce Antonia, kterého ke zkáze přivede „kurtizána“ Kleopatra, jak ho s mnoha působivými detaily vypráví tento antický životopisec (46 – 120 n. l.) a jak se zapsal do povědomí západní kultury, nabyl v různých adaptacích i odlišných podob. Už Geoffrey Chaucer ve své *Legendě o dobrých ženách* (1385) Kleopatru do značné míry rehabilituje a rovněž zpracování látky z pera Shakespeareova současníka Samuela Daniela (*Tragédie Kleopatry*, 1594) zdůrazňuje její vznešené stránky. Shakespeare tedy nepřijímal jen známý děj, ale mohl vycházet i z rozporuplných hodnocení titulních postav.

Láska a politika jsou témata, která prolínají celým Shakespeareovým dílem a pod vlivem společenských změn a jistě i osobních autorových zkušeností nabývají různých podob a akcentů. Znatelný zlom nastává koncem 16. století. Shakespeareův renesanční optimismus se vytrácí a střídá ho skepse. Zatímco v tragédii **Romeo a Julie** (1596) zničí mladý pár nenávisť okolí, ale jejich láska přežívá, v tragikomické grotesce **Troilus a Kressida** (1602) milenci přežijí, ale v prostředí války se jejich láska rychle promění v zradu. Ve skupině her spíše politického rázu se dramatik odklání od domácí historie a poukazuje na domácí poměry prostřednictvím her odehrávajících se na jiných místech a v jiných časech. Od **Julia Caesara** přes další velké tragédie **Hamlet**, **Othello**, **Macbeth**, **Král Lear** až po **Coriolana** (1607) je v ohnisku autorovy pozornosti člověk spatý s mocí a odpovědností ke své zemi. Ve hře **Antonius a Kleopatra** jako by se oba zmíněné proudy tvorby setkaly. Je to příběh lásky čelící nepřátelskému okolí, stejně jako příběh vládců, který musí osobní city podřizovat zájmům země.

Dějštěm hry je, alespoň ze sebestředného hlediska jejích protagonistů, celý tehdejší svět. Příběh se volně přelévá mezi dvěma jeho protipóly, Římem a Egyptem, ale přeskakuje často jakoby filmovým střihem na Sicílii, do Athén, Sýrie... Hra je zalidněná postavami, které někdy s ústředním dějem souvisejí zcela okrajově, a popisuje historické události dlouhých deseti let. Shakespeare navíc známý příběh do značné míry zbavuje dramatičnosti. Ve hře lidé mluví, vtipkují, zpívají, hádají se, milují, zlobí a opíjejí, ale nikdo tu nikoho nezabije. Bitvy se odehrávají mimo jeviště. Kdyby příběh neskončil sebevraždou obou milenců, z nichž ta první je směšně nepodařená a ta druhá úchvatně teatrální, a kdyby celou hrou neprostupoval pocit osudové neodvratnosti tragického konce, těžko by se dalo mluvit o tragédii. Zvlášť když tragický pocit v závěru je vyvážen pocity triumfu, výsměchu a smíření.

Co tedy činí z této hry dílo, které mnozí považují za jeden z vrcholů dramatikova umění? Možná je to dáno tím, jak dokonale se zde Shakespeareovi na všech rovinách podařilo vyjádřit složitost a hloubku lidského přístupu k životu, naplnit konkrétní osudy psychologicky prokletých postav obecnou platností a přitom se vyhnout apriorním soudům a nechat na divákovi či čtenáři, aby se v konfrontaci s vlastním založením dohadoval motivací jednání a povah jednotlivých postav.

Shakespeare charakterizuje oba póly rozděleného světa řadou protikladných aspektů. Zatímco Řím, reprezentovaný mladým dobyvatelem Octaviem Caesarem a jeho vojáky, představuje civilizaci, jíž patří budoucnost, tajemný Egypt s jeho stárnoucí vládkyní Kleopatrou, v jejichž tenatech uvázl před Antoniem nejeden římský potentát, je místem radostného prožívání přítomnosti a současně i místem odsouzeným k zániku. Mužský a ženský princip, rozum a cit, povinnost a slast leží v této hře na opačných střílkách kompasu. Uprostřed stojí Antonius, jehož k Západu vážou povinnosti římského velitele a k Východu láska ke Kleopatře. Na rozdíl od předchozích dramatikových hrdinů Bruta, Hamleta či Macbetha však Antonius nepodstupuje muka vnitřního boje. Není filozof a jedná impulzivně. Když Řím zavelí, bez velkého váhání opouští Kleopatru, a dokonce si i bere za manželku Octaviovu sestru. Když pochopí, že jeho štěstí leží v Egyptě, poddá se své osudové vášni a vrátí se ke Kleopatře. Protože je však voják a velitel, ví, že jeho soukromá láska je zradou vlastní země. Jeho postavení je o to horší, že nikdy nemůže vědět, zda si Kleopatra jeho obět zaslouží.

Mnozí se shodují v tom, že v Kleopatře vytvořil Shakespeare svou nejzdařilejší ženskou postavu. Je kvintesencí všech ženských ctností i nectností. Umí být vznešená i nízká, je proměnlivá jako Luna, která je její

patronkou. Ona je tou největší egyptskou záhadou. Tato milenka s bohatou minulostí si jako na svou poslední kořist políčila na Antonia, zmocnila se ho a snad ani ona sama (jako on) neví, zda ho miluje nebo jen využívá k vlastním záměrům. Oč je jejich láska vzhledem k okolním tlakům a bezvýhodné budoucnosti nejistější, o to je intenzivnější. Antonius podlehne kouzlu této „čarodějky“ a bez ohledu na vše se od ní nechává vést do záhuby.

Vztah Antonia a Kleopatry není ve hře nahlížen jen z jejich perspektivy. Jejich láska je „věcí veřejnou“ a autor ji vystavuje mnohohlasému soudu a zejména odsudku veřejnosti. Ukazuje se, že pro tyto „pilíře světa“ je stávající svět příliš malý. Jejich láska, plná zvrátů a nervozity, může dozrát do plné intenzity citu až ve chvíli, kdy oba tento svět opouštějí a triumfují nad světskými malichernostmi. Jak uboze z jejich pohledu musí vypadat Octavius s jeho vítěznou pompou. Konečným vyzněním, které přináší smíření se smrtí a pozvedá osud hrdinů do sfér věčnosti, hra otevírá cestu k další etapě dramatikovy tvorby.

V tragédii **Antonius a Kleopatra** dozrává i Shakespeareovo básnické mistrovství. Úchvatné metafory promítají lidské děje a postavy do nadpozemských dimenzí a vzápětí je srážejí do prachu země. Autor si hraje s proměnami perspektivy a hledisek, zrychluje a zastavuje čas, monumentálnost střídá se směšností a prostotou. Vytvořil tak drama, které je právě tak střetem abstraktních idejí jako intimním příběhem poslední vášnivé lásky dvou výjimečných, ale veskrze lidských osobností.

Shakespeare napsal další hru, která sice po obsahové i formální stránce navazuje na tradiční vzory, ale osobitým pojetím i výrazovým mistrovstvím je výrazně převyšuje. Autorovo poselství je význačné. Jako občan své země ví, že vláda a moc jsou neslučitelné s lidskými slabostmi a že budoucnost patří lidem typu Octavia Caesara, ale jako člověk straní nemorálním milencům, kteří se dokážou vymknout zákonitostem světa a na konci života chtějí raději být a milovat než dobývat a vládnout.

JIŘÍ JOSEK

ANTONY
AND
CLEOPATRA

ANTONIUS
A
KLEOPATRA

DRAMATIS PERSONAE

MARK ANTONY	}	triumvirs
OCTAVIUS CAESAR		
M. AEMILIUS LEPIDUS		
DEMETRIUS	}	Antony's friends and followers
PHILO		
DOMITIUS ENOBARBUS		
VENTIDIUS		
SILIUS		
CANIDIUS		
SCARUS		
EROS		
DECRETAS		
SCHOOLMASTER		
MAECENAS	}	Caesar's friends and folowers
AGRIPPA		
TAURUS		
THIDIAS		
DOLABELLA		
GALLUS		
PROCULEIUS		
OCTAVIA, sister of Octavius Caesar and wife of Antony	}	Pompey's friends
SEXTUS POMPEIUS or POMPEY		
MENAS		
MENECRATES	}	Cleopatra's attendants
VARRIUS		
CLEOPATRA, queen of Egypt	}	Cleopatra's attendants
CHARMIAN		
IRAS		
ALEXAS		
MARDIAN, a eunuch		
DIOMEDES		
SELEUCUS, Cleopatra's treasurer		
SOOTHSAYER		
CLOWN		
EGYPTIAN		

Scene: In several parts of the Roman Empire.

O S O B Y

MARCUS ANTONIUS	}	triumvirové
OCTAVIUS CAESAR		
M. AEMILIUS LEPIDUS		
DEMETRIUS	}	Antonioví přátelé a spojenci
FILO		
DOMITIUS ENOBARBUS		
VENTIDIUS		
SILIUS		
CANIDIUS		
SCARUS		
EROS		
DECRETAS		
UČITEL		
MAECENAS	}	Caesarovi přátelé a spojenci
AGRIPPA		
TAURUS		
THIDIAS		
DOLABELLA		
GALLUS		
PROCULEIUS		
OCTAVIA, sestra Octavia Caesara a manželka Antoniova	}	Pompeiovi přátelé
SEXTUS POMPEIUS		
MENAS		
MENECRATES	}	Kleopatřina družina
VARRIUS		
KLEOPATRA, egyptská královna	}	Kleopatřina družina
CHARMIAN		
IRAS		
ALEXAS		
MARDIAN, eunuch		
DIOMEDES		
SELEUCUS, Kleopatřin pokladník		
VĚŠTEC		
VESNIČAN		
EGYPTĀN		

Místo děje: Na různých místech Římské říše.

ACT I.

SCENE 1.

ALEXANDRIA. CLEOPATRA'S PALACE.

Enter Demetrius and Philo.

PHILO Nay, but this dotage of our general's
O'erflows the measure. Those his goodly eyes,
That o'er the files and musters of the war
Have glow'd like plated Mars, now bend, now turn,
The office and devotion of their view 5
Upon a tawny front. His captain's heart,
Which in the scuffles of great fights hath burst
The buckles on his breast, reneges all temper,
And is become the bellows and the fan
To cool a gipsy's lust.

*Flourish. Enter Antony, Cleopatra, her ladies, the train,
with eunuchs fanning her.*

Look, where they come: 10
Take but good note, and you shall see in him.
The triple pillar of the world transform'd
Into a strumpet's fool. Behold and see.

CLEOPATRA If it be love indeed, tell me how much.

ANTONY There's beggary in the love that can be reckon'd. 15

CLEOPATRA I'll set a bourn how far to be beloved.

ANTONY Then must thou needs find out new heaven, new earth.

Enter an Attendant.

ATTENDANT News, my good lord, from Rome.

ANTONY Grates me! The sum.

CLEOPATRA Nay, hear them, Antony.
Fulvia perchance is angry; or, who knows 20
If the scarce-bearded Caesar have not sent
His powerful mandate to you, 'Do this, or this;
Take in that kingdom, and enfranchise that.
Perform't, or else we damn thee.'

ANTONY How, my love!

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1.

ALEXANDRIE. V KLEOPATŘINĚ PALÁCI.

Vystoupí Demetrius a Filo.

FILO To Antoniovo poblouznění
už přesahuje meze. Oči, které
mu blýskaly jak meč, když přeměřoval
šíky svých vojáků, teď otupěle
upíná ke své ušmudlané modle. 5
A velitelské srdce, které mu
při těžkých bojích bilo do štítu
zmužilé hrudi, se teď rozkochaně
jen třese na to, aby ukájelo
vášně té cikánky.

*Fanfára. Vystoupí Antonius, Kleopatra, její dvorní dámy, družina,
eunuši, kteří ji ovlávají vějíři.*

Už přicházejí. 10
Všimněte si, jak pilíř, na němž stojí
třetina světa, je teď proměněný
a dělá šaška děvce. Vidíte to?

KLEOPATRA Jestli mě miluješ, řekni, jak moc.

ANTONIUS Kdo lásku změří, ten je v lásce žebrák. 15

KLEOPATRA Já určuji, až kam tvá láska sahá.

ANTONIUS Pak pro ni objev nový svět i nebe.

Vystoupí Sloužící.

SLOUŽÍCÍ Poselství z Říma.

ANTONIUS Proč? Oč jde? Tak stručně!

KLEOPATRA Ne, Antonie, jdi a vyslechni je. 20
Možná tě Fulvia chce pokárat
anebo holobrádek Octavius
ti rozkazuje: „Tohle udělej!
Tuhle zem zaber, tuhle osvobod'.
Poslechni, jinak si nás nepřej.“

ANTONIUS Lásko!

CLEOPATRA	Perchance? Nay, and most like: You must not stay here longer, your dismissal Is come from Caesar; therefore hear it, Antony. Where's Fulvia's process? Caesar's I would say? Both? Call in the messengers. As I am Egypt's queen, Thou blushest, Antony; and that blood of thine Is Caesar's homager: else so thy cheek pays shame When shrill-tongued Fulvia scolds. The messengers!	25 30
ANTONY	Let Rome in Tiber melt, and the wide arch Of the ranged empire fall! Here is my space. Kingdoms are clay: our dungy earth alike Feeds beast as man: the nobleness of life Is to do thus; when such a mutual pair (<i>Embracing</i>) And such a twain can do't, in which I bind, On pain of punishment, the world to weet We stand up peerless.	35
CLEOPATRA	Excellent falsehood! Why did he marry Fulvia, and not love her? I'll seem the fool I am not; Antony Will be himself.	40
ANTONY	But stirr'd by Cleopatra. Now, for the love of Love and her soft hours, Let's not confound the time with conference harsh. There's not a minute of our lives should stretch Without some pleasure now. What sport tonight?	45
CLEOPATRA	Hear the ambassadors.	
ANTONY	Fie, wrangling queen! Whom every thing becomes – to chide, to laugh, To weep; whose every passion fully strives To make itself, in thee, fair and admired! No messenger, but thine; and all alone Tonight we'll wander through the streets and note The qualities of people. Come, my queen; Last night you did desire it. <i>(To attendants)</i> Speak not to us.	50 55
	<i>Exeunt Mark Antony and Cleopatra with their train.</i>	
DEMETRIUS	Is Caesar with Antonius prized so slight?	
PHILO	Sir, sometimes, when he is not Antony, He comes too short of that great property Which still should go with Antony.	

KLEOPATRA	Proč říkám „možná“? Zkrátka je to tak. Nesmíš tu zůstat. Octavius Caesar tě odvolal. Co poroučí tvá žena Fulvie? Chci říct Octavius? Anebo oba dva? Zavolej posly! Ty se červenáš. Jako že jsem egyptská královna, tváře ti hoří k poctě Caesara či hanbou, že tě žena zpraží! Poslové!	25 30
ANTONIUS	Ať Tibera zaplaví Řím a klenba nebe se zhrouť. Můj vesmír je zde. Království je kus bláta. Z hnoje země se živí zvěř i lidé. Vznešené je pouze to, co děláme my dva, (<i>Obejme ji</i>) dva sobě v lásce rovní, kterým se na světě nikdo nevyrovná. Ať to někdo popře.	35
KLEOPATRA	Lháři! Proč sis tedy Fulvii bral, když jsi ji nemiloval? Mě chceš pobláznit, abys mohl ty zůstat sám sebou?	40
ANTONIUS	Sám sebou? Jen s tebou. Pro lásku k lásce, prosím, miláčku, přestaň být nemilá a miluj mě, ať nepřijdeme ani o vteřinu společné radosti. Co budem dělat?	45
KLEOPATRA	Přijmeme posly.	
ANTONIUS	Dost! Ty se chceš hádat, má královno? Hubuj mě, směj se, breč, všechno ti sluší. V tobě každý cit je skutečný, ryzí a nádherný! Já nechci vidět posly, chci jen tebe a večer, jak sis přála, půjdeme spolu jenom my dva do ulic mezi lidi dívat se, jací jsou. <i>(K sloužícím)</i> Teď nemám čas.	50 55
	<i>Odejdou Marcus Antonius a Kleopatra s doprovodem.</i>	
DEMETRIUS	Tak malou úctu chová k Caesarovi?	
FILO	Někdy, když není zrovna Antoniem, velikost, s kterou bývá spojován, je stěží patrná.	

DEMETRIUS I am full sorry
That he approves the common liar, who
Thus speaks of him at Rome: but I will hope
Of better deeds tomorrow. Rest you happy!
Exeunt. 60

SCENE 2.

ALEXANDRIA. CLEOPATRA'S PALACE.

Enter Charmian, Iras, Alexas, and a Soothsayer.

CHARMIAN Lord Alexas, sweet Alexas, most any thing Alexas,
almost most absolute Alexas, where's the soothsayer
that you praised so to the queen? O, that I knew
this husband, which, you say, must charge his horns
with garlands! 5

ALEXAS Soothsayer!

SOOTHSAYER Your will?

CHARMIAN Is this the man? Is't you, sir, that know things?

SOOTHSAYER In nature's infinite book of secrecy
A little I can read.

ALEXAS *(To Charmian)* Show him your hand. 10

Enter Domitius Enobarbus.

ENOBARBUS Bring in the banquet quickly; wine enough
Cleopatra's health to drink.

CHARMIAN Good sir, give me good fortune.

SOOTHSAYER I make not, but foresee.

CHARMIAN Pray, then, foresee me one. 15

SOOTHSAYER You shall be yet far fairer than you are.

CHARMIAN He means in flesh.

IRAS No, you shall paint when you are old.

CHARMIAN Wrinkles forbid!

ALEXAS Vex not his prescience; be attentive. 20

CHARMIAN Hush!

SOOTHSAYER You shall be more loving than beloved.

CHARMIAN I had rather heat my liver with drinking.

ALEXAS Nay, hear him.

DEMETRIUS Obávám se,
že na zvěstech, které se o něm šíří
po Římě, něco je. Doufám, že zítra
svou pověst napraví. Na shledanou!
Odejdou. 60

SCÉNA 2.

ALEXANDRIE. V KLEOPATŘINĚ PALÁCI.

Vystoupí Charmian, Iras, Alexas a Věštec.

CHARMIAN Alexo, Alexičku, ty nejalexovatější Alexasi, Alexo
všech Alexů, kde je ten věstec, kterého tak
vychvaloval královně? Ať už mi poví o tom
manželovi, který tak touží po parozích,
co mu s láskou nasadím! Slíbil mi ho. 5

ALEXAS Věštče!

VĚŠTEC Přejete si?

CHARMIAN To je on? Vy jste ten, co všechno ví?

VĚŠTEC Z tajemné knihy přírody pár slov
jsem schopen vyčíst.

ALEXAS *(K Charmian)* Tak mu ukaž ruku. 10

Vystoupí Domitius Enobarbus.

ENOBARBUS Připravte pohoštění. A dost vína,
ať připijem královně na zdraví.

CHARMIAN Dejte mi hodně štěstí, drahý pane.

VĚŠTEC Já štěstí nedávám, jen předpovídám.

CHARMIAN Tak mi ho předpovězte, prosím. 15

VĚŠTEC Budete stále větší krasavice.

CHARMIAN Chtěl tím říct, že ztloustnu?

IRAS Ne! Chtěl říct, že se budeš čím dál víc malovat.

CHARMIAN Vrásek se dožít nechci.

ALEXAS Soustředte se a nerozptylujte ho. 20

CHARMIAN Pš!

VĚŠTEC Budete víc láskou hořet než lásku rozněcovat.

CHARMIAN Tak to se radši utopím ve víně.

ALEXAS Poslouchejte.

CHARMIAN	Good now, some excellent fortune! Let me be married to three kings in a forenoon, and widow them all! Let me have a child at fifty, to whom Herod of Jewry may do homage! Find me to marry me with Octavius Caesar, and companion me with my mistress!	
SOOTHSAYER	You shall outlive the lady whom you serve.	30
CHARMIAN	O excellent! I love long life better than figs.	
SOOTHSAYER	You have seen and proved a fairer former fortune Than that which is to approach.	
CHARMIAN	Then belike my children shall have no names. Prithee, how many boys and wenches must I have?	35
SOOTHSAYER	If every of your wishes had a womb, And fertile every wish, a million.	
CHARMIAN	Out, fool! I forgive thee for a witch.	
ALEXAS	You think none but your sheets are privy to your wishes.	40
CHARMIAN	Nay, come, tell Iras hers.	
ALEXAS	We'll know all our fortunes.	
ENOBARBUS	Mine, and most of our fortunes, tonight, shall be – drunk to bed.	
IRAS	There's a palm presages chastity, if nothing else.	45
CHARMIAN	E'en as the o'erflowing Nilus presageth famine.	
IRAS	Go, you wild bedfellow, you cannot soothsay.	
CHARMIAN	Nay, if an oily palm be not a fruitful prognostication, I cannot scratch mine ear. Prithee, tell her but a worky-day fortune.	50
SOOTHSAYER	Your fortunes are alike.	
IRAS	But how, but how? Give me particulars.	
SOOTHSAYER	I have said.	
IRAS	Am I not an inch of fortune better than she?	
CHARMIAN	Well, if you were but an inch of fortune better than I, where would you choose it?	55
IRAS	Not in my husband's nose.	
CHARMIAN	Our worser thoughts heavens mend! Alexas – come, his fortune, his fortune! O, let him marry a woman that cannot go, sweet Isis, I beseech thee, and let her die too, and give him a worse, and let worst follow worse, till the worst of all follow him	60

CHARMIAN	No dobře, ale ať to štěstí stojí za to! Ať se se mnou ožení hned tři králové a tentýž den mě udělají vdovou! Ať ve svých padesáti porodím kluka, kterému se bude klanět i Herodes, nebo ať si mě vezme Octavius Caesar a udělá ze mě stejnou dámu, jako je moje paní!	25
VĚŠTEC	Ta, které sloužíte, zemře dřív nežli vy.	30
CHARMIAN	Skvělé! Čím déle budu žít, tím déle si budu užívat.	
VĚŠTEC	Část života, již máte za sebou, byla šťastnější než ta, co vás čeká.	
CHARMIAN	Tak to už mě čeká jenom rození parchantů? Kolik budu mít kluků a holek, nevíte?	35
VĚŠTEC	Být každé vaše přání početím, měla byste jich víc než milion.	
CHARMIAN	Hlupáku! Odpouštím ti jen proto, že nic nevíš.	
ALEXAS	Ty si vážně myslíš, že o tvých přáních ví leda tvůj polštář?	40
CHARMIAN	Teď hádejte tady Iradě.	
ALEXAS	Všichni se dnes dozvíme svou budoucnost.	
ENOBARBUS	Pokud jde o mě a o většinu z vás, budoucnost je jasná. Do postele dneska půjdem pořádně namazaní.	
IRAS	Má dlaň ukazuje na neposkvrněnou počestnost.	45
CHARMIAN	Tak jako bahno Nilu ukazuje na hladomor.	
IRAS	Mlč, ty prostopášnice. Ty z dlaně číst neumíš.	
CHARMIAN	Že ne? Jestli tahle pacinka nevypráví o kupě dětí, ať už se nikdy nepodrbu za uchem. Řekněte jí, co ji čeká a nemine.	50
VĚŠTEC	Obě vás čeká stejný osud.	
IRAS	Ale jaký? Chci slyšet podrobnosti.	
VĚŠTEC	Co jsem řekl, jsem řekl.	
IRAS	Nečeká mě ani o kousek větší štěstí než ji?	
CHARMIAN	A kdyby i čekalo, kde bys ten větší kousek chtěla najít?	55
IRAS	Určitě ne na nose svého muže.	
CHARMIAN	Bohové! Snad ne tam, kde si myslím! Teď Alexas! Hádejte jemu. Drahá Isido, zapřísahám tě, ať si vezme ženu chladnou a neplodnou a ať mu brzy umře. A po ní ať má ještě horší a po ní ještě horší a tak dále až do hrobu a všechny ať ho klamou a smějou se mu,	60

	laughing to his grave, fifty-fold a cuckold! Good Isis, hear me this prayer, though thou deny me a matter of more weight; good Isis, I beseech thee!	65
IRAS	Amen. Dear goddess, hear that prayer of the people! For, as it is a heartbreaking to see a handsome man loose-wived, so it is a deadly sorrow to behold a foul knave uncuckolded. Therefore, dear Isis, keep decorum, and fortune him accordingly!	70
CHARMIAN	Amen.	
ALEXAS	Lo, now, if it lay in their hands to make me a cuckold, they would make themselves whores, but they'd do't!	
ENOBARBUS	Hush! Here comes Antony.	75
CHARMIAN	Not he; the queen. <i>Enter Cleopatra.</i>	
CLEOPATRA	Saw you my lord?	
ENOBARBUS	No, lady.	
CLEOPATRA	Was he not here?	
CHARMIAN	No, madam.	80
CLEOPATRA	He was disposed to mirth; but on the sudden A Roman thought hath struck him. Enobarbus!	
ENOBARBUS	Madam?	
CLEOPATRA	Seek him, and bring him hither. Where's Alexas?	
ALEXAS	Here, at your service. My lord approaches.	85
CLEOPATRA	We will not look upon him: go with us. <i>Exeunt.</i> <i>Enter Mark Antony with a Messenger and attendants.</i>	
MESSENGER	Fulvia thy wife first came into the field.	
ANTONY	Against my brother Lucius?	
MESSENGER	Ay; But soon that war had end, and the time's state Made friends of them, joining their force 'gainst Caesar; Whose better issue in the war, from Italy, Upon the first encounter, drave them.	90
ANTONY	Well, what worst?	
MESSENGER	The nature of bad news infects the teller.	95

	až z něho bude padesátinásobný paroháč! Drahá Isido, prosím tě pěkně, to mi splň, i kdybys mi místo toho měla upřít důležitější věci. Prosím, prosím, Isido!	65
IRAS	Amen. Drahá bohyně. Vyslyš laskavě, oč tě lid žádá! Protože jakkoli srdcervoucí je vidět hezkého muže, kterého klame šereda, ještě otřesnější je vidět ohavu, jemuž je žena věrná. A proto, drahá Isido, zachovej se řádně a naděl mu jen tu nejodpudivější!	70
CHARMIAN	Amen.	
ALEXAS	Ach jo, kdyby ty dvě měly šanci udělat ze mě paroháče, nebude jim zatěžko udělat ze sebe dívky!	
ENOBARBUS	Mlčte! Přichází Antonius.	75
CHARMIAN	Ale ne. Královna sem jde. <i>Vystoupí Kleopatra.</i>	
KLEOPATRA	Neviděli jste Antonia?	
ENOBARBUS	Ne, paní.	
KLEOPATRA	Tady nebyl?	
CHARMIAN	Nebyl.	80
KLEOPATRA	Měl chuť se bavit, ale přišla na něj nějaká římská starost. Enobarbe!	
ENOBARBUS	Paní?	
KLEOPATRA	Přiveďte mi ho. Kde je Alexas?	
ALEXAS	Zde, k vašim službám. Pán už přichází.	85
KLEOPATRA	Nechci ho vidět. Doprovod' mě odtud. <i>Odejdou.</i> <i>Vystoupí Marcus Antonius s Poslem a sloužícími.</i>	
POSEL	Vaše choť Fulvia tu válku začala.	
ANTONIUS	A proti komu? Bratru Luciovi?	
POSEL	Ano. Hned se však usmířili a své síly spojili proti Octaviovi, který je ale prvním útokem porazil a pak vyhnal z Itálie.	90
ANTONIUS	Máš ještě horší zprávu?	
POSEL	Kdo zlou zvěst nese, se zlou potáže se.	95

ANTONY When it concerns the fool or coward. On.
Things that are past are done with me. 'Tis thus:
Who tells me true, though in his tale lie death,
I hear him as he flatter'd.

MESENTER Labienus –
This is stiff news – hath, with his Parthian force, 100
Extended Asia; from Euphrates
His conquering banner shook from Syria
To Lydia and to Ionia;
Whilst –

ANTONY Antony, thou wouldst say –

MESENTER O, my lord!

ANTONY Speak to me home, mince not the general tongue: 105
Name Cleopatra as she is call'd in Rome;
Rail thou in Fulvia's phrase; and taunt my faults
With such full licence as both truth and malice
Have power to utter. O, then we bring forth weeds,
When our quick minds lie still; and our ills told us 110
Is as our earring. Fare thee well awhile.

MESENTER At your noble pleasure.
Exit.

ANTONY From Sicyon, ho, the news! Speak there!

1. ATTENDANT The man from Sicyon – is there such an one?

2. ATTENDANT He stays upon your will.

ANTONY Let him appear. 115
These strong Egyptian fetters I must break,
Or lose myself in dotage.
Enter another Messenger.

What are you?

2. MESENTER Fulvia thy wife is dead.

ANTONY Where died she?

2. MESENTER In Sicyon:
Her length of sickness, with what else more serious 120
Importeth thee to know, this bears.
Gives a letter.

ANTONY Forbear me.
Exit 2. Messenger.
There's a great spirit gone! Thus did I desire it:
What our contempt doth often hurl from us,

ANTONIUS Jen u hlupáků nebo zbabělců.
Co stalo se, nedá se odestát.
Lepší než lichotka je pro mě pravda,
i kdyby zvěstovala smrt.

POSEL Labienus –
nerad to říkám – se svým parthským vojskem 100
obsadil Asii, od Eufratu
jeho korouhve vlají nad Sýrií,
přes Lýdií až po Jónii.
Zatímco –

ANTONIUS Antonius, chtěls říct –

POSEL Pane!

ANTONIUS Řekni to rovnou! Pověz, co se říká. 105
O Kleopatře. Jak ji vidí Řím?
Spust' na mě zostra jako Fulvia!
A s oprávněným rozhořčením mi
vyčti mé chyby. Zlenivělá mysl
zarůstá plevelem, tak do mě zaryj 110
a vrať mě životu. Teď ale zmiz!

POSEL Jak poroučíte, pane.
Odejde.

ANTONIUS Ze Sikyonu nejsou žádné zprávy?

1. SLOUŽÍCÍ Někd' prý dorazil. Nevíš, kde je?

2. SLOUŽÍCÍ Čeká tu za dveřmi.

ANTONIUS Zavolej ho. 115
Z těch egyptských pout když se nevymaním,
tak mě má vášeň zničí.
Vystoupí 2. posel.

Co mi neseš?

2. POSEL Fulvia, vaše žena, zemřela.

ANTONIUS Kde zemřela?

2. POSEL V Sikyonu.
Zde stojí vše o její nemoci 120
a dalších ještě závažnějších věcech.
Podává dopis.

ANTONIUS Jdi.
Odejde 2. posel.
Zemřela. Přesně jak jsem si to přál.
Co s pohrdáním odvrhnem, to často

We wish it ours again; the present pleasure,
By revolution lowering, does become 125
The opposite of itself: she's good, being gone;
The hand could pluck her back that shoved her on.
I must from this enchanting queen break off:
Ten thousand harms, more than the ills I know,
My idleness doth hatch. How now! Enobarbus! 130
Enter Domitius Enobarbus.

ENOBARBUS What's your pleasure, sir?
ANTONY I must with haste from hence.
ENOBARBUS Why, then, we kill all our women. We see how
mortal an unkindness is to them; if they suffer
our departure, death's the word. 135
ANTONY I must be gone.
ENOBARBUS Under a compelling occasion, let women die. It were
pity to cast them away for nothing, though, between
them and a great cause, they should be esteemed
nothing. Cleopatra, catching but the least noise of 140
this, dies instantly; I have seen her die twenty
times upon far poorer moment. I do think there is
mettle in death, which commits some loving act upon
her, she hath such a celerity in dying.
ANTONY She is cunning past man's thought. 145
ENOBARBUS Alack, sir, no; her passions are made of nothing but
the finest part of pure love. We cannot call her
winds and waters sighs and tears; they are greater
storms and tempests than almanacs can report: this
cannot be cunning in her; if it be, she makes 150
a shower of rain as well as Jove.
ANTONY Would I had never seen her.
ENOBARBUS O, sir, you had then left unseen a wonderful piece
of work; which not to have been blest withal would
have discredited your travel. 155
ANTONY Fulvia is dead.
ENOBARBUS Sir?
ANTONY Fulvia is dead.
ENOBARBUS Fulvia!
ANTONY Dead. 160
ENOBARBUS Why, sir, give the gods a thankful sacrifice. When
it pleaseth their deities to take the wife of a man

toužebně chceme zpět. A co nás nyní
povznáší, záhy na nás dolehne 125
jak balvan. Dobrá je, protože není.
Přehlížel jsem ji, teď ji marně hledám.
Musím se vymanit z moci té čarodějky.
Z mé nečinnosti líhne se víc škod,
než stačím spočítat. Enobarbe! 130
Vystoupí Domitius Enobarbus.

ENOBARBUS Přejete si, můj pane?
ANTONIUS Okamžitě musíme odjet pryč.
ENOBARBUS To bude smrt pro všechny naše ženské. Jak známo,
ty jsou na mrtvici pokaždé, když na ně nejsme milí,
ale jestli jim vezmem roha, tak to nepřežijou. 135
ANTONIUS Musím odjet.
ENOBARBUS Když to jinak nejde, ať tedy zhytnou!
Je sice škoda si takhle pro nic a za nic zatížit svědomí,
ale protože je ženská lehké zboží, naše svědomí 140
to unese. Až se toho Kleopatra domákne, že jste
pryč, bude po ní jedna dvě. Já sám jsem ji už viděl
umírat nejmíň dvacetkrát za mnohem méně závažných
okolností. Řek bych, že pro ni je umírání hotová
rozkoš. Miluje ho. Je k umírání přímo stvořená.
ANTONIUS O jejích tricích velmi dobře vím. 145
ENOBARBUS Kdepak, pane. Její vášně vykazují veškeré projevy
té nejryzejší lásky. Ta když kvílí, překřičí uragán,
když pláče, rozvodní řeky. Její city dokážou víc
zahýbat počasím než všechny povětrnostní zvraty,
o kterých se kdy psalo v dějinách. Takovou 150
potopu, co svedou její oči, nerozpoutá ani Jupiter.
ANTONIUS Kéž bych ji býval nikdy nepotkal.
ENOBARBUS To byste ale, pane, neviděl něco,
co se hned tak nevidí, a nezažil něco,
co se hned tak nezažije. 155
ANTONIUS Fulvia je mrtvá.
ENOBARBUS Prosím?
ANTONIUS Fulvia je mrtvá.
ENOBARBUS Fulvia!
ANTONIUS Mrtvá. 160
ENOBARBUS To ale, pane, vzdejte bohům díky. Když se jejich
výsostem uráčí připravit manžela o manželku,

	from him, it shows to man the tailors of the earth; comforting therein, that when old robes are worn out, there are members to make new. If there were no more women but Fulvia, then had you indeed a cut, and the case to be lamented. This grief is crowned with consolation; your old smock brings forth a new petticoat: and indeed the tears live in an onion that should water this sorrow. 170	
ANTONY	The business she hath broached in the state Cannot endure my absence.	
ENOBARBUS	And the business you have broached here cannot be without you; especially that of Cleopatra's, which wholly depends on your abode. 175	
ANTONY	No more light answers. Let our officers Have notice what we purpose. I shall break The cause of our expedience to the queen, And get her leave to part. For not alone The death of Fulvia, with more urgent touches, Do strongly speak to us, but the letters too Of many our contriving friends in Rome Petition us at home. Sextus Pompeius Hath given the dare to Caesar, and commands The empire of the sea. Our slippery people, Whose love is never link'd to the deserver Till his deserts are past, begin to throw Pompey the Great and all his dignities Upon his son, who, high in name and power, Higher than both in blood and life, stands up For the main soldier; whose quality, going on, The sides o' the world may danger. Much is breeding, Which, like the courser's hair, hath yet but life, And not a serpent's poison. Say, our pleasure, To such whose place is under us, requires Our quick remove from hence. 195	180
ENOBARBUS	I shall do't.	
	<i>Exeunt.</i>	

	pak nám jako praví mistři krejčovského řemesla taktně naznačí, že pokud už naše staré šaty dosloužily, přišel čas dát si spíchnout nový model. Kdyby Fulvia byla jediná ženská na světě, skončil byste takříkajíc s holým zadkem a bylo by proč naříkat. Ale vaše ztráta přináší s sebou i možný zisk. Je-li váš starý rukáv nadranc, vklouzněte do nového a slzy roňte leda nad cibulí. 170	165
ANTONIUS	Stav, v němž se moje země ocitla, už nesnese mou další nepřítomnost.	
ENOBARBUS	Stav, ve kterém se octla Kleopatra, vaši nepřítomnost tuplem nesnese. Bez vás se chudinka neobejde. 175	175
ANTONIUS	Dost vtípkování. Řekni velitelům, jaký mám úmysl. Já zatím zpravím královnu o důvodech svého spěchu a rozloučím se. Nejen smrt mé ženy, i další, ještě naléhavější zprávy mě ženou domů. Přišly listy od přátel z Říma, v nichž mě žádají, abych se vrátil. Sextus Pompeius si troufá na Octavia a z moře ho ohrožuje. A vrtkavý lid, který vždy ocení jen toho, jehož zásluhy už jsou passé, na syna velkého Pompeia teď vrší pocty mrtvého otce. Mladík, nehoden cti ani jména, jež mu přisuzují, se pasoval na vůdce a teď může naš svět vést do zkázy. Mnohé se chystá a lepší je to hádě zašlápnout, než bude moci uštknout. Rozhlas všem, kdo podléhají mému velení, že odjíždíme. 195	180
ENOBARBUS	Hned to udělám.	
	<i>Odejdou.</i>	

SCENE 3.
ALEXANDRIA. CLEOPATRA'S PALACE.

Enter Cleopatra, Charmian, Iras, and Alexas.

CLEOPATRA	Where is he?	
CHARMIAN	I did not see him since.	
CLEOPATRA	See where he is, who's with him, what he does: I did not send you: if you find him sad, Say I am dancing; if in mirth, report That I am sudden sick: quick, and return.	5
	<i>Exit Alexas.</i>	
CHARMIAN	Madam, methinks, if you did love him dearly, You do not hold the method to enforce The like from him.	
CLEOPATRA	What should I do, I do not?	
CHARMIAN	In each thing give him way, cross him nothing.	
CLEOPATRA	Thou teachest like a fool; the way to lose him.	10
CHARMIAN	Tempt him not so too far; I wish, forbear: In time we hate that which we often fear. But here comes Antony.	
	<i>Enter Mark Antony.</i>	
CLEOPATRA	I am sick and sullen.	
ANTONY	I am sorry to give breathing to my purpose –	
CLEOPATRA	Help me away, dear Charmian; I shall fall: It cannot be thus long, the sides of nature Will not sustain it.	15
ANTONY	Now, my dearest queen –	
CLEOPATRA	Pray you, stand further from me.	
ANTONY	What's the matter?	
CLEOPATRA	I know, by that same eye, there's some good news. What says the married woman? You may go: Would she had never given you leave to come! Let her not say 'tis I that keep you here: I have no power upon you; hers you are.	20
ANTONY	The gods best know –	
CLEOPATRA	O, never was there queen So mightily betray'd! Yet at the first I saw the treasons planted.	25

SCÉNA 3.
ALEXANDRIE. V KLEOPATŘINĚ PALÁCI.

Vystoupí Kleopatra, Charmian, Iras a Alexas.

KLEOPATRA	Kde je?	
CHARMIAN	Ještě se neobjevil.	
KLEOPATRA	Zjisti, kde je, s kým je a co teď dělá. Nenápadně. Když bude smutný, naznač, že já si tancuju, když veselý, řekni, že mně je zle. Pak se vrať zpátky.	5
	<i>Odejde Alexas.</i>	
CHARMIAN	Jestli ho ale milujete, proč děláte všechno proti tomu, aby on vás měl rád?	
KLEOPATRA	A co bych měla dělat?	
CHARMIAN	Ve všem mu vyjít vstříc. Být na něj hodná.	
KLEOPATRA	Ty hloupá, to bych o něj brzy přišla.	10
CHARMIAN	Netrapte ho. Nechte ho na pokoji. Lidem se znelíbí, čeho se bojíte. Právě sem jde.	
	<i>Vystoupí Marcus Antonius.</i>	
KLEOPATRA	Charmian, mně je špatně.	
ANTONIUS	Bohužel jsem ti přišel oznámit –	
KLEOPATRA	Pomoz mi odtud, dřív než upadnu. Mám pocit, že mě nohy neunesou, jak je mi mdlo.	15
ANTONIUS	Má drahá královno –	
KLEOPATRA	Nepřibližuj se, prosím.	
ANTONIUS	Co ti je?	
KLEOPATRA	V očích ti čtu, žes dostal dobré zprávy. Co vzkazuje ti žena? Už smíš domů? Proč vůbec dovolila, abys odjel? Ať neříká, že já tě tady držím. Takovou moc já nemám. Patříš jí.	20
ANTONIUS	Bohové vědí –	
KLEOPATRA	Žádná královna nebyla potupena víc. Tu zradu jsem ale čekala.	25

ANTONY	Cleopatra –	
CLEOPATRA	Why should I think you can be mine and true, Though you in swearing shake the throned gods, Who have been false to Fulvia? Riotous madness, To be entangled with those mouth-made vows, Which break themselves in swearing!	30
ANTONY	Most sweet queen –	
CLEOPATRA	Nay, pray you, seek no colour for your going, But bid farewell, and go. When you sued staying, Then was the time for words: no going then; Eternity was in our lips and eyes, Bliss in our brows' bent; none our parts so poor, But was a race of heaven. They are so still, Or thou, the greatest soldier of the world, Art turn'd the greatest liar.	35
ANTONY	How now, lady!	
CLEOPATRA	I would I had thy inches; thou shouldst know There were a heart in Egypt.	40
ANTONY	Hear me, queen: The strong necessity of time commands Our services awhile; but my full heart Remains in use with you. Our Italy Shines o'er with civil swords. Sextus Pompeius Makes his approaches to the port of Rome. Equality of two domestic powers Breed scrupulous faction; the hated, grown to strength, Are newly grown to love; the condemn'd Pompey, Rich in his father's honour, creeps apace, Into the hearts of such as have not thrived Upon the present state, whose numbers threaten; And quietness, grown sick of rest, would purge By any desperate change. My more particular, And that which most with you should save my going, Is Fulvia's death.	45
CLEOPATRA	Though age from folly could not give me freedom, It does from childishness. Can Fulvia die?	
ANTONY	She's dead, my queen: Look here, and at thy sovereign leisure read The garboils she awaked. At the last, best: See when and where she died.	60

ANTONIUS	Kleopatro –	
KLEOPATRA	Jak mohla jsem – vzdor přísahám, před nimiž se museli trást sami bohové – uvěřit zrádci vlastní ženy? Slibům, jež neplatí, sotva jsou vyřčeny, věří jen hňup a blázen!	30
ANTONIUS	Královno –	
KLEOPATRA	Prosím tě, jen se na nic nevymlouvej, rozlučme se a jdi. Když jsi chtěl zůstat, namluvil ses ažaž. Ne o odchodu. Věčně jsi toužil hledět do mých očí, líbat mé rty. Nebylo na mém těle nic, co bys nezbožňoval. Mám to pořád. Nebo's mi ty, největší voják světa, jen pustě lhal?	35
ANTONIUS	Prosím tě, znejmilejší –	
KLEOPATRA	Já kdybych byla muž, poznal bys, co je egyptská kuráž.	40
ANTONIUS	Vyslechni mě, prosím. Jen holá nezbytnost si nyní žádá mých služeb jinde, ale moje srdce zůstane tady s tebou. Itálie se ježí meči. Sextus Pompeius po moři táhne na Řím. Celá zem se rozštěpila na dva tábory. Dřív nenávidění se opět vzmožli a lid je miluje. Pompeiův syn s přisvojenou ctí otce vetřel se do srdcí těch, jimž v nových podmínkách se příliš nevedlo, a brzy už nečinností zbytnělé době míru pustíme žilou. Můj osobní důvod, který tě asi nejvíc přesvědčí, je Fulviina smrt.	45
KLEOPATRA	Jsem v letech a mám nárok hloupnout, ale dětinská nejsem. Fulvia je mrtvá?	50
ANTONIUS	Zemřela, královno. Zde čti, až se ti zachce, jaké hrůzy rozpoutala, a pak to nejlepší, kdy a kde zemřela.	55
		60

CLEOPATRA	O most false love! Where be the sacred vials thou shouldst fill With sorrowful water? Now I see, I see, In Fulvia's death, how mine received shall be.	65
ANTONY	Quarrel no more, but be prepared to know The purposes I bear; which are, or cease, As you shall give the advice. By the fire That quickens Nilus' slime, I go from hence Thy soldier, servant; making peace or war As thou affects.	70
CLEOPATRA	Cut my lace, Charmian, come; But let it be: I am quickly ill, and well, So Antony loves.	
ANTONY	My precious queen, forbear; And give true evidence to his love, which stands An honourable trial.	
CLEOPATRA	So Fulvia told me. I prithee, turn aside and weep for her, Then bid adieu to me, and say the tears Belong to Egypt. Good now, play one scene Of excellent dissembling; and let it look Life perfect honour.	75
ANTONY	You'll heat my blood. No more.	80
CLEOPATRA	You can do better yet; but this is meetly.	
ANTONY	Now, by my sword –	
CLEOPATRA	And target. Still he mends; But this is not the best. Look, prithee, Charmian, How this Herculean Roman does become The carriage of his chafe.	
ANTONY	I'll leave you, lady.	85
CLEOPATRA	Courteous lord, one word. Sir, you and I must part, but that's not it: Sir, you and I have loved, but there's not it; That you know well: something it is I would, O, my oblivion is a very Antony, And I am all forgotten.	90
ANTONY	But that your royalty Holds idleness your subject, I should take you For idleness itself.	
CLEOPATRA	'Tis sweating labour To bear such idleness so near the heart	

KLEOPATRA	Ty falešníku! To neuroníš ani jednu slzu? Když ztráta Fulvie tě nermoutí, jak snadno přijmeš moje úmrtí.	65
ANTONIUS	Nechci se hádat. Chci ti říct, že jsem odhodlán navždy ve všem všudy se řídit už jen tvou vůlí. Při slunci, jež líbá břehy Nilu, půjdu odtud jako tvůj voják, bít se, nebo smířit, jak poručíš.	70
KLEOPATRA	Charmian, rozepni mě. Počkej! Mně je hned zle, hned dobře, podle Antoniovy lásky.	
ANTONIUS	Uklidni se a věř mi, drahá, že tě miluju. Přesvědčím tě.	
KLEOPATRA	Tak jako Fulvii? Prosím tě, otoč se a zaplač pro ni, pak mi dej sbohem a pár slziček věnuj i mně. Tak honem. Sehraj mi tu svou skvělou komedii, ať se zdá, že jsi ctnost sama.	75
ANTONIUS	Dost. Jenom mě dráždíš.	80
KLEOPATRA	Ujde to, ale zkus tam dát víc citu.	
ANTONIUS	Při meči –	
KLEOPATRA	Nemeč. A bude to dobré. Umíš to líp. Koukni se, Charmian, jak dokáže ten římský Herkules nádherně zuřit.	
ANTONIUS	Sbohem, královno.	85
KLEOPATRA	Zdvořilý pane, ještě na slovíčko. Je čas se rozejít – Ne, jinak. Takhle: milovali jsme se – Ne, ještě jinak. Víš, co chci říct. Chci vyjádřit – Paměť mě opouští jak Antonius a mizím v zapomnění.	90
ANTONIUS	Královno, vládnete zemi. Zkuste ovládat i sama sebe.	
KLEOPATRA	Já mám, pane, srdce, to neovládám a nezvládnou unést,	

	As Cleopatra this. But, sir, forgive me; Since my becomings kill me, when they do not Eye well to you. Your honour calls you hence; Therefore be deaf to my unpitied folly. And all the gods go with you! Upon your sword Sit laurel victory! and smooth success Be strew'd before your feet!	95 100
ANTONY	Let us go. Come; Our separation so abides, and flies, That thou, residing here, go'st yet with me, And I, hence fleeting, here remain with thee. Away!	105
	<i>Exeunt.</i>	

SCENE 4.

ROME. OCTAVIUS CAESAR'S HOUSE.

*Enter Octavius Caesar, reading a letter, Lepidus,
and their Train.*

CAESAR	You may see, Lepidus, and henceforth know, It is not Caesar's natural vice to hate Our great competitor. From Alexandria This is the news: he fishes, drinks, and wastes The lamps of night in revel; is not more manlike Than Cleopatra; nor the queen of Ptolemy More womanly than he; hardly gave audience, or Vouchsafed to think he had partners. You shall find there A man who is the abstract of all faults That all men follow.	5
LEPIDUS	I must not think there are Evils enough to darken all his goodness. His faults in him seem as the spots of heaven, More fiery by night's blackness, hereditary, Rather than purchased, what he cannot change, Than what he chooses.	10 15
CAESAR	You are too indulgent. Let us grant, it is not Amis to tumble on the bed of Ptolemy; To give a kingdom for a mirth; to sit And keep the turn of tippling with a slave; To reel the streets at noon, and stand the buffet	20

	co ho tak tíží. Nezlobte se, ale vše dobré ve mně je mi jenom ke zlu, když vám to vadí. Povinnost tě volá. Jdi. Nevšímej si mého třeštění, a bozi ať tě chrání. Na tvůj meč kéž sešlou vítězství a požehnáním ti zdobí cestu!	95 100
ANTONIUS	Jdeme. Odcházíme. Náš rozchod není žádné rozloučení. Když tebe v sobě odnáším si tam, sám sebe v tobě tady nechávám. Jdem!	105
	<i>Odejdou.</i>	

SCÉNA 4.

ŘÍM. V DOMĚ OCTAVIA CAESARA.

*Vystoupí Octavius Caesar, čtoucí dopis, Lepidus
a jejich doprovod.*

CAESAR	Lepide, čti a zjistíš, že má zášť k našemu spojenci nepramení jen z pouhých předsudků. Z Alexandrie píšou, jak chlastá, flámuje a tráví čas v radovánkách. Kleopatra je víc chlap než on, a on je zženštilější, než je ta Ptolemajka. Posly odbyl. Jsme pro něj vzduch. Jen čti, a uvidíš, že zosobňuje všechny nečnosti mužského rodu.	5
LEPIDUS	Nezdá se mi, že by v něm špatná stránka překryla tu dobrou. Na čistém nebi každý mráček zdá se hrozivější, než je. Chybuje, ale ne vědomě a ze zlé vůle, spíš je to tak trochu v jeho povaze.	10 15
CAESAR	Jsi příliš shovívavý. Kdyby jenom se válel v posteli s tou Ptolemajkou a za špás dával říše, kdyby jenom s otroky přijel si na zdraví, motal se po ulicích mezi davy	20

With knaves that smell of sweat. Say this becomes him –
 As his composure must be rare indeed
 Whom these things cannot blemish – yet must Antony
 No way excuse his foils, when we do bear
 So great weight in his lightness. If he fill'd 25
 His vacancy with his voluptuousness,
 Full surfeits, and the dryness of his bones,
 Call on him for't. But to confound such time,
 That drums him from his sport, and speaks as loud
 As his own state and ours – 'tis to be chid 30
 As we rate boys, who, being mature in knowledge,
 Pawn their experience to their present pleasure,
 And so rebel to judgment.

Enter a Messenger.

LEPIDUS Here's more news.
 MESSENGER Thy biddings have been done; and every hour,
 Most noble Caesar, shalt thou have report 35
 How 'tis abroad. Pompey is strong at sea;
 And it appears he is beloved of those
 That only have fear'd Caesar: to the ports
 The discontents repair, and men's reports
 Give him much wrong'd.

Exit.

CAESAR I should have known no less. 40
 It hath been taught us from the primal state,
 That he which is was wish'd until he were;
 And the ebb'd man, ne'er loved till ne'er worth love,
 Comes dear'd by being lack'd. This common body,
 Like to a vagabond flag upon the stream, 45
 Goes to and back, lackeying the varying tide,
 To rot itself with motion.

Enter 2. Messenger.

2. MESSENGER Caesar, I bring thee word,
 Menecrates and Menas, famous pirates,
 Make the sea serve them, which they ear and wound
 With keels of every kind. Many hot inroads 50
 They make in Italy; the borders maritime
 Lack blood to think on't, and flush youth revolt.
 No vessel can peep forth, but 'tis as soon
 Taken as seen; for Pompey's name strikes more
 Than could his war resisted.

Exit.

a pral se s lůzou, potom řeknu: Dobře,
 je takový – ačkoli na cti mu to
 určitě nepřidá –, ale když jeho
 prohřešky padají na naši hlavu,
 pak shovívavost končí. Ať se kurví, 25
 když ho to baví, a ať za to pyká
 syfilidou anebo kapavkou.
 Ale když ho od jeho zábavy
 neodtrhne hlas bubnů, které věští
 jeho i naši zkázu, zasluhuje 30
 napráskat jako kluk, jenž má už dost
 rozumu, aby věděl, co se patří,
 a přitom střečkuje.

Vystoupí Posel.

LEPIDUS Máš další zprávy?
 POSEL Vznešený Caesare, tvé rozkazy
 jsou vykonány. Každou hodinu 35
 dostaneš hlášení. Pompeius už
 ovládl moře a má podporu
 těch, kteří byli tví jen ze strachu.
 Hrnou se k přístavu a křičí, že
 se Pompeiovi křivdí.

Odejde.

CAESAR Tužil jsem to. 40
 Lid miluje vždy toho, kdo chce moc,
 a když ji získá, lásku lidu ztratí.
 A ten, kdo ztratí moc a není nic,
 toho zas lidé začnou milovat.
 Lid je jak korouhvička ve větru, 45
 točí se doleva i doprava,
 až uvrtní se k smrti.

Vystoupí 2. posel.

2. POSEL Caesare,
 Menecrates a Menas, proslulí
 piráti, brázdí moře na svých lodích
 a podnikají kruté výpady 50
 na pevninu, až celá Itálie
 se strachy třese. Zverbovali mládež.
 Teď každá loď, která si troufne vyplout,
 je ztracena. Pompeius víc než vojskem
 nám škodí už svým jménem.

Odejde.

CAESAR	Antony,	55
	Leave thy lascivious wassails. When thou once Wast beaten from Modena, where thou slew'st Hirtius and Pansa, consuls, at thy heel Did famine follow; whom thou fought'st against, Though daintily brought up, with patience more Than savages could suffer. Thou didst drink The stale of horses, and the gilded puddle Which beasts would cough at. Thy palate then did deign The roughest berry on the rudest hedge. Yea, like the stag, when snow the pasture sheets, The barks of trees thou browsed'st. On the Alps It is reported thou didst eat strange flesh, Which some did die to look on. And all this – It wounds thine honour that I speak it now – Was borne so like a soldier, that thy cheek So much as lank'd not.	60 65 70
LEPIDUS	'Tis pity of him.	
CAESAR	Let his shames quickly Drive him to Rome. 'Tis time we twain Did show ourselves i' the field; and to that end Assemble we immediate council. Pompey Thrives in our idleness.	75
LEPIDUS	Tomorrow, Caesar, I shall be furnish'd to inform you rightly Both what by sea and land I can be able To front this present time.	
CAESAR	Till which encounter, It is my business too. Farewell.	80
LEPIDUS	Farewell, my lord. What you shall know meantime Of stirs abroad, I shall beseech you, sir, To let me be partaker.	
CAESAR	Doubt not, sir; I knew it for my bond. <i>Exeunt.</i>	

CAESAR	Antonie,	55
	vzpamatuj se. Když prchals od Modeny, kde vlastní rukou odpravil jsi dva konzuly, Hirtia a Pansu, hlad tě provázel a ty, který jsi žil vždy v přepychu, jsi bojoval s tou trýzní jak divoch z pralesa. Pils koňskou moč, nebo i z louží plných slizu, z nichž by se zvíře nenapilo. Pojídals nejtrpčí bobule z kdejakých křovin. A když napadl sníh, jak zvíř jsi hryzal i kůru ze stromů. Povídá se, že v Alpách snědls tak ohavnou havěť, na niž se jiní báli podívat. To vše – což dnes ti na cti nepřidá – jsi dělal s tak vojenskou kázní, že jsi snad ani nezhubnul.	60 65 70
LEPIDUS	Je ho moc škoda.	
CAESAR	Kéž by ho tak stud dokázal zahnat domů. Nezbývá než táhnout do pole i bez něj. Ihned svolejme radu. Naše liknavost Pompeia posiluje.	75
LEPIDUS	Zítřa budu ti schopen přesně říct, jak velké síly na pevnině i na moři jsem s to do boje poslat.	
CAESAR	Do té schůzky já učiním totéž. Zatím na shledanou.	80
LEPIDUS	Sbohem. A kdybys mezitím se doslech nějaké novinky, prosím tě, podej mi o tom zprávu.	
CAESAR	To je samozřejmé. Je to má povinnost. <i>Odejdou.</i>	

SCENE 5.
ALEXANDRIA. CLEOPATRA'S PALACE.

Enter Cleopatra, Charmian, Iras, and Mardian.

CLEOPATRA Charmian!
CHARMIAN Madam?
CLEOPATRA (*Yawning*) Ha, ha!
Give me to drink mandragora.
CHARMIAN Why, madam?
CLEOPATRA That I might sleep out this great gap of time
My Antony is away.
CHARMIAN You think of him too much.
CLEOPATRA O, 'tis treason!
CHARMIAN Madam, I trust, not so. 5
CLEOPATRA Thou, eunuch Mardian!
MARDIAN What's your highness' pleasure?
CLEOPATRA Not now to hear thee sing; I take no pleasure
In aught an eunuch has: 'tis well for thee,
That, being unseminar'd, thy freer thoughts
May not fly forth of Egypt. Hast thou affections? 10
MARDIAN Yes, gracious madam.
CLEOPATRA Indeed!
MARDIAN Not in deed, madam; for I can do nothing
But what indeed is honest to be done:
Yet have I fierce affections, and think
What Venus did with Mars.
CLEOPATRA O Charmian, 15
Where think'st thou he is now? Stands he, or sits he?
Or does he walk? Or is he on his horse?
O happy horse, to bear the weight of Antony!
Do bravely, horse, for wot'st thou whom thou movest?
The demi-Atlas of this earth, the arm 20
And burgonet of men. He's speaking now,
Or murmuring 'Where's my serpent of old Nile?'
For so he calls me. Now I feed myself
With most delicious poison. Think on me,
That am with Phoebus' amorous pinches black, 25
And wrinkled deep in time? Broad-fronted Caesar,
When thou wast here above the ground, I was
A morsel for a monarch; and great Pompey

SCÉNA 5.
ALEXANDRIE. V KLEOPATŘINĚ PALÁCI.

Vystoupí Kleopatra, Charmian, Iras a Mardian.

KLEOPATRA Charmian!
CHARMIAN Paní?
KLEOPATRA (*Zívá*) Há!
Připrav mi nápoj z mandragory.
CHARMIAN Proč?
KLEOPATRA Abych tu dlouhou dobu prospala,
co bude pryč.
CHARMIAN Pusťte ho chvíli z hlavy.
KLEOPATRA Ne, to by byla zrada!
CHARMIAN Ale kdež. 5
KLEOPATRA Ty, Mardiane!
MARDIAN Přejete si, paní?
KLEOPATRA Co bych si mohla přát od eunucha?
Tvůj zpěv mě nebaví a vůbec nic.
Závidím ti tvůj stav. Ty nemáš touhy,
co by tě táhly pryč. Jsi schopen lásky? 10
MARDIAN Zajisté, paní.
KLEOPATRA Ty můžeš milovat?
MARDIAN Milovat můžu v rámci možností,
na něž se zmůžu bez své mužnosti.
Vždy to však ve mně hárá při představě,
co spolu dělají Mars s Venuší.
KLEOPATRA Charmian, 15
kde asi je? Co dělá? Stojí? Sedí?
Prochází se? Jde pěšky? Na koni?
Ten kůň se má, že on mu tiskne boky!
Koničku, čiň se. Víš ty, koho neseš?
Jeden ze sloupů, na nichž stojí svět. 20
Obránce lidstva. Slyším, jak si říká:
„Kde je má hadí žena od Nilu?“
Takhle mě nazval. Jen se opájím
falešnou představou. Nemyslí na mě.
Má tvář, zčernalá od polibků slunce, 25
se ztrácí pod vráskami. Kdysi jsem
bývala soustem pro vznešené muže,
když ještě žil velký Julius Caesar.

	Would stand and make his eyes grow in my brow; There would he anchor his aspect and die With looking on his life.	30
	<i>Enter Alexas.</i>	
ALEXAS	Sovereign of Egypt, hail!	
CLEOPATRA	How much unlike art thou Mark Antony! Yet, coming from him, that great medicine hath With his tinct gilded thee. How goes it with my brave Mark Antony?	35
ALEXAS	Last thing he did, dear queen, He kiss'd – the last of many doubled kisses – This orient pearl. His speech sticks in my heart.	
CLEOPATRA	Mine ear must pluck it thence.	
ALEXAS	‘Good friend,’ quoth he, ‘Say, the firm Roman to great Egypt sends This treasure of an oyster; at whose foot, To mend the petty present, I will piece Her opulent throne with kingdoms; all the east, Say thou, shall call her mistress.’ So he nodded, And soberly did mount an arm-gaunt steed, Who neigh’d so high, that what I would have spoke Was beastly dumb’d by him.	40 45
CLEOPATRA	What, was he sad or merry?	
ALEXAS	Like to the time o’ the year between the extremes Of hot and cold, he was nor sad nor merry.	50
CLEOPATRA	O well-divided disposition! Note him, Note him good Charmian, ’tis the man; but note him: He was not sad, for he would shine on those That make their looks by his; he was not merry, Which seem’d to tell them his remembrance lay In Egypt with his joy; but between both: O heavenly mingle! Be’st thou sad or merry, The violence of either thee becomes, So does it no man else. Met’st thou my posts?	55
ALEXAS	Ay, madam, twenty several messengers: Why do you send so thick?	60
CLEOPATRA	Who’s born that day When I forget to send to Antony, Shall die a beggar. Ink and paper, Charmian. Welcome, my good Alexas. Did I, Charmian, Ever love Caesar so?	

	Pompeius očima se do mě vpíjel, jako by toužil duši vypustit v mém náručí.	30
	<i>Vystoupí Alexas.</i>	
ALEXAS	Zdar, vznešená vládkyně Egypta!	
KLEOPATRA	Tak jiný jsi než Marcus Antonius, a přece jsi jak pozlacený tím, žeš přišel od něho. Jak se má statečný Antonius?	35
ALEXAS	Naposled jsem ho viděl, královno, jak stokrát zlíbal tuhle vzácnou perlu. Ještě mi v uchu zní, co při tom říkal.	
KLEOPATRA	To ucho utrhnu ti.	
ALEXAS	„Příteli, řek, „pověz královně, že věrný Říman jí posílá ten klenot moře, jehož nicotná cena bude vykoupena, až položím jí k nohám celé říše. Stane se vládkyní Orientu.“ To řek a vyhoupl se na hřebce, který tak mocně zaržál, až mi uťal slova od úst.	40 45
KLEOPATRA	Byl veselý, či smutný?	
ALEXAS	Jako když není horko ani mráz, ani smutný a ani veselý.	50
KLEOPATRA	Je vzácně vyvážený, Charmian. Všimla sis? To je muž. Slyšelas to? Kdyby byl smutný, rozesmutňoval by ty, kteří se v něm vidí. Vesele kdyby se tvářil, každý by zas poznal, že myslí na mě. Našel zlatý střed. Můj drahý, ať jsi veselý či smutný, nikomu jinému to nesluší tak jako tobě. Potkal jsi mé posly?	55
ALEXAS	Ano. Bylo jich víc než dvacet, paní. Proč tolik?	60
KLEOPATRA	Kdokoli se narodí v den, kdy mu zapomenou napsat, ať je do smrti žebrák. Podejte mi pero. Buď vítán, Alexo. Charmian, měla jsem Julia taky tak ráda?	

CHARMIAN	O that brave Caesar!	65
CLEOPATRA	Be choked with such another emphasis! Say, the brave Antony.	
CHARMIAN	The valiant Caesar!	
CLEOPATRA	By Isis, I will give thee bloody teeth, If thou with Caesar paragon again My man of men.	
CHARMIAN	By your most gracious pardon, I sing but after you.	70
CLEOPATRA	My salad days, When I was green in judgment: cold in blood, To say as I said then! But, come, away; Get me ink and paper: He shall have every day a several greeting, Or I'll unpeople Egypt.	75
	<i>Exeunt.</i>	

CHARMIAN	Chrabrý Caesar!	65
KLEOPATRA	Udav se těmi slovy. Řekni spíš: Statečný Antonius.	
CHARMIAN	Velký Caesar!	
KLEOPATRA	Při Isidě, já ti dám do zubů, jestli chceš vyvyšovat Caesara nad mého miláčka.	
CHARMIAN	Já s dovolením cituju vaše slova.	70
KLEOPATRA	Bývávalo. Jestli jsem tohle někdy říkala, byla jsem hloupá husa! Ale pojďme. Přines mi inkoust, papír, pero. Pošlu mu denně tolik dopisů, že brzy bude Egypt vylidněný.	75
	<i>Odejdou.</i>	

ACT II.

SCENE 1.

MESSINA. POMPEY'S HOUSE.

Enter Pompey, Menebrates and Menas, in warlike manner.

POMPEY If the great gods be just, they shall assist
The deeds of justest men.

MENECRATES Know, worthy Pompey,
That what they do delay, they not deny.

POMPEY Whiles we are suitors to their throne, decays
The thing we sue for.

MENECRATES We, ignorant of ourselves, 5
Beg often our own harms, which the wise powers
Deny us for our good; so find we profit
By losing of our prayers.

POMPEY I shall do well:
The people love me, and the sea is mine;
My powers are crescent, and my auguring hope 10
Says it will come to the full. Mark Antony
In Egypt sits at dinner, and will make
No wars without doors. Caesar gets money where
He loses hearts. Lepidus flatters both,
Of both is flatter'd; but he neither loves, 15
Nor either cares for him.

MENAS Caesar and Lepidus
Are in the field. A mighty strength they carry.

POMPEY Where have you this? 'Tis false.

MENAS From Silvius, sir.

POMPEY He dreams. I know they are in Rome together,
Looking for Antony. But all the charms of love, 20
Salt Cleopatra, soften thy waned lip!
Let witchcraft join with beauty, lust with both!
Tie up the libertine in a field of feasts,
Keep his brain fuming. Epicurean cooks
Sharpen with cloyless sauce his appetite; 25

JEDNÁNÍ II.

SCÉNA 1.

MESSINA. V POMPEIOVĚ DOMĚ.

Vystoupí Pompeius, Menebrates a Menas, ve zbroji.

POMPEIUS Jsou-li bohové spravedliví, musí
přát těm, kteří jsou v právu.

MENECRATES Dělalj to
pomalu, ale jistě, Pompeie.

POMPEIUS Tak dlouho budeme je prosit, až
nebude o co prosit.

MENECRATES Neznalost 5
nás vede přát si, co nám škodí. Nebe
pak chrání nás tím, že je hluché k našim
modlitbám.

POMPEIUS Teď jsem na tom dobře. Lidé
mě milují, má vojska sílí, moře 10
mám ve své moci, takže dá se doufat,
že získám vše, co chci. Antonius
hoduje v Egyptě a bojuje
leda tak v ložnici. Caesar má radši
zlato než válku. Lepidus se lísá 15
k oběma, oni k němu, nenávidí
se ale všichni.

MENAS Caesar s Lepidem
sebrali velké vojsko a jsou v poli.

POMPEIUS Nesmysl. Kdes to slyšel?

MENAS Od Silvia.

POMPEIUS Co šlípí? Ti dva sedí v Římě a tam
čekají na Antonia. Ó, chlípná 20
Kleopatru, našpul svůj zvadlý ret,
ať tvoje čáry, luzný zjev a chtíč
připraví toho kance o rozum
a spoutají ho slastí. Kuchaři,
též jeho nenasytnost podpořte, 25

That sleep and feeding may prorogue his honour
Even till a Lethe'd dullness!

Enter Varrius.

How now, Varrius!

VARRIUS This is most certain that I shall deliver:
Mark Antony is every hour in Rome
Expected. Since he went from Egypt 'tis 30
A space for further travel.

POMPEY I could have given less matter
A better ear. Menas, I did not think
This amorous surfeiter would have donn'd his helm
For such a petty war. His soldiership
Is twice the other twain. But let us rear 35
The higher our opinion, that our stirring
Can from the lap of Egypt's widow pluck
The ne'er-lust-wearied Antony.

MENAS I cannot hope
Caesar and Antony shall well greet together:
His wife that's dead did trespasses to Caesar; 40
His brother warr'd upon him; although, I think,
Not moved by Antony.

POMPEY I know not, Menas,
How lesser enmities may give way to greater.
Were't not that we stand up against them all,
'Twere pregnant they should square between themselves;
For they have entertained cause enough
To draw their swords. But how the fear of us
May cement their divisions and bind up
The petty difference, we yet not know.
Be't as our gods will have't! It only stands 50
Our lives upon to use our strongest hands.
Come, Menas.

Exeunt.

ať přežranost a spánek dokonale
umrtví jeho čest!

Vystoupí Varrius.

Varrius! Co je?

VARRIUS Mám zaručené zprávy o tom, že
Antonius přijíždí do Říma.
A nejspíš už tam bude, vzhledem k tomu, 30
kdy odjel z Egypta.

POMPEIUS Cokoli jiného
bych slyšel radši. Překvapuje mě,
že si ten obšourník nasadil přilbu
pro tak nicotnou válku. Jako voják
vydá za ty dva dohromady. Můžem 35
se pyšnit tím, že naše malá vzpoura
vytrhla té egyptské vdově z klína
chlípného Antonia.

MENAS Nemyslím si,
že Caesar Antonia přivítá.
Zesnulá Fulvia s ním bojovala, 40
i Antoniův bratr, i když sám
Antonius byl stranou.

POMPEIUS Menší rozbroj
ustoupí někdy větší rozepří.
Kdybychom nestáli my proti nim,
navzájem by se bili, protože 45
mají dost důvodů se nenávidět.
Ale nás nenávidí víc a možná
je nenávist k nám spojí dohromady
a zapomenou na své menší sváry.
Bohové rozhodnou to! Na nás je 50
pustit se s plnou vervou do boje.
Pojď, Menasi.

Odejdou.

SCENE 2.

ROME. THE HOUSE OF LEPIDUS.

Enter Domitius Enobarbus and Lepidus.

LEPIDUS Good Enobarbus, 'tis a worthy deed,
And shall become you well, to entreat your captain
To soft and gentle speech.

ENOBARBUS I shall entreat him
To answer like himself: if Caesar move him,
Let Antony look over Caesar's head 5
And speak as loud as Mars. By Jupiter,
Were I the wearer of Antonius' beard,
I would not shave't today.

LEPIDUS 'Tis not a time
For private stomaching.

ENOBARBUS Every time
Serves for the matter that is then born in't. 10

LEPIDUS But small to greater matters must give way.

ENOBARBUS Not if the small come first.

LEPIDUS Your speech is passion:
But, pray you, stir no embers up. Here comes
The noble Antony.

Enter Mark Antony and Ventidius.

ENOBARBUS And yonder, Caesar.
Enter Octavius Caesar, Maecenas, and Agrippa.

ANTONY If we compose well here, to Parthia. 15
Hark, Ventidius. *(They confer apart)*

CAESAR I do not know,
Maecenas; ask Agrippa.

LEPIDUS Noble friends,
That which combined us was most great, and let not
A leaner action rend us. What's amiss,
May it be gently heard. When we debate 20
Our trivial difference loud, we do commit
Murder in healing wounds. Then, noble partners,
The rather, for I earnestly beseech,
Touch you the sourest points with sweetest terms,
Nor curstness grow to the matter.

SCÉNA 2.

ŘÍM. V LEPIDOVĚ DOMĚ.

Vystoupí Domitius Enobarbus a Lepidus.

LEPIDUS Měl byste, Enobarbe, přesvědčit
vašeho velitele, aby mluvil
mírně a smířlivě.

ENOBARBUS Řeknu mu, aby
mluvil, jak chce. Jestli ho Caesar našťve,
Antonius ho seřve jako kluka. 5
Přísahám, já kdybych byl Antoniem,
dneska se neoholím, abych na něj
zapráskal fousama.

LEPIDUS Ted' není čas
na hloupé spory.

ENOBARBUS Každý čas je vhodný
právě na to, co zrovna přinese. 10

LEPIDUS Menší věc ale ustupuje větší.

ENOBARBUS Ne. Kdo dřív přijde, ten dřív mele.

LEPIDUS Dost.
Prosím vás, mírněte se. Už je tady
vznešený Antonius.

Vystoupí Marcus Antonius a Ventidius.

ENOBARBUS Caesar taky.
Vystoupí Octavius Caesar, Maecenas a Agrippa.

ANTONIUS Když dohodnem se, táhnem do Parthská. 15
Ventidie! *(Promlouvají spolu stranou)*

CAESAR Já nevím, Maecenas.
Zeptej se Agrippy.

LEPIDUS Přátelé drazí.
Spojil nás vážný důvod, drobné spory
nás nesmí rozdělovat. Promluvmě si
teď o nich. Ale, pánové, když budem 20
na sebe křičet kvůli hloupostem,
nebudem hojit, ale jítřit rány.
Proto vás prosím, nejbolestnějších
bodů se dotýkejte mírně, s citem,
ať se zas nepodráždí.

ANTONY	'Tis spoken well.	25
	Were we before our armies, and to fight, I should do thus.	
	<i>Flourish.</i>	
CAESAR	Welcome to Rome.	
ANTONY	Thank you.	
CAESAR	Sit.	30
ANTONY	Sit, sir.	
CAESAR	Nay, then.	
	<i>They sit.</i>	
ANTONY	I learn, you take things ill which are not so, Or being, concern you not.	
CAESAR	I must be laugh'd at, If, or for nothing or a little, I Should say myself offended, and with you Chiefly i' the world; more laugh'd at, that I should Once name you derogately, when to sound your name It not concern'd me.	35
ANTONY	My being in Egypt, Caesar, What was't to you?	40
CAESAR	No more than my residing here at Rome Might be to you in Egypt: yet, if you there Did practise on my state, your being in Egypt Might be my question.	
ANTONY	How intend you? Practised?	
CAESAR	You may be pleased to catch at mine intent By what did here befall me. Your wife and brother Made wars upon me; and their contestation Was theme for you, you were the word of war.	45
ANTONY	You do mistake your business; my brother never Did urge me in his act. I did inquire it; And have my learning from some true reports, That drew their swords with you. Did he not rather Discredit my authority with yours; And make the wars alike against my stomach, Having alike your cause? Of this my letters Before did satisfy you. If you'll patch a quarrel, As matter whole you have not to make it with, It must not be with this.	50 55

ANTONIUS	Hezká slova.	25
	I kdybychom teď proti sobě stáli v bitevním poli, vzal bych si je k srdci.	
	<i>Fanfára.</i>	
CAESAR	Buď vítán v Římě.	
ANTONIUS	Děkuju.	
CAESAR	Posaď se.	30
ANTONIUS	Až po tobě.	
CAESAR	Tak dobře.	
	<i>Oba usednou.</i>	
ANTONIUS	Prý mi máš za zlé něco, co zlé není, a netýká se tě.	
CAESAR	To bych byl k smíchu, kdybych se zbytečně měl rozčilovat ze všech na světě zrovna na tebe. Anebo kdybych právě o tobě měl říkat něco špatného ve věci, jež se mě netýká.	35
ANTONIUS	Můj pobyt v Egyptě se tě snad týkal?	40
CAESAR	Týkal by se mě stejně málo jako tebe můj pobyt v Římě, kdybys mě tam odtud neohrožoval. A to se stalo.	
ANTONIUS	Ohrožoval jsem tě? Jak?	
CAESAR	To sám rač uhodnout už podle toho, cos vyvolal. Tvá žena a tvůj bratr proti mně vedli válku, při které se zaštiťovali jménem Antonius.	45
ANTONIUS	To není pravda. Můj bratr se nikdy mým jménem neoháněl, jak jsem zjistil a jak ti mohou potvrdit i mnozí, co byli na tvé straně. Nepoškodil snad stejně mne jak tebe, když tu válku vedl mně natruc? Nemám stejný důvod zlobit se jako ty? Vždyť jsem ti psal a vysvětlil ti to. Když tolik chceš nějakou špatnost na mě ušít, z těchhle cucků ji neslátáš.	50 55

CAESAR	You praise yourself By laying defects of judgment to me; but You patch'd up your excuses.	
ANTONY	Not so, not so; I know you could not lack, I am certain on't, Very necessity of this thought, that I, Your partner in the cause 'gainst which he fought, Could not with graceful eyes attend those wars Which fronted mine own peace. As for my wife, I would you had her spirit in such another; The third o' the world is yours; which with a snaffle You may pace easy, but not such a wife.	60 65
ENOBARBUS	Would we had all such wives, that the men might go to wars with the women!	70
ANTONY	So much uncurbable, her garboils, Caesar Made out of her impatience, which not wanted Shrewdness of policy too, I grieving grant Did you too much disquiet. For that you must But say, I could not help it.	
CAESAR	I wrote to you When rioting in Alexandria; you Did pocket up my letters, and with taunts Did gibe my missive out of audience.	75
ANTONY	Sir, He fell upon me ere admitted, then Three kings I had newly feasted, and did want Of what I was i' the morning. But next day I told him of myself; which was as much As to have ask'd him pardon. Let this fellow Be nothing of our strife; if we contend, Out of our question wipe him.	80
CAESAR	You have broken The article of your oath; which you shall never Have tongue to charge me with.	85
LEPIDUS	Soft, Caesar!	
ANTONY	No, Lepidus, let him speak: The honour is sacred which he talks on now, Supposing that I lack'd it. But, on, Caesar; The article of my oath.	90

CAESAR	Hájíš se tím, že ze mě děláš hlupáka, a z toho flikuješ omluvu.	
ANTONIUS	Ne, tak to není. Jsem přesvědčený, že si nemůžeš myslet, že já, tvůj spojenec, bych mohl přát téhle válce, namířené proti našim společným zájmům, zvlášť když mě osobně ohrozila. Pokud jde o moji ženu, chtěl bych vidět tebe. Třetinu světa ukučírueš docela snadno. Tuhle ženskou nikdy.	60 65
ENOBARBUS	Kdyby byly všechny takové, chlapi už nebudou válčit mezi sebou, ale jenom s babama!	70
ANTONIUS	Vyváděla jak šílená, a přitom jednala s rozmyslem. Já uznávám, že její výstřelky tě, Caesare, dost potrápily, ale věř mi, že jsem za to nemohl.	
CAESAR	Psal jsem ti, ale tys v Alexandrii jen flámoval a moje dopisy jsi ani nečet. Posla jsi urážlivě odbyl.	75
ANTONIUS	Vtrhl bez ohlášení ke mně, když jsem dřímal po obědě se třemi králi, takže jsem neměl náladu. Hned druhý den jsem mu to vysvětlil, což musel chápat jako mou omluvu. Zapomeňme na toho chlapa. Nedopusťme, aby se stavěl mezi nás.	80
CAESAR	Porušil jsi slib, který jsi mi svatosvatě dal, z čehož mě vinit nemůžeš.	85
LEPIDUS	Klid!	
ANTONIUS	Ne, Lepide, nech ho, ať to řekne. Pokud jsem, jak on tvrdí, porušil svůj slib, má čest je v sázce. Řekni mi, Caesare, jaký slib jsem porušil.	90

CAESAR	To lend me arms and aid when I required them; The which you both denied.	
ANTONY	Neglected, rather; And then when poison'd hours had bound me up From mine own knowledge. As nearly as I may, I'll play the penitent to you: but mine honesty Shall not make poor my greatness, nor my power Work without it. Truth is, that Fulvia, To have me out of Egypt, made wars here; For which myself, the ignorant motive, do So far ask pardon as befits mine honour To stoop in such a case.	95 100
LEPIDUS	'Tis noble spoken.	
MEACENAS	If it might please you, to enforce no further The griefs between ye: to forget them quite Were to remember that the present need Speaks to atone you.	105
LEPIDUS	Worthily spoken, Maecenas.	
ENOBARBUS	Or, if you borrow one another's love for the instant, you may, when you hear no more words of Pompey, return it again: you shall have time to wrangle in when you have nothing else to do.	110
ANTONY	Thou art a soldier only: speak no more.	
ENOBARBUS	That truth should be silent I had almost forgot.	
ANTONY	You wrong this presence; therefore speak no more.	
ENOBARBUS	Go to, then; your considerate stone.	
CAESAR	I do not much dislike the matter, but The manner of his speech; for't cannot be We shall remain in friendship, our conditions So differing in their acts. Yet if I knew What hoop should hold us stanch, from edge to edge O' the world I would pursue it.	115
AGRIPPA	Give me leave, Caesar –	120
CAESAR	Speak, Agrippa.	
AGRIPPA	Thou hast a sister by the mother's side, Admired Octavia. Great Mark Antony Is now a widower.	
CAESAR	Say not so, Agrippa: If Cleopatra heard you, your reproof Were well deserved of rashness.	125

CAESAR	Slíbil jsi mě vojensky podpořit, a paks to odmítl.	
ANTONIUS	Spíš jsem to nestih a pak jsem na to v jistém poblouznění úplně zapomněl. Jsem ochoten se za své provinění kát, však nechci být pro ně zatracen a znevážen. Je fakt, že Fulvia začala válku, aby mě odlákala z Egypta, takže, byť nevědomky, za ni mohu. V tom smyslu, jak čest velí, cítím vinu a omlouvám se za ni.	95 100
LEPIDUS	Vzácná slova.	
MEACENAS	Mohu-li prosit, nerozvírujte dál tyhle spory. Zapomeňte na ně, protože dnešek od nás vyžaduje, abychom byli svorní.	105
LEPIDUS	Správná slova.	
ENOBARBUS	V daném okamžiku se aspoň můžete tvářit jako přátelé. Až po Pompeiovi neštěkne ani pes, pak si na sebe zase klidně štěkejte, a třeba se i pokousejte, když nebudete mít nic lepšího na práci.	110
ANTONIUS	Ty mlč, když mluví velitelé.	
ENOBARBUS	Málem jsem zapomněl, že pravda se říkat nemá.	
ANTONIUS	Překážíš tady. Ticho! Ani slovo.	
ENOBARBUS	Budu jak pěna, k vašim službám.	
CAESAR	Mně tolik nevadí, co říká, ale vadí mi, jak to říká. Z nás dvou těžko mohou být přátelé, když máme tak odlišné povahy. A přece bych šel na kraj světa, abych našel něco, co by nás mohlo spojit.	115
AGRIPPA	Měl bych nápad.	120
CAESAR	Tak ven s ním, Agrippa.	
AGRIPPA	Ty, Caesare, máš sestru Octavii, z matčiny strany. Marcus Antonius je nyní vdovec.	
CAESAR	Zadrž, Agrippa. Kdyby tě Kleopatra slyšela, za tohle uřeknutí bys to schytl.	125

ANTONY	I am not married, Caesar: let me hear Agrippa further speak.	
AGRIPPA	To hold you in perpetual amity, To make you brothers, and to knit your hearts With an unslipping knot, take Antony Octavia to his wife; whose beauty claims No worse a husband than the best of men; Whose virtue and whose general graces speak That which none else can utter. By this marriage, All little jealousies, which now seem great, And all great fears, which now import their dangers, Would then be nothing. Truths would be tales, Where now half tales be truths. Her love to both Would, each to other and all loves to both, Draw after her. Pardon what I have spoke; For 'tis a studied, not a present thought, By duty ruminated.	130 135 140
ANTONY	Will Caesar speak?	
CAESAR	Not till he hears how Antony is touch'd With what is spoke already.	
ANTONY	What power is in Agrippa, If I would say, 'Agrippa, be it so,' To make this good?	145
CAESAR	The power of Caesar, and His power unto Octavia.	
ANTONY	May I never To this good purpose, that so fairly shows, Dream of impediment! Let me have thy hand: Further this act of grace; and from this hour The heart of brothers govern in our loves And sway our great designs!	150
CAESAR	There is my hand. A sister I bequeath you, whom no brother Did ever love so dearly. Let her live To join our kingdoms and our hearts; and never Fly off our loves again!	155
LEPIDUS	Happily, amen!	
ANTONY	I did not think to draw my sword 'gainst Pompey; For he hath laid strange courtesies and great Of late upon me. I must thank him only,	160

ANTONIUS	Já nejsem ženatý. Nech, Caesare, Agrippu domluvit.	
AGRIPPA	Jestli se chcete spřátelit a sbratřit, svá srdce spojit v nerozborném svazku, je třeba, aby si Antonius vzal Octavii, jejíž krásy hoden je pouze nejlepší z těch nejlepších, jejíž ctnosti a dobré vlastnosti nenajdou sobě rovny. Sňatkem skončí ty velké spory o maličkosti, čím směšnější, tím nebezpečnější. Kde dnes se věří lži, tam zítra pravda bude až k nevíře. Vždyť její láska k vám dvěma vzbudí lásku vás dvou k sobě a všech ostatních k vám. K té řeči mě, s prominutím, nepřived letmý nápad, však úvaha a oddanost.	130 135 140
ANTONIUS	Co na to Caesar?	
CAESAR	Odpoví, až nám Antonius řekne svůj názor.	
ANTONIUS	Jakou má Agrippa moc, že stačí, abych řekl: „Agrippa, budiž,“ a stane se?	145
CAESAR	Tu moc mu dává Caesar ze své moci nad Octavií.	
ANTONIUS	Nikdy mě ani ve snu nenapadne, abych se tomu zpěčoval! Podej mi ruku, ať potvrdíme tento závazek. S bratrskou láskou pustíme se teď do velkých činů!	150
CAESAR	Tady je má ruka. S ní předávám ti sestru, kterou mám rád nade vše. Ať ona stane se spojnicí našich království i srdcí od nynějška na věky věků!	155
LEPIDUS	Amen!	
ANTONIUS	S Pompeiem jsem bojovat nikdy nechtěl, nedávno ke mně byl dost pohostinný. Musím mu ještě rychle poděkovat,	160

	Lest my remembrance suffer ill report; At heel of that, defy him.	
LEPIDUS	Time calls upon's. Of us must Pompey presently be sought, Or else he seeks out us.	
ANTONY	Where lies he?	
CAESAR	About the Mount Misena.	
ANTONY	What is his strength by land?	165
CAESAR	Great and increasing: but by sea He is an absolute master.	
ANTONY	So is the fame. Would we had spoke together! Haste we for it! Yet, ere we put ourselves in arms, dispatch we The business we have talk'd of.	
CAESAR	With most gladness.	170
	And do invite you to my sister's view, Whither straight I'll lead you.	
ANTONY	Let us, Lepidus, Not lack your company.	
LEPIDUS	Noble Antony, Not sickness should detain me. <i>Flourish. Exeunt Octavius Caesar, Mark Antony, and Lepidus.</i>	
MEACENAS	Welcome from Egypt, sir.	175
ENOBARBUS	Half the heart of Caesar, worthy Maecenas! My honourable friend, Agrippa!	
AGRIPPA	Good Enobarbus!	
MEACENAS	We have cause to be glad that matters are so well digested. You stayed well by 't in Egypt.	180
ENOBARBUS	Ay, sir; we did sleep day out of countenance, and made the night light with drinking.	
MEACENAS	Eight wild-boars roasted whole at a breakfast, and but twelve persons there. Is this true?	
ENOBARBUS	This was but as a fly by an eagle. We had much more monstrous matter of feast, which worthily deserved noting.	
MEACENAS	She's a most triumphant lady, if report be square to her.	
ENOBARBUS	When she first met Mark Antony, she pursed up his heart, upon the river of Cydnus.	190

	abych se nejevil jak nevděčník, až ho pak vyzvu k válce.	
LEPIDUS	Čas nás žene. Když proti němu nevytáhnem hned, on zaútočí na nás.	
ANTONIUS	Kde je teď?	
CAESAR	U Miseny.	
ANTONIUS	Kolik má pozemního vojska?	165
CAESAR	Hodně a stále víc. Však na moři je svrchovaný pán.	
ANTONIUS	Taky jsem slyšel. Už abych se s ním utkal! Pospěšme si! Než vyrazíme, nechceš vyřídit tu věc, o níž jsme mluvili?	
CAESAR	Moc rád.	170
	A rovnou tě zvu k sestře na návštěvu. Můžeme jít.	
ANTONIUS	Doufám, že Lepidus nám nedá košem.	
LEPIDUS	Vzácný Antonie, ani kdybych byl na smrt nemocen. <i>Fanfára. Odejdou Octavius Caesar, Marcus Antonius a Lepidus.</i>	
MEACENAS	Vítejte z Egypta, pane.	175
ENOBARBUS	Vzácný Maecenasí, Caesarova pravá ruko, buďte zdráv! Vy rovněž, příteli Agrippo!	
AGRIPPA	Dobrý den, Enobarbe!	
MEACENAS	Moc dobrý, když se vše tak dobře urovnalo. Povídejte, jak bylo v Egyptě.	180
ENOBARBUS	Jak bych vám to řekl, pane. Ve dne jsme vyspávali do aleluja, v noci jsme chlastávali do bezvědomí.	
MEACENAS	Jen k snídani jste prý ve dvanácti lidech spořádali osm pečených kanců. Je to pravda?	
ENOBARBUS	To byl jen takový zákusek, co nestojí za řeč. Jindy jsme toho pozřeli mnohem víc, o čem by teprv stálo za to mluvit.	185
MEACENAS	Ona je prý opravdu pozoruhodná dáma, jestli o ní pověsti nelžou.	
ENOBARBUS	Hned na řece Kydnos, když ji Marcus Antonius uviděl poprvé, tak z ní byl celý pryč.	190

AGRIPPA	There she appeared indeed; or my reporter devised well for her.	
ENOBARBUS	I will tell you. The barge she sat in, like a burnish'd throne, Burn'd on the water: the poop was beaten gold; Purple the sails, and so perfumed that The winds were love-sick with them; the oars were silver, Which to the tune of flutes kept stroke, and made The water which they beat to follow faster, As amorous of their strokes. For her own person, It beggar'd all description: she did lie In her pavilion – cloth-of-gold of tissue – O'er-picturing that Venus where we see The fancy outwork nature. On each side her Stood pretty dimpled boys, like smiling Cupids, With divers-colour'd fans, whose wind did seem To glow the delicate cheeks which they did cool, And what they undid did.	195 200 205
AGRIPPA	O, rare for Antony!	
ENOBARBUS	Her gentlewomen, like the Nereides, So many mermaids, tended her i' the eyes, And made their bends adornings. At the helm A seeming mermaid steers. The silken tackle Swell with the touches of those flower-soft hands, That yarely frame the office. From the barge A strange invisible perfume hits the sense Of the adjacent wharfs. The city cast Her people out upon her; and Antony, Enthroned i' the market-place, did sit alone, Whistling to the air; which, but for vacancy, Had gone to gaze on Cleopatra too, And made a gap in nature.	210 215 220
AGRIPPA	Rare Egyptian!	
ENOBARBUS	Upon her landing, Antony sent to her, Invited her to supper. She replied, It should be better he became her guest; Which she entreated. Our courteous Antony, Whom ne'er the word of 'No' woman heard speak, Being barber'd ten times o'er, goes to the feast, And for his ordinary pays his heart For what his eyes eat only.	225

AGRIPPA	Jestli jí ten, co mi o tom vyprávěl, moc nelichotí, prý jí to tam tehdy náramně slušelo.	
ENOBARBUS	Já vám to vylíčím. Loď, ve které připlula, zářila jak diamant. Žád' byla vytepaná ze zlata, nachové plachty provoněné tak, že vítr láskou skučel. Stříbrná vesla se v tónech fléten nořila pod hladinu a voda dychtivě se hrnula pod jejich údery. Pokud jde o ni, slova ztrácí sílu. Ležela pod hedvábným baldachýnem protkaným zlatem, krásnější než obraz nebeské Venuše. Z obou stran stáli jak Amorci dva chlapci, kteří jí pestrými pery ovívali tváře tak plně ohně, že je vánek spíš rozpaloval než chladil.	195 200 205
AGRIPPA	Šťastný Antonius!	
ENOBARBUS	Komorné jako víly kroužily půvabně kolem ní a z očí četly jí každé přání. Jedna grácie seděla u kormidla, jiná dlaní jemnou jak plátky květů napínala lanoví plachet. Z lodě linula se k nedalekému molu podivná kouzelná vůně. Tam už čekaly tisíce lidí. Jenom Antonius sám na náměstí pískal do vzduchu, jenž, kdyby mohl, zanechal by rád za sebou vzduchoprázdno a též letěl za Kleopatrou.	210 215 220
AGRIPPA	Skvostná Egyptanka!	
ENOBARBUS	Když přistála, Antonius jí poslal pozvání na večeři, ona ale trvala na tom, že on musí přijít na oběd k ní. Zdvořilý Antonius, jenž nikdy žádné ženě neřek ne, desetkrát přeholen šel na ty hody, a to, na čem se popás očima, zaplatil srdcem.	225

AGRIPPA	Royal wench!	230
	She made great Caesar lay his sword to bed: He plough'd her, and she cropp'd.	
ENOBARBUS	I saw her once	
	Hop forty paces through the public street; And having lost her breath, she spoke, and panted, That she did make defect perfection, And, breathless, power breathe forth.	235
MEACENAS	Now Antony must leave her utterly.	
ENOBARBUS	Never; he will not: Age cannot wither her, nor custom stale Her infinite variety: other women cloy The appetites they feed, but she makes hungry Where most she satisfies. For vilest things Become themselves in her, that the holy priests Bless her when she is riggish.	240
MEACENAS	If beauty, wisdom, modesty, can settle The heart of Antony, Octavia is A blessed lottery to him.	245
AGRIPPA	Let us go.	
	Good Enobarbus, make yourself my guest Whilst you abide here.	
ENOBARBUS	Humbly, sir, I thank you.	
	<i>Exeunt.</i>	

SCENE 3.**ROME. OCTAVIUS CAESAR'S HOUSE.**

Enter Mark Antony, Octavius Caesar, Octavia between them, and attendants.

ANTONY	The world and my great office will sometimes Divide me from your bosom.	
OCTAVIA	All which time Before the gods my knee shall bow my prayers To them for you.	
ANTONY	Good night, sir. My Octavia, Read not my blemishes in the world's report: I have not kept my square; but that to come	5

AGRIPPA	Holka královská!	230
	I Caesarův meč proměnila v pluh a sklídila, co zasel.	
ENOBARBUS	Jednou jsem	
	ji viděl, jak se hnala po ulici, až sotva popadala dech, a byla v té zadýchanosti tak půvabná, že lidi kolem byli bez dechu.	235
MEACENAS	Antonius ji nyní opustí.	
ENOBARBUS	Nikdy to neudělá. Na ni věk a zvyk a čas nemají žádný vliv. Ta nezevšední. Jiných žen se muž nasytí, u ní platí naopak, že s jídlem roste chuť. Jí sluší to, co jinde odpuzuje, že i kněží jí žehnají za její smyslnost.	240
MEACENAS	Jestliže krása, moudrost, skromnost nejsou pro Antonia málo, Octavia je pro něj vrchol štěstí.	245
AGRIPPA	Pojďme už.	
	Příteli Enobarbe, buďte v Římě mým hostem.	
ENOBARBUS	Uctivě vám děkuji.	
	<i>Odejdou.</i>	

SCÉNA 3.**ŘÍM. V DOMĚ OCTAVIA CAESARA.**

Vystoupí Marcus Antonius, Octavius Caesar, mezi nimi Octavia a sloužící.

ANTONIUS	Někdy mě svět a velké úkoly od tebe odloučí.	
OCTAVIA	Celý ten čas já budu bohy prosit na kolenu, aby ti přáli.	
ANTONIUS	Pane, dobrou noc. Octavie, nedej na lidské řeči. Nežil jsem vždycky rádně. Ode dneška	5

	Shall all be done by the rule. Good night, dear lady. Good night, sir.	
CAESAR	Good night.	
	<i>Exeunt Octavius Caesar and Octavia.</i>	
	<i>Enter Soothsayer.</i>	
ANTONY	Now, sirrah; you do wish yourself in Egypt?	
SOOTHSAYER	Would I had never come from thence, nor you Thither!	10
ANTONY	If you can, your reason?	
SOOTHSAYER	I see it	
	In my motion, have it not in my tongue, But yet hie you to Egypt again.	
ANTONY	Say to me, whose fortunes shall rise higher, Caesar's or mine?	
SOOTHSAYER	Caesar's.	15
	Therefore, O Antony, stay not by his side: Thy demon, that's thy spirit which keeps thee, is Noble, courageous high, unmatched, Where Caesar's is not. But, near him, thy angel Becomes a fear, as being o'erpower'd: therefore Make space enough between you.	20
ANTONY	Speak this no more.	
SOOTHSAYER	To none but thee; no more, but when to thee. If thou dost play with him at any game, Thou art sure to lose; and, of that natural luck, He beats thee 'gainst the odds. Thy lustre thickens, When he shines by: I say again, thy spirit Is all afraid to govern thee near him; But, he away, 'tis noble.	25
ANTONY	Get thee gone: Say to Ventidius I would speak with him:	
	<i>Exit Soothsayer.</i>	
	He shall to Parthia. Be it art or hap, He hath spoken true. The very dice obey him; And in our sports my better cunning faints Under his chance: if we draw lots, he speeds; His cocks do win the battle still of mine, When it is all to nought; and his quails ever Beat mine, inhoop'd, at odds. I will to Egypt:	30 35

	však budu vzorný. Dobrou noc, má paní. Dobrou noc, pane.	
CAESAR	Dobrou noc.	
	<i>Odejdou Octavius Caesar a Octavia.</i>	
	<i>Vystoupí Věštec.</i>	
ANTONIUS	Tak co? Nestýská se ti po Egyptě?	
VĚŠTEC	Nikdy jsem neměl odtud odejít, a vy tam vstoupit!	10
ANTONIUS	Pročpak? Pověz!	
VĚŠTEC	Spíš tušení mi to říká nežli slova. A přece, vraťte se do Egypta.	
ANTONIUS	Prozrad' mi, koho čeká větší štěstí, Caesara, nebo mě?	
VĚŠTEC	Caesara, pane.	15
	A proto, Antonie, od něj pryč. Tvůj démon, duch, jenž provází tě, je vznešený, chrabrý, neporazitelný jen tam, kde není Caesar. Vedle něho je tvůj duch přemožený, bezmocný. Od Caesara co nejdál!	20
ANTONIUS	Takhle nemluv.	
VĚŠTEC	Budu tak mluvit, ale pouze s tebou. Když sázíte se nebo sportujete, vždy prohraješ. Má v sobě nadání nad tebou vítězit. Kde září on, tvá hvězda hasne. Vedle Caesara tě, jak jsem řek, duch strážný neochrání. Odjed' hned odtud.	25
ANTONIUS	Jdi a zavolej mi Ventidia, že s ním musím mluvit.	
	<i>Odejde Věštec.</i>	
	Pošlu ho do Parthská. Ať jsou to všechno čáry či náhoda, věštec měl pravdu. Kostky mu padají. Já hraju líp, on ale vyhrává. Vždy vsadí správně. Můj kohout ztratí zápas, ve kterém ten jeho byl už v koncích. S křepelkami to bylo stejné. Musím do Egypta.	30 35

And though I make this marriage for my peace,
I' the East my pleasure lies.

Enter Ventidius.

O, come, Ventidius,
You must to Parthia: your commission's ready;
Follow me, and receive't.

40

Exeunt.

SCENE 4.

ROME. A STREET.

Enter Lepidus, Maecenas, and Agrippa.

LEPIDUS Trouble yourselves no further. Pray you, hasten
Your generals after.

AGRIPPA Sir, Mark Antony
Will e'en but kiss Octavia, and we'll follow.

LEPIDUS Till I shall see you in your soldier's dress,
Which will become you both, farewell.

MEACENAS We shall, 5
As I conceive the journey, be at the Mount
Before you, Lepidus.

LEPIDUS Your way is shorter;
My purposes do draw me much about.
You'll win two days upon me.

MEACENAS,
AGRIPPA Sir, good success!

LEPIDUS Farewell. 10
Exeunt.

SCENE 5.

ALEXANDRIA. CLEOPATRA'S PALACE.

Enter Cleopatra, Charmian, Iras, and Alexas.

CLEOPATRA Give me some music; music, moody food
Of us that trade in love.

ALL The music, ho!

Svatbou jsem získal mír, ale mé štěstí
zůstalo na východě.

Vystoupí Ventidius.

Ventidie,
pojedeš do Parthska. Pojď se mnou, já
ti předám pověření.

40

Odejdou.

SCÉNA 4.

NA ULICI V ŘÍMĚ.

Vystoupí Lepidus, Maecenas a Agrippa.

LEPIDUS Se mnou se nezdržujte. Radši běžte
popohnat velitele.

AGRIPPA Antonius
se rozloučí s Octavií a půjdem.

LEPIDUS Těším se, až vás oba uvidím
zas ve zbroji. Sluší vám.

MEACENAS Řekl bych, 5
že u Miseny budem dřív než vy,
Lepide.

LEPIDUS Vy tam jdete přímo. Zato
já toho musím ještě hodně stihnout,
a o dva dny se zdržím.

MEACENAS,
AGRIPPA Hodně štěstí!

LEPIDUS Na shledanou. 10
Odejdou.

SCÉNA 5.

ALEXANDRIE. V KLEOPATŘINĚ PALÁCI.

Vystoupí Kleopatra, Charmian, Iras a Alexas.

KLEOPATRA Mám chuť na trochu hudby, tesknou krmí
nás, služek lásky.

VŠICHNI Muzikanti, sem!

Enter Mardian.

CLEOPATRA Let it alone. Let's to billiards. Come, Charmian.

CHARMIAN My arm is sore. Best play with Mardian.

CLEOPATRA As well a woman with an eunuch play'd 5
As with a woman. Come, you'll play with me, sir?

MARDIAN As well as I can, madam.

CLEOPATRA And when good will is show'd, though't come too short,
The actor may plead pardon. I'll none now.
Give me mine angle; we'll to the river. There, 10
My music playing far off, I will betray
Tawny-finn'd fishes. My bended hook shall pierce
Their slimy jaws; and, as I draw them up,
I'll think them every one an Antony,
And say 'Ah, ha! You're caught.'

CHARMIAN 'Twas merry when 15
You wager'd on your angling; when your diver
Did hang a salt-fish on his hook, which he
With fervency drew up.

CLEOPATRA That time – O times! –
I laugh'd him out of patience; and that night
I laugh'd him into patience; and next morn, 20
Ere the ninth hour, I drunk him to his bed;
Then put my tires and mantles on him, whilst
I wore his sword Philippan.

Enter a Messenger.

O, from Italy
Ram thou thy fruitful tidings in mine ears,
That long time have been barren.

MESSENGER Madam, madam – 25

CLEOPATRA Antonius dead! If thou say so, villain,
Thou kill'st thy mistress: but well and free,
If thou so yield him, there is gold, and here
My bluest veins to kiss; a hand that kings
Have lipp'd, and trembled kissing. 30

MESSENGER First, madam, he is well.

CLEOPATRA Why, there's more gold.
But, sirrah, mark, we use
To say the dead are well: bring it to that,
The gold I give thee will I melt and pour
Down thy ill-uttering throat.

Vystoupí Mardian.

KLEOPATRA Radší ne. Charmian, půjdem hrát kuželky.

CHARMIAN Mě bolí ruka. Hrajte s Mardianem.

KLEOPATRA S kleštěncem bude stejná zábava 5
jak se ženskou. Chceš si to se mnou rozdat?

MARDIAN Chci, paní.

KLEOPATRA Ukázat snahu bývá chvályhodné,
na mě jsi ale krátký. Podejte
mi prut a půjdem k řece. Z dálky nám 10
bude hrát hudba a má návnada
naláká šupináče. Až mu zatnu
do slizké pusy háček, pomyslím si,
že na udici mám Antonia,
a řeknu: „Pojď!“

CHARMIAN To byla legrace, 15
jak jste šli rybařit a váš potápěč napích
na Antoniův háček slanečka
a on ho potom vytáh.

KLEOPATRA Krásné časy!
Já se tak smála, až byl z toho skleslý.
Když jsem se smála v noci, skleslý nebyl. 20
Už před devátou, namol, si zas lehl,
já jsem ho vymódila do svých šatů
a vzala jsem si jeho meč.

Vystoupí Posel.

Co neseš?
Můj neukojený sluch obšťastní
nějakou dobrou zprávou.

POSEL Paní, paní – 25

KLEOPATRA Antonius je mrtev! Řekni to,
a zabil jsi mě. Ale je-li živ
a zdrav, na, tumáš zlato, a zde smíš
zulíbat žilky na mé ruce, kterou
s pokorou líbala už řada králů. 30

POSEL Tak předně, je mu dobře.

KLEOPATRA Tumáš další.
Však pozor, pane, o mrtvých se říká,
že je jim dobře. Myslíš-li to takhle,
to zlato roztavím a vleju ti ho
do prolhaného chrtánu.

MESSENGER	Good madam, hear me.	35
CLEOPATRA	Well, go to, I will; But there's no goodness in thy face: if Antony Be free and healthful – so tart a favour To trumpet such good tidings! If not well, Thou shouldst come like a Fury crown'd with snakes, Not like a formal man.	
MESSENGER	Will't please you hear me?	
CLEOPATRA	I have a mind to strike thee ere thou speak'st: Yet if thou say Antony lives, is well, Or friends with Caesar, or not captive to him, I'll set thee in a shower of gold, and hail Rich pearls upon thee.	45
MESSENGER	Madam, he's well.	
CLEOPATRA	Well said.	
MESSENGER	And friends with Caesar.	
CLEOPATRA	Thou'rt an honest man.	
MESSENGER	Caesar and he are greater friends than ever.	
CLEOPATRA	Make thee a fortune from me.	
MESSENGER	But yet, madam –	
CLEOPATRA	I do not like 'But yet', it does allay The good precedence; fie upon 'But yet'! 'But yet' is as a gaoler to bring forth Some monstrous malefactor. Prithee, friend, Pour out the pack of matter to mine ear, The good and bad together: he's friends with Caesar: In state of health thou say'st; and thou say'st free.	50
MESSENGER	Free, madam! No; I made no such report: He's bound unto Octavia.	
CLEOPATRA	For what good turn?	
MESSENGER	For the best turn i' the bed.	
CLEOPATRA	I am pale, Charmian.	
MESSENGER	Madam, he's married to Octavia.	60
CLEOPATRA	The most infectious pestilence upon thee! <i>Strikes him down.</i>	
MESSENGER	Good madam, patience.	
CLEOPATRA	What say you? Hence, <i>Strikes him again.</i>	

POSEL	Vyslyšte mě.	35
KLEOPATRA	No dobře, povídej. Ale tvůj výraz mě děsí. Je-li Antonius zdrav, proč bys tak dobrou zprávu ohlašoval s kyselou tváří? Je-li nemocen, měls přiletět jak blesk, mít hrůzu v očích, a ne přijít jen tak.	40
POSEL	Smím mluvit, prosím?	
KLEOPATRA	Mám chuť tě uhodit, než promluvíš. Ale když řekneš, že je zdrav, že ho nevězní Caesar, že jsou přátelé, deštěm ze zlata a kroupami z perel tě zahrnu.	45
POSEL	Je zdrav.	
KLEOPATRA	To ráda slyším.	
POSEL	Je přítel Caesarův.	
KLEOPATRA	Jsi čestný člověk.	
POSEL	Dokonce jsou teď velcí přátelé.	
KLEOPATRA	Udělám z tebe boháče.	
POSEL	Však, paní –	
KLEOPATRA	To „však“ neslyším ráda, nehodí se k dobrému začátku! Odporné „však“! Jako by přivádělo zločince, co všechno zničí. Prosím, příteli, vyklop to všechno najednou: zlé, dobré. Říkals, že spřátelil se s Caesarem, říkal jsi, že je zdrav, je svobodný –	50
POSEL	Svobodný není, paní! To jsem neřek. Spojil se s Octavií.	
KLEOPATRA	Kde a jak?	
POSEL	V posteli, pohlavně.	
KLEOPATRA	Charmian, já omdlím.	
POSEL	Vzal si ji za manželku, královno.	60
KLEOPATRA	Mor na tebe, ať chcípneš, mizero! <i>Udeří ho a srazí ho k zemi.</i>	
POSEL	Uklidněte se, paní.	
KLEOPATRA	Táhni pryč! <i>Znovu ho uhodí.</i>	

	Horrible villain! Or I'll spurn thine eyes Like balls before me. I'll unhair thy head. <i>She hales him up and down.</i> Thou shalt be whipp'd with wire, and stew'd in brine, Smarting in lingering pickle.	
MESENTER	Gracious madam, I that do bring the news made not the match.	
CLEOPATRA	Say 'tis not so, a province I will give thee, And make thy fortunes proud: the blow thou hadst Shall make thy peace for moving me to rage; And I will boot thee with what gift beside Thy modesty can beg.	70
MESENTER	He's married, madam.	
CLEOPATRA	Rogue, thou hast lived too long. <i>Draws a knife.</i>	
MESENTER	Nay, then I'll run. What mean you, madam? I have made no fault. <i>Exit.</i>	
CHARMIAN	Good madam, keep yourself within yourself. The man is innocent.	75
CLEOPATRA	Some innocents 'scape not the thunderbolt. Melt Egypt into Nile, and kindly creatures Turn all to serpents! Call the slave again. Though I am mad, I will not bite him. Call!	80
CHARMIAN	He is afeard to come.	
CLEOPATRA	I will not hurt him. <i>Exit Charmian.</i> These hands do lack nobility, that they strike A meaner than myself; since I myself Have given myself the cause. <i>Enter Charmian and Messenger.</i> Come hither, sir. Though it be honest, it is never good To bring bad news. Give to a gracious message An host of tongues, but let ill tidings tell Themselves when they be felt.	85
MESENTER	I have done my duty.	

	Lotře. Oči ti vydloubám a budu je kopat před sebou. Vyrvu ti vlasy. <i>Táhá ho za vlasy.</i> Drátem tě seřežu a naložím tě do sudu s lákem.	65
POSEL	Drahá královno, já jsem jen posel, já je neoddával.	
KLEOPATRA	Řekni, že lžeš, a dám ti provincii, udělám z tebe boháče. Za to, že jsi mě rozzuřil, tě nepotrestám. Odvděčím se ti tak, že moje dary předčí tvé představy.	70
POSEL	Je ženatý.	
KLEOPATRA	Lumpe, žils příliš dlouho. <i>Tasí dýku.</i>	
POSEL	Radši půjdu. Co po mně chcete? Já nic neudělal. <i>Odejde.</i>	
CHARMIAN	Uklidněte se, paní, prosím vás. Je nevinný a za nic nemůže.	75
KLEOPATRA	I do nevinných někdy praskne blesk. Ať Nil zaplaví Egypt! Z milých tvorů ať vyklubou se hadi! Ať jde zpátky. Však já ho neukousnu. Zavolej ho!	80
CHARMIAN	Bojí se přijít.	
KLEOPATRA	Nic mu neudělám. <i>Odejde Charmian.</i> Svým rukám ubližuju, když se snížím k tomu bít chudáka. Stejně si můžu za všechno sama. <i>Vystoupí Charmian a Posel.</i> Pojďte, pane, dál. Je poctivé, byť velmi nevděčné přinášet špatné zprávy. Dobré věci je dobré zvěstovat, ty špatné se projeví časem samy.	85
POSEL	Plnil jsem povinnost.	

CLEOPATRA	Is he married?	
	I cannot hate thee worser than I do, If thou again say 'Yes.'	90
MESSENGER	He's married, madam.	
CLEOPATRA	The gods confound thee! Dost thou hold there still?	
MESSENGER	Should I lie, madam?	
CLEOPATRA	O, I would thou didst, So half my Egypt were submerged and made A cistern for scaled snakes! Go, get thee hence: Hadst thou Narcissus in thy face, to me Thou wouldst appear most ugly. He is married?	95
MESSENGER	I crave your highness' pardon.	
CLEOPATRA	He is married?	
MESSENGER	Take no offence that I would not offend you: To punish me for what you make me do. Seems much unequal. He's married to Octavia.	100
CLEOPATRA	O, that his fault should make a knave of thee, That art not what thou'rt sure of! Get thee hence: The merchandise which thou hast brought from Rome Are all too dear for me. Lie they upon thy hand, And be undone by 'em!	105
	<i>Exit Messenger.</i>	
CHARMIAN	Good your highness, patience.	
CLEOPATRA	In praising Antony, I have dispraised Caesar.	
CHARMIAN	Many times, madam.	
CLEOPATRA	I am paid for't now. Lead me from hence: I faint. O Iras, Charmian! 'Tis no matter. Go to the fellow, good Alexas. Bid him Report the feature of Octavia: her years, Her inclination, let him not leave out The colour of her hair. Bring me word quickly.	110
	<i>Exit Alexas.</i>	
	Let him for ever go! – Let him not! – Charmian, Though he be painted one way like a Gorgon, The other way's a Mars. (<i>To Mardian</i>) Bid you Alexas Bring me word how tall she is. Pity me, Charmian, But do not speak to me. Lead me to my chamber.	115
	<i>Exeunt.</i>	

KLEOPATRA	Je ženatý?	
	Budu tě nenávidět, jestli teď řekneš, že je.	90
POSEL	Ano, je ženatý.	
KLEOPATRA	Bohové, zahubte ho! Jsi tu ještě?	
POSEL	Měl jsem lhát?	
KLEOPATRA	Ano, měl. I kdyby se půl mého Egypta propadlo pod zem a stalo líhni jedovatých hadů! Jdi pryč! Kdybys byl krásný jako Narcis, pro mě jsi obluda. Je ženatý?	95
POSEL	Já se vám omlouvám.	
KLEOPATRA	Je ženatý?	
POSEL	Nezlobte se, jestli vás rozzlobím. A netrestejte mě za to, co dělám na vaše přání. Vzal si Octavii.	100
KLEOPATRA	Za jeho vinu nenávidím tebe, i když jsi nevinný! Vypadni odtud! To zboží, co jsi z Říma přivez, nechci. Pro mě je příliš drahé. Nech si ho a zadav se jím!	105
	<i>Odejde Posel.</i>	
CHARMIAN	Trpělivost, paní.	
KLEOPATRA	Toho jsem stavěla nad Caesara?	
CHARMIAN	Ano, dost často.	
KLEOPATRA	A teď za to pykám. Odved' mě odtud, je mi na omdlení. Irado, Charmian! Už je to lepší. Jdi za ním, Alexo, a vytáhni z něj, jaká je Octavia, jak je stará, jaké má zájmy. Taky se ho zeptej na barvu vlasů. Hned mi to přijď říct.	110
	<i>Odejde Alexas.</i>	
	Ať táhne! Ne, Charmian, ať se vrátí. Chci vidět boha, i když ukáže mi tvář Gorgony. (<i>K Mardianovi</i>) Jdi za Alexem, ať mi od něho zjistí, jak je velká. Charmian, lituj mě, ale mlč. Odved' mě odtud.	115
	<i>Odejdou.</i>	

SCENE 6.
NEAR MISENA.

Enter Pompey and Menas at one door, with drum and trumpet: at another, Octavius Caesar, Mark Antony, Lepidus, Domitius Enobarbus, Maecenas, with soldiers marching.

- POMPEY Your hostages I have, so have you mine;
And we shall talk before we fight.
- CAESAR Most meet
That first we come to words; and therefore have we
Our written purposes before us sent;
Which, if thou hast consider'd, let us know 5
If 'twill tie up thy discontented sword,
And carry back to Sicily much tall youth
That else must perish here.
- POMPEY To you all three,
The senators alone of this great world,
Chief factors for the gods, I do not know 10
Wherefore my father should revengers want,
Having a son and friends; since Julius Caesar,
Who at Philippi the good Brutus ghosted,
There saw you labouring for him. What was't
That moved pale Cassius to conspire? And what 15
Made the all-honour'd, honest Roman, Brutus,
With the arm'd rest, courtiers and beauteous freedom,
To drench the Capitol, but that they would
Have one man but a man? And that is it
Hath made me rig my navy, at whose burthen 20
The anger'd ocean foams; with which I meant
To scourge the ingratitude that despiteful Rome
Cast on my noble father.
- CAESAR Take your time.
- ANTONY Thou canst not fear us, Pompey, with thy sails;
We'll speak with thee at sea. At land, thou know'st 25
How much we do o'ercount thee.
- POMPEY At land, indeed,
Thou dost o'ercount me of my father's house:
But, since the cuckoo builds not for himself,
Remain in't as thou mayst.
- LEPIDUS Be pleased to tell us –
For this is from the present – how you take 30
The offers we have sent you.

SCÉNA 6.
U MISENY.

Vystoupí z jedné strany Pompeius a Menas, s bubny a trubkami, z druhé strany Octavius Caesar, Marcus Antonius, Lepidus, Domitius Enobarbus, Maecenas a pochodující vojáci.

- POMPEIUS Rukojmí jsme si vyměnili, nyní
jednejme a pak bojujme.
- CAESAR Jsme rádi,
že slova mají přednost před bojem.
Podmínky jsme vám dali písemně.
Uvažte je, a pokud souhlasíte, 5
meč schovejte a navraťte se domů
na Sicílii. Zachráníte tak
své mladé muže před smrtí.
- POMPEIUS Vy tři
senátoři, vy bohové, na nichž
svět stojí, řekněte, proč by můj otec, 10
po němž tu zůstal syn a přítel,
měl zůstat nepomstěn? Když u Filipp
se zjevil Brutovi duch Caesarův,
viděl vás, jak se za něj jdete bít.
Co bledého Cassia vedlo k činu? 15
Proč čestný, ctěný Říman Brutus s ním
a jinými vojáky svobody
utopil senát v krvi? Jenom proto,
aby byl člověk člověkem, ne bohem!
Proto jsem sebral loďstvo, pod jehož 20
tíhou se pění moře, abych ztrestal
nevděčnost, kterou pohrdavý Řím
projevil mému otci.
- CAESAR Pomalu.
- ANTONIUS Postavíme se ti i na moři,
i když jsme na něm slabší, na pevnině 25
však máme navrch.
- POMPEIUS Na pevnině ty
máš navrch o dům mého otce, který
jsi zabral jak kukačka hnízdo. Zůstaň
si tam, když chceš.
- LEPIDUS Řekněte, prosím vás –
o to teď hlavně jde –, jak pohlížíte 30
na naše návrhy.

CAESAR There's the point.
 ANTONY Which do not be entreated to, but weigh
 What it is worth embraced.
 CAESAR And what may follow,
 To try a larger fortune.
 POMPEY You have made me offer
 Of Sicily, Sardinia; and I must 35
 Rid all the sea of pirates; then, to send
 Measures of wheat to Rome; this 'greed upon
 To part with unhack'd edges, and bear back
 Our targes undinted.
 CAESAR,
 ANTONY,
 LEPIDUS That's our offer.
 POMPEY Know, then,
 I came before you here a man prepared 40
 To take this offer. But Mark Antony
 Put me to some impatience. Though I lose
 The praise of it by telling, you must know,
 When Caesar and your brother were at blows,
 Your mother came to Sicily and did find 45
 Her welcome friendly.
 ANTONY I have heard it, Pompey;
 And am well studied for a liberal thanks
 Which I do owe you.
 POMPEY Let me have your hand:
 I did not think, sir, to have met you here.
 ANTONY The beds i' the East are soft; and thanks to you, 50
 That call'd me timelier than my purpose hither;
 For I have gain'd by 't.
 CAESAR Since I saw you last,
 There is a change upon you.
 POMPEY Well, I know not
 What counts harsh fortune casts upon my face;
 But in my bosom shall she never come, 55
 To make my heart her vassal.
 LEPIDUS Well met here.
 POMPEY I hope so, Lepidus. Thus we are agreed.
 I crave our composition may be written,
 And seal'd between us.

CAESAR Správně. Mluv k věci.
 ANTONIUS Neprosíme se o nic. Zvažte sami
 výhodnost nabídky.
 CAESAR A důsledky
 jejího odmítnutí.
 POMPEIUS Vy mi dáte
 Sicílii a Sardinii, já 35
 oplátkou zbavím moře pirátů
 a dodám Římu pšenici. Když s tím
 vyslovím souhlas, rozejdeme se
 smírně a s čistým štítem.
 CAESAR,
 ANTONIUS,
 LEPIDUS Správně.
 POMPEIUS Vězte,
 že jsem byl rozhodnutý návrh přijmout, 40
 ale přítomnost Marka Antonia
 mě trochu zmátla. Víím, že člověk nemá
 sám sebe chválit, přesto když byl Caesar
 ve válce s vaším bratrem, vaše matka 45
 přijela na Sicílii a byla
 přátelsky přijata.
 ANTONIUS Víím o tom, Pompeie,
 a jsem vám povinován mnoha díky,
 jež vám teď vzdávám.
 POMPEIUS Podejte mi ruku.
 Nečekal jsem, že vás tu uvidím.
 ANTONIUS Na východě jsem slastně lenořil, 50
 a nebýt vás, shnil bych tam, takže díky,
 že jste mě vyburcoval.
 CAESAR Změnil jste se,
 co jsme se neviděli.
 POMPEIUS Trudný osud
 mě možná poznamenal ve tváři,
 pokud jde ale o mé srdce, na něm 55
 šrámy a stíny nejsou.
 LEPIDUS Rád vás vidím.
 POMPEIUS To věřím, Lepide. Jsme dohodnuti?
 Chtěl bych to všechno vidět sepsané
 a podepsané.

CAESAR	That's the next to do.	
POMPEY	We'll feast each other ere we part; and let's Draw lots who shall begin.	60
ANTONY	That will I, Pompey.	
POMPEY	No, Antony, take the lot: but, first Or last, your fine Egyptian cookery Shall have the fame. I have heard that Julius Caesar Grew fat with feasting there.	
ANTONY	You have heard much.	65
POMPEY	I have fair meanings, sir.	
ANTONY	And fair words to them.	
POMPEY	Then so much have I heard: And I have heard, Apollodorus carried –	
ENOBARBUS	No more of that: he did so.	
POMPEY	What, I pray you?	
ENOBARBUS	A certain queen to Caesar in a mattress.	70
POMPEY	I know thee now. How farest thou, soldier?	
ENOBARBUS	Well; And well am like to do, for, I perceive, Four feasts are toward.	
POMPEY	Let me shake thy hand. I never hated thee. I have seen thee fight, When I have envied thy behaviour.	
ENOBARBUS	Sir, I never loved you much; but I ha' praised ye, When you have well deserved ten times as much As I have said you did.	75
POMPEY	Enjoy thy plainness, It nothing ill becomes thee. Aboard my galley I invite you all. Will you lead, lords?	80
CAESAR, ANTONY, LEPIDUS	Show us the way, sir.	
POMPEY	Come.	
	<i>Exeunt all but Menas and Enobarbus.</i>	
MENAS	<i>(Aside)</i> Thy father, Pompey, would ne'er have made this treaty. – You and I have known, sir.	
ENOBARBUS	At sea, I think.	

CAESAR	To hned zařídíme.	
POMPEIUS	A pak to oslavíme. Losujme, kdo koho pozve první.	60
ANTONIUS	Začnu já.	
POMPEIUS	Ne, Antonie, los to rozhodne. I když je zřejmé, že tvá egyptská kuchyně zvítězí. Julius Caesar prý po ní pěkně ztloustl.	
ANTONIUS	Nechte toho.	65
POMPEIUS	Myslím to dobře.	
ANTONIUS	Myslíte moc nahlas.	
POMPEIUS	Říkám jen, co jsem slyšel. Slyšel jsem, že Apollodorus přinesl jednou –	
ENOBARBUS	Dost o tom. Ano, přinesl.	
POMPEIUS	Co přines?	
ENOBARBUS	Koberec a v něm jistou královnu.	70
POMPEIUS	Tebe já znám! Jak se ti daří?	
ENOBARBUS	Dobře, a bude mi i líp, když chystají se tu čtyři hostiny.	
POMPEIUS	Podej mi ruku. Nic proti tobě. Viděl jsem, jak válčíš, a chtěl bych mít tvůj fortel.	
ENOBARBUS	Já vás, pane, moc v lásce nemám, ale vážím si vás. A vím, že chvála, kterou o vás šířím, je pořád malá.	75
POMPEIUS	Líbí se mi tvoje přímost a otevřenost. Teď tedy zvu vás všechny na svou loď. Půjdeme, páni?	80
CAESAR, ANTONIUS, LEPIDUS	Jdem za vámi.	
POMPEIUS	Pojďte.	
	<i>Odejdou všichni kromě Menase a Enobarba.</i>	
MENAS	<i>(Stranou)</i> Tvůj otec, Pompeie, by nepřijal takový handl. – Odkud my se známe?	
ENOBARBUS	Od moře, řek bych.	

MENAS	We have, sir.	85
ENOBARBUS	You have done well by water.	
MENAS	And you by land.	
ENOBARBUS	I will praise any man that will praise me; though it cannot be denied what I have done by land.	
MENAS	Nor what I have done by water.	90
ENOBARBUS	Yes, something you can deny for your own safety: you have been a great thief by sea.	
MENAS	And you by land.	
ENOBARBUS	There I deny my land service. But give me your hand, Menas: if our eyes had authority, here they might take two thieves kissing.	95
MENAS	All men's faces are true, whosome'er their hands are.	
ENOBARBUS	But there is never a fair woman has a true face.	
MENAS	No slander; they steal hearts.	
ENOBARBUS	We came hither to fight with you.	100
MENAS	For my part, I am sorry it is turned to a drinking. Pompey doth this day laugh away his fortune.	
ENOBARBUS	If he do, sure, he cannot weep't back again.	
MENAS	You've said, sir. We looked not for Mark Antony here: pray you, is he married to Cleopatra?	105
ENOBARBUS	Caesar's sister is called Octavia.	
MENAS	True, sir; she was the wife of Caius Marcellus.	
ENOBARBUS	But she is now the wife of Marcus Antonius.	
MENAS	Pray ye, sir?	
ENOBARBUS	'Tis true.	110
MENAS	Then is Caesar and he for ever knit together.	
ENOBARBUS	If I were bound to divine of this unity, I would not prophesy so.	
MENAS	I think the policy of that purpose made more in the marriage than the love of the parties.	115
ENOBARBUS	I think so too. But you shall find, the band that seems to tie their friendship together will be the very strangler of their amity: Octavia is of a holy, cold, and still conversation.	
MENAS	Who would not have his wife so?	120

MENAS	Jistě.	85
ENOBARBUS	Na moři jste dobrý.	
MENAS	A vy zas na souši.	
ENOBARBUS	Kdo mě chválí, toho chválím i já, čímž ovšem nepopírám, že na souši jsem dobrý.	
MENAS	A já vám řeknu, že na moři jsem toho dokázal ještě víc.	
ENOBARBUS	Ve vlastním zájmu to radši neříkejte. Vy jste toho na moři dokázal hlavně hodně nakrást, a to se neříká.	
MENAS	A vy na souši.	
ENOBARBUS	Taky o tom nemluví. Podejte mi ruku, Menasi. Pravicemi si potřást můžeme, i když, jak je vidět, konáme nepravosti.	95
MENAS	Moc vidět to snad není. I zloděj mívá poctivou tvář.	
ENOBARBUS	Zatímco i poctivá žena mívá tvář fešnou, ale falešnou.	
MENAS	Žádná není poctivá. Kradou mužům srdce.	
ENOBARBUS	Přišli jsme spolu bojovat.	100
MENAS	Mě osobně mrzí, že se to zvirtlo v pijatyku. Ty dnešní radovánky přinesou Pompeiovi málo radosti.	
ENOBARBUS	Až si to spočítá, spláče nad vejdělkem.	
MENAS	Přesně tak. Marka Antonia jsme tu ale opravdu nečekali. Vzal si Kleopatru?	105
ENOBARBUS	Caesarova sestra se jmenuje Octavia.	
MENAS	To je ta, co byla ženou Gaia Marcella.	
ENOBARBUS	Ano, ale teď je ženou Marka Antonia.	
MENAS	Vážně?	
ENOBARBUS	Ano.	110
MENAS	Takže jsou teď Antonius s Caesarem jedna rodina?	
ENOBARBUS	Na tohle spojení bych nevsadil ani zlámanou grešli.	
MENAS	Že oni se spíš vzali z politických důvodů než z lásky?	115
ENOBARBUS	Taky si myslím. Ale obávám se, že to pouto, které z nich udělalo přátele, se promění v oprátku, v níž jejich přátelství zajde. Octavia je žena nábožná, mírná a nemluvná.	
MENAS	Kdo by si takovou nepřál?	120

- ENOBARBUS Not he that himself is not so; which is Mark Antony. He will to his Egyptian dish again: then shall the sighs of Octavia blow the fire up in Caesar; and, as I said before, that which is the strength of their amity shall prove the immediate author of their variance. Antony will use his affection where it is: he married but his occasion here. 125
- MENAS And thus it may be. Come, sir, will you aboard? I have a health for you.
- ENOBARBUS I shall take it, sir. We have used our throats in Egypt. 130
- MENAS Come, let's away.
Exeunt.

SCENE 7.
ON BOARD POMPEY'S GALLEY.

Music plays. Enter two or three servants with a banquet.

1. SERVANT Here they'll be, man. Some o' their plants are ill-rooted already: the least wind i' the world will blow them down.
2. SERVANT Lepidus is high-coloured.
1. SERVANT They have made him drink alms-drink. 5
2. SERVANT As they pinch one another by the disposition, he cries out 'No more!' reconciles them to his entreaty, and himself to the drink.
1. SERVANT But it raises the greater war between him and his discretion. 10
2. SERVANT Why, this is to have a name in great men's fellowship: I had as lief have a reed that will do me no service as a partisan I could not heave.
1. SERVANT To be called into a huge sphere, and not to be seen to move in't, are the holes where eyes should be, which pitifully disaster the cheeks. 15
- A sennet sounded. Enter Octavius Caesar, Mark Antony, Lepidus, Pompey, Agrippa, Maecenas, Domitius Enobarbus, Menas, with other captains.*
- ANTONY *(To Octavius Caesar)*
Thus do they, sir: they take the flow o' the Nile

- ENOBARBUS Ten, kdo je její pravý opak jako Marcus Antonius. Brzy zas dostane chuť na tu pikantní Egyptanku a vrátí se k ní. Octaviiny žalostné vzdechy rozfajrují Caesara doběla, a jak jsem už řekl, to, co ty dva nejsilněji spojuje, stane se rázem příčinou jejich rozkolu. Antonius půjde tam, kam ho srdce táhne. Tohle byla jen svatba z rozumu. 125
- MENAS Asi máte pravdu. Teď ale pojďme na loď a přijíme si tam na zdraví.
- ENOBARBUS Milerád. Však už mi od Egypta vyschlo v krku. 130
- MENAS Tak pojďme tedy.
Odejdou.

SCÉNA 7.
NA PALUBĚ POMPEIOVY LODĚ.

Hraje hudba. Vystoupí dva nebo tři sloužící se zákusky.

1. SLOUŽÍCÍ Hned tu budou. Ale už teď se někteří tak kymácejí, že stačí, aby zafoukalo, a půjdou k zemi.
2. SLOUŽÍCÍ Lepidus úplně ztuhnul.
1. SLOUŽÍCÍ Aby ne, když tak mocně utužuje přátelství. 5
2. SLOUŽÍCÍ Někteří se jen tak popichují, a on hned křičí: „Mír!“ a nalívá jim na usmířenou, až sám ztrácí míru.
1. SLOUŽÍCÍ Pije přes míru, a proto ztrácí rozum a hledá rovnováhu. 10
2. SLOUŽÍCÍ Ukazuje tak vratké postavení člověka, který je ve spolku velikánů leda do počtu. Halapartna, již neuzvedneš, je ti stejně platná jako stéblo trávy.
1. SLOUŽÍCÍ Být v souhvězdí hvězdou, kterou není vidět, je stejně žalostné jako být důlkem po vypíchnutém oku. 15
- Zazní fanfára. Vystoupí Octavius Caesar, Marcus Antonius, Lepidus, Pompeius, Agrippa, Maecenas, Domitius Enobarbus, Menas s dalšími vojáky.*
- ANTONIUS *(K Caesarovi)*
Jdou na to takhle: Na pyramidě

	By certain scales i' the pyramid; they know, By the height, the lowness, or the mean, if dearth Or foison follow. The higher Nilus swells, The more it promises: as it ebbs, the seedsman Upon the slime and ooze scatters his grain, And shortly comes to harvest.	20
LEPIDUS	You've strange serpents there.	
ANTONY	Ay, Lepidus.	25
LEPIDUS	Your serpent of Egypt is bred now of your mud by the operation of your sun: so is your crocodile.	
ANTONY	They are so.	
POMPEY	Sit – and some wine! A health to Lepidus!	
LEPIDUS	I am not so well as I should be, but I'll ne'er out.	30
ENOBARBUS	Not till you have slept; I fear me you'll be in till then.	
LEPIDUS	Nay, certainly, I have heard the Ptolemies' pyramids are very goodly things; without contradiction, I have heard that.	
MENAS	<i>(Aside to Pompey)</i> Pompey, a word.	35
POMPEY	<i>(Aside to Menas)</i> Say in mine ear: what is't?	
MENAS	<i>(Aside to Pompey)</i> Forsake thy seat, I do beseech thee, captain, And hear me speak a word.	
POMPEY	<i>(Aside to Menas)</i> Forbear me till anon. – This wine for Lepidus!	
LEPIDUS	What manner o' thing is your crocodile?	40
ANTONY	It is shaped, sir, like itself; and it is as broad as it hath breadth: it is just so high as it is, and moves with its own organs: it lives by that which nourisheth it; and the elements once out of it, it transmigrates.	45
LEPIDUS	What colour is it of?	
ANTONY	Of its own colour too.	
LEPIDUS	'Tis a strange serpent.	
ANTONY	'Tis so. And the tears of it are wet.	
CAESAR	Will this description satisfy him?	50
ANTONY	With the health that Pompey gives him, else he is a very epicure.	

	jsou jisté značky, z nichž se podle výšky hladiny Nilu vyčte, jaká bude příští rok úroda. Čím víc se řeka vylije z břehů, tím líp. Bahno se oseje obilím a zakrátko se může sklízet.	20
LEPIDUS	Máte tam prý i zvláštní hady.	
ANTONIUS	Ano, Lepide.	25
LEPIDUS	Prý se ti hadi rodí z bláta, jak do něj praží slunce, stejně jako ti vaši krokodýlové.	
ANTONIUS	Je to tak.	
POMPEIUS	Sed'! Ještě víno? Na zdraví Lepidovi!	
LEPIDUS	Na zdraví kašlu, ale napiju se.	30
ENOBARBUS	Napitý už jsi dost a brzy budeš zpitý do němoty.	
LEPIDUS	Já jsem teda slyšel, že ty ptolemajské pyramidy jsou nádherné. A ať mi nikdo neříká, že to není pravda. Já to slyšel.	
MENAS	<i>(Stranou k Pompeiovi)</i> Pompeie, na slovíčko.	35
POMPEIUS	<i>(Stranou k Menasovi)</i> Tak mi to pošeptej.	
MENAS	<i>(Stranou k Pompeiovi)</i> Ne, pojďme stranou, veliteli, prosím. Musím ti něco říct.	
POMPEIUS	<i>(Stranou k Menasovi)</i> Teď nemám čas. – Přineste víno pro Lepida!	
LEPIDUS	A co to je zač, ten váš krokodýl?	40
ANTONIUS	Na pohled je to celý krokodýl, široký je přesně na svou šířku, vysoký je, jak je vysoký, a pohybuje se pomocí svého pohybového ústrojí. Živí se tím, co ho živí, a jakmile přestane existovat, promění se v něco úplně jiného.	45
LEPIDUS	Jakou má barvu?	
ANTONIUS	Sobě vlastní.	
LEPIDUS	To je divný plaz.	
ANTONIUS	Je. A slzy má úplně mokré.	
CAESAR	Myslíš, že ho tvůj popis uspokojí?	50
ANTONIUS	Po tom všem, čím ho Pompeius nalil, určitě ano. A jestli ne, pak uznám, že umí chlastat.	

POMPEY	<i>(Aside to Menas)</i> Go hang, sir, hang! Tell me of that? Away! Do as I bid you. – Where's this cup I call'd for?	
MENAS	<i>(Aside to Pompey)</i> If for the sake of merit thou wilt hear me, Rise from thy stool.	55
POMPEY	<i>(Aside to Menas)</i> I think thou'rt mad. The matter? <i>Rises, and walks aside.</i>	
MENAS	I have ever held my cap off to thy fortunes.	
POMPEY	Thou hast served me with much faith. What's else to say? – Be jolly, lords.	
ANTONY	These quick-sands, Lepidus, Keep off them, for you sink.	60
MENAS	Wilt thou be lord of all the world?	
POMPEY	What say'st thou?	
MENAS	Wilt thou be lord of the whole world? That's twice.	
POMPEY	How should that be?	
MENAS	But entertain it, And, though thou think me poor, I am the man Will give thee all the world.	
POMPEY	Hast thou drunk well?	65
MENAS	Now, Pompey, I have kept me from the cup. Thou art, if thou darest be, the earthly Jove: Whate'er the ocean pales, or sky inclips, Is thine, if thou wilt ha't.	
POMPEY	Show me which way.	
MENAS	These three world-sharers, these competitors, Are in thy vessel: let me cut the cable; And, when we are put off, fall to their throats: All there is thine.	70
POMPEY	Ah, this thou shouldst have done, And not have spoke on't! In me 'tis villany; In thee't had been good service. Thou must know, 'Tis not my profit that does lead mine honour; Mine honour, it. Repent that e'er thy tongue Hath so betray'd thine act: being done unknown, I should have found it afterwards well done; But must condemn it now. Desist, and drink.	75 80

POMPEIUS	<i>(Stranou k Menasovi)</i> Co je? Co pořád máš? Nech mě a dělej, co jsem ti řekl. – Kdepak je to víno?	
MENAS	<i>(Stranou k Pompeiovi)</i> Uznáš-li, že jsem ti kdy v něčem pomoh, tak vstaň a vyslechni mě.	55
POMPEIUS	<i>(Stranou k Menasovi)</i> Šlípíš? Oč jde? <i>Vstane a jde stranou.</i>	
MENAS	Vždycky jsem dbal jen a jen o tvůj prospěch.	
POMPEIUS	Dlouho mi věrně sloužíš. No a co? – Vesele, panstvo.	
ANTONIUS	Tohle, Lepide, je vratká půda. Ať nešlápneš vedle.	60
MENAS	Chceš se stát pánem světa?	
POMPEIUS	Co to plácáš?	
MENAS	Tak ještě jednou. Chceš být pánem světa?	
POMPEIUS	Pánem světa? A jak?	
MENAS	Řekni, že ano, a třebaže jsem podle tebe chudák, já ti svět dám.	
POMPEIUS	Kolik jsi toho vypil?	65
MENAS	Nedotkl jsem se pití. Troufneš-li si, staneš se bohem na zemi. Teď hned. Kam sahá oceán a obloha, vše bude tvoje, chceš-li.	
POMPEIUS	Řekni jak.	
MENAS	Na lodi máš ty tři, jimž patří svět, který si rozdělili. Rozkaž, abych odřízl kotvu a jim na moři podřízl krk, a vše je tvé.	70
POMPEIUS	Tos měl bez řečí udělat. Od tebe by to byla služba, ode mne však zločin. Čest je mi víc než zisk. Já ale mohl mít oboje. Měls jednat dřív než mluvit. Kdybych byl o tom nevěděl, byl bych moc rád, že se to stalo, ale teď to musím odsoudit. Běž, jdi se opít.	75 80

MENAS	<i>(Aside)</i> For this, I'll never follow thy pall'd fortunes more. Who seeks, and will not take when once 'tis offer'd, Shall never find it more.	
POMPEY	This health to Lepidus!	
ANTONY	Bear him ashore. I'll pledge it for him, Pompey.	85
ENOBARBUS	Here's to thee, Menas!	
MENAS	Enobarbus, welcome!	
POMPEY	Fill till the cup be hid.	
ENOBARBUS	There's a strong fellow, Menas. <i>(Pointing to the attendant who carries off Lepidus.)</i>	
MENAS	Why?	
ENOBARBUS	'A bears The third part of the world, man; see'st not?	
MENAS	The third part, then, is drunk. Would it were all, That it might go on wheels!	90
ENOBARBUS	Drink thou; increase the reels.	
MENAS	Come.	
POMPEY	This is not yet an Alexandrian feast.	
ANTONY	It ripens towards it. Strike the vessels, ho? Here is to Caesar!	95
CAESAR	I could well forbear't. It's monstrous labour, when I wash my brain, And it grows fouler.	
ANTONY	Be a child o' the time.	
CAESAR	Possess it, I'll make answer: But I had rather fast from all four days Than drink so much in one.	100
ENOBARBUS	<i>(To Antony)</i> Ha, my brave emperor! Shall we dance now the Egyptian Bacchanals, And celebrate our drink?	
POMPEY	Let's ha't, good soldier.	
ANTONY	Come, let's all take hands, Till that the conquering wine hath steep'd our sense In soft and delicate Lethe.	105
ENOBARBUS	All take hands. Make battery to our ears with the loud music: The while I'll place you: then the boy shall sing;	

MENAS	<i>(Stranou)</i> Když je to tak, skončil jsem s tebou. Tou cestou z kopce s tebou nepůjdu. Kdo nevezme, co se mu nabízí, už další šanci nemá.	
POMPEIUS	Lepide, na zdraví!	
ANTONIUS	Odneste ho. Ten přípitek je můj.	85
ENOBARBUS	Na zdraví, Menasi!	
MENAS	Na tvé, Enobarbe!	
POMPEIUS	Nalej až po okraj.	
ENOBARBUS	To je mi silák. <i>(Ukazuje na sloužícího, který odnáší Lepida)</i>	
MENAS	Proč?	
ENOBARBUS	Na zádech nese třetinu světa. Vidíš, kamaráde?	
MENAS	Třetina světa je už nalitá. Až bude celý, přijde potopa.	90
ENOBARBUS	Taky si dej. Nenech se pobízet.	
MENAS	Tak nalívej.	
POMPEIUS	Jak pitka v Egyptě to ještě není?	
ANTONIUS	Skoro už ano. Noste další víno! Připíjím Caesarovi!	95
CAESAR	Už bych neměl. Mozek si vínem propírám, a mám ho čím dál víc zakalený.	
ANTONIUS	Carpe diem!	
CAESAR	Jen pij, já se hned přidám. Radši bych byl čtyři dny úplně na suchu než tohle vypít za den.	100
ENOBARBUS	<i>(K Antoniovi)</i> Vládce můj! Nedáme si teď na oslavu jeden egyptský taneček?	
POMPEIUS	Do toho, vojáku.	
ANTONIUS	Chyťme se za ruce a nechme víno, aby nám smysly otupilo sladkým zapomněním.	105
ENOBARBUS	Tak pojdte do kola. Ať spustí hudba pěkně od podlahy. Seřadím si vás, a až skončí sólo,	

	The holding every man shall bear as loud As his strong sides can volley.	110
	<i>Music plays. Domitius Enobarbus places them hand in hand.</i>	
BOY	(Sings) Come, thou monarch of the vine, Plumpy Bacchus with pink eyne! In thy fats our cares be drown'd, With thy grapes our hairs be crown'd:	
ALL	Cup us, till the world go round, Cup us, till the world go round!	115
CAESAR	What would you more? Pompey, good night. (To Antony) Good brother, Let me request you off. Our graver business Frowns at this levity. Gentle lords, let's part; You see we have burnt our cheeks. Strong Enobarb Is weaker than the wine; and mine own tongue Splits what it speaks. The wild disguise hath almost Antick'd us all. What needs more words? Good night. Good Antony, your hand.	120
POMPEY	I'll try you on the shore.	
ANTONY	And shall, sir; give's your hand.	
POMPEY	O Antony, You have my father's house – But, what? We are friends. Come, down into the boat.	125
ENOBARBUS	Take heed you fall not. <i>Exeunt all but Domitius Enobarbus and Menas.</i> Menas, I'll not on shore.	
MENAS	No, to my cabin. These drums, these trumpets, flutes! What! Let Neptune hear we bid a loud farewell To these great fellows. Sound and be hang'd, sound out! <i>Sound a flourish, with drums.</i>	130
ENOBARBUS	Ho! says a'. There's my cap. <i>He flings his cap in the air.</i>	
MENAS	Ho! Noble captain, come. <i>Exeunt.</i>	

	vy všichni spusťte refrén – pořádně, nahlas, co budou plíce stačit.	110
	<i>Hraje hudba. Domitius Enobarbus je seřadí v tanečním kole.</i>	
CHLAPEC	(Zpívá) Tlustý Bakche, králi pití, z očí vínečko ti svítí, svět je krásný, pane náš, dokud víno naléváš.	
VŠICHNI	Kež nám víno září z očí, dokud svět se s námi točí!	115
CAESAR	V nejlepším přestat. (K Pompeiovi) Přeji dobrou noc. (K Antoniovi) Bratře, jdem. Vážné úkoly už na nás káravě hrozí prstem. Páni, sbohem. Jak vidíte, už máme víc než dost. I rváče Enobarba víno zmošlo, mě jazyk neposlouchá, všechny nás zpotvořil chlast. Co dodat? Dobrou noc. Bratře, drž mě.	120
POMPEIUS	Na souši repete.	
ANTONIUS	Platí. Opři se.	
POMPEIUS	Antonie, zabrals dům mého otce. Jsme však přátelé. Sestupte do člunu.	125
ENOBARBUS	Nespadněte. <i>Odejdou všichni kromě Domitia Enobarba a Menase.</i> Na souš nejdu.	
MENAS	Pojď ke mně do kajuty. Bubny, trubky a flétny! Spusťte tuš! Ať Neptun slyší, s jakým rámušem zdravíme velikány. Tuš a kuš! <i>Ozve se fanfára s rachotem bubnů.</i>	130
ENOBARBUS	Ahoj! Tak a teď vzhůru s čepicí. <i>Vyhodí čepici do vzduchu.</i>	
MENAS	Ahoj! Půjdem, vzácný pane. <i>Odejdou.</i>	

ACT III.

SCENE 1. A PLAIN IN SYRIA.

Enter Ventidius as it were in triumph, with Silius, and other Romans, officers, and soldiers; the dead body of Pacorus borne before him.

- VENTIDIUS Now, darting Parthia, art thou struck; and now
Pleased fortune does of Marcus Crassus' death
Make me revenger. Bear the king's son's body
Before our army. Thy Pacorus, Orodes,
Pays this for Marcus Crassus.
- SILIUS Noble Ventidius, 5
Whilst yet with Parthian blood thy sword is warm,
The fugitive Parthians follow. Spur through Media,
Mesopotamia, and the shelters whither
The routed fly. So thy grand captain Antony
Shall set thee on triumphant chariots and 10
Put garlands on thy head.
- VENTIDIUS O Silius, Silius,
I have done enough. A lower place, note well,
May make too great an act. For learn this, Silius:
Better to leave undone than by our deed
Acquire too high a fame when him we serve's away. 15
Caesar and Antony have ever won
More in their officer than person. Sossius,
One of my place in Syria, his lieutenant,
For quick accumulation of renown,
Which he achieved by the minute, lost his favour. 20
Who does i' the wars more than his captain can
Becomes his captain's captain; and ambition,
The soldier's virtue, rather makes choice of loss,
Than gain which darkens him.
I could do more to do Antonius good, 25
But 'twould offend him; and in his offence
Should my performance perish.

JEDNÁNÍ III.

SCÉNA 1. NA PLÁNI V SÝRII.

Vystoupí Ventidius po vítězném boji, s ním Silius a další Římané, velitelé a vojáci. V popředí je nesenो Pacorovo tělo.

- VENTIDIUS Výbojné Parthsko, ztrestali jsme tě
a já díky štěstěně jsem mohl pomstít
smrt Marka Crassa. Neste Pacorovu
mrtvolu v čele vojsk. Tvůj syn byl zabit,
Orode, za Marka.
- SILIUS Ventidie, 5
Parthové prchají. Dokud máš meč
zbrocený horkou krví, stíhej je
přes Médii a Mezopotámii
a dál, aby ti velký Antonius
dal triumfální vůz a ověnil 10
ti skráně vavřínem.
- VENTIDIUS Silie, mlč.
Co udělal jsem, stačí. Malá hodnost
se nehodí na velké hrdinství.
Když pán je pryč, je lepší nečinit se
než vydobýt si velkým činem slávu. 15
Caesar i Antonius vítězili
díky svým lidem, a ne díky sobě.
Sossius, jak já pouhý poručík,
se v Sýrii stal hrdinou, a jak
rychle se vyšvih, tak rychle šel dolů. 20
Kdo ve válce dělá víc, než se musí,
se vytahuje nad velitele.
Ctižádostivý voják dojde svého,
když je co nejvíce ctižádostivý. 25
Mohl bych Antoniovi víc pomoci,
jenže já ho tím naštvu, on mě vyštve,
a nepomůžu jemu ani sobě.

SILIUS	Thou hast, Ventidius, that Without the which a soldier, and his sword, Grants scarce distinction. Thou wilt write to Antony!	
VENTIDIUS	I'll humbly signify what in his name, That magical word of war, we have effected; How, with his banners and his well-paid ranks, The ne'er-yet-beaten horse of Parthia We have jaded out o' the field.	30
SILIUS	Where is he now?	35
VENTIDIUS	He purposeth to Athens. Whither, with what haste The weight we must convey with's will permit, We shall appear before him. – On there; pass along! <i>Exeunt.</i>	

SCENE 2.

ROME. AN ANTE-CHAMBER
IN OCTAVIUS CAESAR'S HOUSE.*Enter Agrippa at one door, Domitius Enobarbus at another.*

AGRIPPA	What, are the brothers parted?	
ENOBARBUS	They have dispatch'd with Pompey, he is gone; The other three are sealing. Octavia weeps To part from Rome; Caesar is sad; and Lepidus, Since Pompey's feast, as Menas says, is troubled With the green sickness.	5
AGRIPPA	'Tis a noble Lepidus.	
ENOBARBUS	A very fine one. O, how he loves Caesar!	
AGRIPPA	Nay, but how dearly he adores Mark Antony!	
ENOBARBUS	Caesar? Why, he's the Jupiter of men.	
AGRIPPA	What's Antony? The god of Jupiter.	10
ENOBARBUS	Spake you of Caesar? How, the non-pareil!	
AGRIPPA	O Antony! O thou Arabian bird!	
ENOBARBUS	Would you praise Caesar, say 'Caesar', go no further.	
AGRIPPA	Indeed, he plied them both with excellent praises.	
ENOBARBUS	But he loves Caesar best; yet he loves Antony: Ho! Hearts, tongues, figures, scribes, bards, poets, cannot Think, speak, cast, write, sing, number, ho!	15

SILIUS	Máš, Ventidie, schopnosti, pro něž voják je víc než meč. Umíš psát. Napíšeš mu?	
VENTIDIUS	Skromně mu sdělím, co jsme jeho jménem, tím zaklínadlem války, docílili. Jak jeho výtečně placené vojsko pod jeho korouhví rozmetalo dosud neporaženou parthskou jízdu.	30
SILIUS	Kde je teď?	35
VENTIDIUS	Směřuje do Athén. Pojedu za ním tak rychle, jak můj náklad dovolí, a přihlásím se mu. – Pokračujte! <i>Odejdou.</i>	

SCÉNA 2.

ŘÍM.

PŘEDPOKOJ V CAESAROVĚ DOMĚ.

Vystoupí Agrippa z jedné, Domitius Enobarbus z druhé strany.

AGRIPPA	Cože, švagři tu nejsou?	
ENOBARBUS	Pompeia mají z krku. Ten už odjel. Teď píšou smlouvu. Octavia brečí, že musí z Říma, Caesar se zas mračí a Lepidus se po té pitce léčí z kocoviny.	5
AGRIPPA	Ó, velký Lepidus!	
ENOBARBUS	Má velké plus. Miluje Caesara.	
AGRIPPA	A ještě více Marka Antonia!	
ENOBARBUS	Víš, kdo je Caesar? Pánbůh mezi lidmi.	
AGRIPPA	Víš, kdo je Antonius? Pánbůh bohů.	10
ENOBARBUS	Ale kdež, na Caesara nikdo nemá!	
AGRIPPA	Antonius! To je ten pravý poklad!	
ENOBARBUS	Stačí říct Caesar, a máš chvály kopec.	
AGRIPPA	Lepidus má rád oba vrchovatě.	
ENOBARBUS	Antonia má rád, Caesara radši. Joj! Žádný ret či brk či duch či dech nevyřkne, nevypíše, nevyzprává,	15

	His love to Antony. But as for Caesar, Kneel down, kneel down, and wonder.		
AGRIPPA		Both he loves.	
ENOBARBUS	They are his shards, and he their beetle. <i>Trumpets within.</i>		
		So;	20
	This is to horse. Adieu, noble Agrippa.		
AGRIPPA	Good fortune, worthy soldier, and farewell. <i>Enter Octavius Caesar, Mark Antony, Lepidus, and Octavia.</i>		
ANTONY	No further, sir.		
CAESAR	You take from me a great part of myself; Use me well in 't. Sister, prove such a wife As my thoughts make thee, and as my farthest band Shall pass on thy approof. Most noble Antony, Let not the piece of virtue, which is set Betwixt us as the cement of our love, To keep it builded, be the ram to batter The fortress of it; for better might we Have loved without this mean, if on both parts This be not cherish'd.		25 30
ANTONY	Make me not offended In your distrust.		
CAESAR	I have said.		
ANTONY	You shall not find, Though you be therein curious, the least cause For what you seem to fear: so, the gods keep you, And make the hearts of Romans serve your ends! We will here part.		35
CAESAR	Farewell, my dearest sister, fare thee well: The elements be kind to thee, and make Thy spirits all of comfort! Fare thee well.		40
OCTAVIA	My noble brother! <i>(She weeps)</i>		
ANTONY	The April 's in her eyes: it is love's spring, And these the showers to bring it on. Be cheerful.		
OCTAVIA	<i>(To Caesar)</i> Sir, look well to my husband's house; and –		45
CAESAR	What, Octavia?		
OCTAVIA	I'll tell you in your ear. <i>(She whispers to Caesar)</i>		

	jak rád má Antonia. Před Caesarem se ale s úctou sklání.		
AGRIPPA		Má rád oba.	
ENOBARBUS	Jsou jeho krovky, na nichž ten chroust lítá. <i>Za scénou blas trubky.</i>		
		Troubí.	20
	Nasedáme. Buď sbohem, Agrippa.		
AGRIPPA	Buď sbohem, vojáku. A hodně štěstí. <i>Vystoupí Octavius Caesar, Marcus Antonius, Lepidus a Octavia.</i>		
ANTONIUS	Dál už mě neprovázej.		
CAESAR	S ní odvádíš si i velkou část mne. Buď na nás oba hodný. Sestro, ať jsi mu dobrou ženou, ve mně budeš mít záruku jeho lásky. Antonie, nedopusť, aby ctnostný cit, jenž stal se svorníkem přátelství nás dvou, se změnil v beranidlo, které tu pevnou stavbu zbourá. Pak by snad bylo lepší, kdyby to pouto mezi námi nebylo. Chraňte ho oba.		25 30
ANTONIUS	Tvoje nedůvěra mě uráží.		
CAESAR	Říct jsem to musel.		
ANTONIUS	Nikdy ti nezavdám nejmenší příčinu k takovým obavám. Bohové s tebou. Ať Římané tvé plány přijmou za své. Tady se rozloučíme.		35
CAESAR	Sestřičko, sbohem. Sbohem, moje drahá. Ať se ti dobře daří! Ať jsi šťastná a veselá! Měj se a na shledanou.		40
OCTAVIA	Bratře můj drahý! <i>(Pláče)</i>		
ANTONIUS	Má v očích jarní spršku. Jaro lásky je v dubnu uplakané, v máji kvete. – Neplač.		
OCTAVIA	<i>(K Caesarovi)</i> Dohlédni, prosím, na náš dům a –		45
CAESAR	Co, Octavie?		
OCTAVIA	Pošeptám ti to. <i>(Šeptá Caesarovi do ucha)</i>		

ANTONY	Her tongue will not obey her heart, nor can Her heart inform her tongue – the swan’s down-feather, That stands upon the swell at full of tide, And neither way inclines.	
ENOBARBUS	<i>(Aside to Agrippa)</i> Will Caesar weep?	50
AGRIPPA	<i>(Aside to Domitius Enobarbus)</i> He has a cloud in ’s face.	
ENOBARBUS	<i>(Aside to Agrippa)</i> He were the worse for that, were he a horse; So is he, being a man.	
AGRIPPA	<i>(Aside to Domitius Enobarbus)</i> Why, Enobarbus, When Antony found Julius Caesar dead, He cried almost to roaring; and he wept When at Philippi he found Brutus slain.	55
ENOBARBUS	<i>(Aside to Agrippa)</i> That year, indeed, he was troubled with a rheum; What willingly he did confound he wailed, Believe’t, till I wept too.	
CAESAR	No, sweet Octavia, You shall hear from me still; the time shall not Outgo my thinking on you.	60
ANTONY	Come, sir, come; I’ll wrestle with you in my strength of love: Look, here I have you <i>(Embracing him)</i> ; thus I let you go, And give you to the gods.	
CAESAR	Adieu. Be happy!	
LEPIDUS	Let all the number of the stars give light To thy fair way!	65
CAESAR	Farewell, farewell! <i>Kisses Octavia.</i>	
ANTONY	Farewell! <i>Trumpets sound. Exeunt.</i>	

SCENE 3.**ALEXANDRIA. CLEOPATRA’S PALACE.***Enter Cleopatra, Charmian, Iras, and Alexas.*

CLEOPATRA	Where is the fellow?
ALEXAS	Half afeard to come.

ANTONIUS	Má toho tolik na srdci, že jazyk jí oněměl. Je jako pírkó, o něž se perou protichůdné proudy, že se nepohne z místa.	
ENOBARBUS	<i>(Stranou k Agrippovi)</i> Bude Caesar plakat?	50
AGRIPPA	<i>(Stranou k Domitiu Enobarbovi)</i> Není mu do skoku.	
ENOBARBUS	<i>(Stranou k Agrippovi)</i> Kdybys to řekl o koni, tak půjde do buřtů. Ale Caesar...	
AGRIPPA	<i>(Stranou k Domitiu Enobarbovi)</i> Enobarbe, když Antonius našel Julia Caesara mrtvého, řval jako divý, brečel i u Filipp nad tělem Bruta.	55
ENOBARBUS	<i>(Stranou k Agrippovi)</i> Ten rok měl asi zánět spojivek. Co zničil, obřečel, až jsem i já byl z toho naměkko.	
CAESAR	Octavie, budu ti psát a po celý čas budu na tebe myslet.	60
ANTONIUS	Poperem se spolu o to, kdo jí má radši. Moje láska je takhle silná. <i>(Obejme ho)</i> Teď už můžeš jít. Já poroučím tě bohům.	
CAESAR	Budte šťastni!	
LEPIDUS	Ať všechny hvězdy na nebi vám svítí na šťastnou cestu!	65
CAESAR	Sbohem! <i>Políbí Octavii.</i>	
ANTONIUS	Na shledanou! <i>Fanfára. Odejdou.</i>	

SCÉNA 3.**ALEXANDRIE. V KLEOPATŘINĚ PALÁCI.***Vystoupí Kleopatra, Charmian, Iras a Alexas.*

KLEOPATRA	Kde je ten chlap?
ALEXAS	Má strach se ukázat.

MESSENGER Madam,
She was a widow –

CLEOPATRA Widow! Charmian, hark.

MESSENGER And I do think she's thirty.

CLEOPATRA Bear'st thou her face in mind? Is't long or round?

MESSENGER Round even to faultiness. 30

CLEOPATRA For the most part, too, they are foolish that are so.
Her hair, what colour?

MESSENGER Brown, madam: and her forehead
As low as she would wish it.

CLEOPATRA There's gold for thee.
Thou must not take my former sharpness ill:
I will employ thee back again; I find thee 35
Most fit for business: go make thee ready;
Our letters are prepared.
Exit Messenger.

CHARMIAN A proper man.

CLEOPATRA Indeed, he is so: I repent me much
That so I harried him. Why, methinks, by him,
This creature's no such thing.

CHARMIAN Nothing, madam. 40

CLEOPATRA The man hath seen some majesty, and should know.

CHARMIAN Hath he seen majesty? Isis else defend,
And serving you so long!

CLEOPATRA I have one thing more to ask him yet, good Charmian:
But 'tis no matter; thou shalt bring him to me 45
Where I will write. All may be well enough.

CHARMIAN I warrant you, madam.
Exeunt.

SCENE 4.**ATHENS.****A ROOM IN MARK ANTONY'S HOUSE.***Enter Mark Antony and Octavia.*

ANTONY Nay, nay, Octavia, not only that –
That were excusable, that, and thousands more

POSEL Je už
vdova –

KLEOPATRA Vdova! Charmian, slyšelas?

POSEL A myslím, že jí bude asi třicet.

KLEOPATRA Co obličej? Je kulatý, či úzký?

POSEL Kulatý, až to není pěkné. 30

KLEOPATRA To bývá znakem nevalného ducha.
Jaké má vlasy?

POSEL Hnědé, z čela, které
je pohříchu dost nízké.

KLEOPATRA Tímáš zlato.
Nezlob se, že jsem předtím byla příkrá.
Pošlu tě znovu. Myslím, že jsi totiž 35
výborný posel. Jdi se připravit.
Dopisy ti dám potom.
Odejde Posel.

CHARMIAN Dobrý člověk.

KLEOPATRA Ano, to je. Teď je mi líto, jaká
jsem na něj byla. Podle jeho slov
z ní nemusím mít strach.

CHARMIAN Z takové nicky? 40

KLEOPATRA On ví, co je to vznešenost. To pozná.

CHARMIAN Při Isidě. Aby to nepoznal,
když vám tak dlouho slouží!

KLEOPATRA Na něco se ho ještě musím zeptat.
O nic moc nejde. Charmian, ať přijde 45
do pracovny. Snad bude zas vše dobré.

CHARMIAN Určitě, Veličenstvo.
Odejdou.

SCÉNA 4.**ATHÉNY.****POKOJ V DOMĚ MARKA ANTONIA.***Vystoupí Marcus Antonius a Octavia.*

ANTONIUS To ale není všechno, Octavie –
tohle a tisíc věcí toho druhu

Of semblable import – but he hath waged
 New wars 'gainst Pompey; made his will, and read it
 To public ear: 5
 Spoke scantily of me. When perforce he could not
 But pay me terms of honour, cold and sickly
 He vented them; most narrow measure lent me:
 When the best hint was given him, he not took't,
 Or did it from his teeth.

OCTAVIA O my good lord, 10
 Believe not all; or, if you must believe,
 Stomach not all. A more unhappy lady,
 If this division chance, ne'er stood between,
 Praying for both parts.
 The good gods will mock me presently, 15
 When I shall pray, 'O bless my lord and husband!
 Undo that prayer, by crying out as loud,
 'O, bless my brother!' Husband win, win brother,
 Prays, and destroys the prayer; no midway
 'Twixt these extremes at all.

ANTONY Gentle Octavia, 20
 Let your best love draw to that point, which seeks
 Best to preserve it: if I lose mine honour,
 I lose myself: better I were not yours
 Than yours so branchless. But, as you requested,
 Yourself shall go between's: the mean time, lady, 25
 I'll raise the preparation of a war
 Shall stain your brother: make your soonest haste;
 So your desires are yours.

OCTAVIA Thanks to my lord.
 The Jove of power make me most weak, most weak,
 Your reconciler! Wars 'twixt you twain would be 30
 As if the world should cleave, and that slain men
 Should solder up the rift.

ANTONY When it appears to you where this begins,
 Turn your displeasure that way: for our faults
 Can never be so equal, that your love 35
 Can equally move with them. Provide your going;
 Choose your own company, and command what cost
 Your heart has mind to.

Exeunt.

mu odpustím – on ale navíc začal
 s Pompeiem další válku. Napsal závěť
 a přečetl ji lidu. O mně v ní 5
 mluví dost pohrdavě. Musí-li
 mi přiznat něco k dobru, pak jen chladně,
 s odporem a v co nejskrovnější míře.
 Mé zásluhy buď zcela přejde, nebo
 je procedí jen mezi zuby.

OCTAVIA Muži, 10
 ne, nevěř tomu. Anebo se tím
 tak netrap. Nech to být. Já nešťastná,
 budu jak mezi dvěma mlýnskými
 kameny, když z vás budou nepřátelé.
 Bohové se mi vysmějí, když budu 15
 se chvíli modlit: „Chraňte mého muže,“
 a vzápětí to popřu modlitbou:
 „Zachraňte mého bratra.“ Vyslyší mě,
 a současně odvrátí svoji tvář.
 Nic mezi tím.

ANTONIUS Má drahá Octavie, 20
 musíš si vybrat toho, kdo tvé lásky
 je nejméně hoděn. Kdybych ztratil čest,
 ztratím sám sebe. Než tak okleštěný,
 radši ať nejsem tvůj. Jestli však chceš, 25
 jeď tedy sjednat mezi námi smír.
 Já zatím připravím se k boji tak,
 že tvého bratra přejde boječtivost.
 Běž, ať to stihneš.

OCTAVIA Děkuji ti, muži.
 Snad mně, tak slabé, bozi dají moc
 vás usmířit! Vždyť válka mezi vámi 30
 by rozsekla svět na půl a tu průrvu
 by zaplnila masa mrtvých těl.

ANTONIUS Až zjistíš, kdo spor začal, svůj hněv obrať
 patřičným směrem. Nemůžeme oba 35
 být stejně vinni a ty nemůžeš
 nás stejně milovat. Běž, připrav se
 k odjezdu, zvol si doprovod a nehleď
 na náklady. Měj, co tvé srdce ráčí.
Odejdou.

SCENE 5.

ANOTHER ROOM.

Enter Domitius Enobarbus and Eros, meeting.

ENOBARBUS How now, friend Eros!
 EROS There's strange news come, sir.
 ENOBARBUS What, man?
 EROS Caesar and Lepidus have made wars upon Pompey.
 ENOBARBUS This is old. What is the success? 5
 EROS Caesar, having made use of him in the wars 'gainst Pompey, presently denied him rivalry, would not let him partake in the glory of the action: and not resting here, accuses him of letters he had formerly wrote to Pompey; upon his own appeal, seizes him. 10
 So the poor third is up, till death enlarge his confine.
 ENOBARBUS Then, world, thou hast a pair of chaps, no more; And throw between them all the food thou hast, They'll grind the one the other. Where's Antony?
 EROS He's walking in the garden – thus; and spurns 15
 The rush that lies before him; cries, 'Fool Lepidus!' And threats the throat of that his officer That murder'd Pompey.
 ENOBARBUS Our great navy's rigg'd.
 EROS For Italy and Caesar. More, Domitius;
 My lord desires you presently: my news 20
 I might have told hereafter.
 ENOBARBUS 'Twill be naught:
 But let it be. Bring me to Antony.
 EROS Come, sir.
Exeunt.

SCENE 6.

ROME. OCTAVIUS CAESAR'S HOUSE.

Enter Octavius Caesar, Agrippa, and Maecenas.

CAESAR Contemning Rome, he has done all this, and more,
 In Alexandria: here's the manner of 't:
 I' the market-place, on a tribunal silver'd,

SCÉNA 5.

V JINÉM POKOJI TAMTÉŽ.

Vystoupí Domitius Enobarbus a Eros.

ENOBARBUS Přítel Eros! Jak se máme?
 EROS Dějou se divné věci, pane.
 ENOBARBUS A copak?
 EROS Caesar a Lepidus začali válku s Pompeiem.
 ENOBARBUS To je staré. A jak to vypadá? 5
 EROS Caesar v té válce Lepida využil, ale po ní ho přestal uznávat za spojence, upřel mu všechny zásluhy, a dokonce ho obvinil, že si s Pompeiem tajně dopisoval, na základě čehož ho dal zatknout. A tak to vypadá, že to ten chudák 10
 do třetice má spočítané a smrt ho nemine.
 ENOBARBUS Pak, světe, zbyly ti dvě čelisti, a protože už zhlty vše, co bylo, teď zbaští samy sebe. Kde je Antonius?
 EROS Pobíhá po zahradě, kope do kyttek, 15
 huláká nahlas: „Hlupák Lepidus!“ a chce zaškrtit svého poručíka, co zabil Pompeia.
 ENOBARBUS Loďstvo se chystá?
 EROS Je přichystáno proti Caesarovi.
 Můj pán chce s vámi mluvit. Pro ty zprávy 20
 jsem na to zapomněl.
 ENOBARBUS Klid, žádný spěch.
 Dobře, zaved' mě za ním.
 EROS Pojdte, pane.
Odejdou.

SCÉNA 6.

ŘÍM. V DOMĚ OCTAVIA CAESARA.

Vystoupí Octavius Caesar, Agrippa a Maecenas.

CAESAR Tím vším se Římu vysmívá, a vrchol
 byl v Alexandrii. Víte, co proved'?
 Na stříbrném pódiu na tržišti

	Cleopatra and himself in chairs of gold Were publicly enthroned; at the feet sat Caesarion, whom they call my father's son. And all the unlawful issue that their lust Since then hath made between them. Unto her He gave the stablishment of Egypt, made her Of lower Syria, Cyprus, Lydia, Absolute queen.	5 10
MEACENAS	This in the public eye?	
CAESAR	I' the common show-place, where they exercise. His sons he there proclaim'd the kings of kings: Great Media, Parthia, and Armenia. He gave to Alexander; to Ptolemy he assign'd Syria, Cilicia, and Phoenicia. She In the habiliments of the goddess Isis That day appear'd; and oft before gave audience, As 'tis reported, so.	15
MEACENAS	Let Rome be thus inform'd.	
AGRIPPA	Who, queasy with his insolence Already, will their good thoughts call from him.	20
CAESAR	The people know it; and have now received His accusations.	
AGRIPPA	Who does he accuse?	
CAESAR	Caesar, and that, having in Sicily Sextus Pompeius spoiled, we had not rated him His part o' the isle. Then does he say, he lent me Some shipping unreturned. Lastly, he frets That Lepidus of the triumvirate Should be deposed, and, being, that we detain All his revenue.	25
AGRIPPA	Sir, this should be answer'd.	30
CAESAR	'Tis done already, and the messenger gone. I have told him, Lepidus was grown too cruel; That he his high authority abused, And did deserve his change; for what I have conquer'd, I grant him part; but then, in his Armenia, And other of his conquer'd kingdoms, I Demand the like.	35
MEACENAS	He'll never yield to that.	
CAESAR	Nor must not then be yielded to in this. <i>Enter Octavia with her train.</i>	

	ve zlatých křeslech seděl s Kleopatrou všem lidem na očích. U jejich nohou byl Caesarion, prý syn mého otce, a další nezákonní potomci, co zplodil jejich chtíč. A tam jí předal vládu nad Egyptem a učinil ji královnou Dolní Sýrie, Kypru a Lýdie.	5 10
MEACENAS	Veřejně, přede všemi?	
CAESAR	Na tržišti, kam lid se chodí bavit, prohlásil svoje syny králi králů. Parthsko, Arménii a Médii dal Alexandrovi a Ptolemaios má Sýrii, Kilíkii a Fénicii. Ona – slyšel jsem – byla oblečená v rouchu bohyně Isidy, jež nosí při slavnostech.	15
MEACENAS	Řím by o tom měl vědět.	
AGRIPPA	Taková drzost všechny znechutí a doma už ho nikdo nepodpoří.	20
CAESAR	Řím o tom ví. A taky o tom, že si moc stěžuje.	
AGRIPPA	A na koho si stěžuje?	
CAESAR	Na Caesara. Že jsme mu po porážce Sexta Pompeia na Sicílii upřeli kořist. Že mu stále dlužím nějaké lodě, co mi půjčil. Navíc má zlost, že Lepida jsem zbavil moci triumvira a jeho majetek si nechal sám.	25
AGRIPPA	To bys měl vysvětlit.	30
CAESAR	Stalo se. Vypravil jsem za ním posla. Napsal jsem mu, že Lepidus byl tyran a zneužíval svého postavení, takže byl ztrestán právem. O kořist se rozdělím, když on mi oplátkou dá podíl v Arménii a všech zemích, co dobyl.	35
MEACENAS	Na to nikdy nepřistoupí.	
CAESAR	Pak já zas nepřistoupím na to první. <i>Vystoupí Octavia s doprovodem.</i>	

OCTAVIA	Hail, Caesar, and my lord! Hail, most dear Caesar!	
CAESAR	That ever I should call thee castaway!	40
OCTAVIA	You have not call'd me so, nor have you cause.	
CAESAR	Why have you stol'n upon us thus! You come not Like Caesar's sister. The wife of Antony Should have an army for an usher and The neighs of horse to tell of her approach	45
	Long ere she did appear. The trees by the way Should have borne men, and expectation fainted, Longing for what it had not. Nay, the dust Should have ascended to the roof of heaven, Raised by your populous troops. But you are come	50
	A market-maid to Rome, and have prevented The ostentation of our love, which, left unshown, Is often left unloved. We should have met you By sea and land, supplying every stage With an augmented greeting.	
OCTAVIA	Good my lord,	55
	To come thus was I not constrain'd, but did it On my free will. My lord, Mark Antony, Hearing that you prepared for war, acquainted My grieved ear withal; whereon, I begg'd His pardon for return.	
CAESAR	Which soon he granted,	60
	Being an obstruct 'tween his lust and him.	
OCTAVIA	Do not say so, my lord.	
CAESAR	I have eyes upon him, And his affairs come to me on the wind. Where is he now?	
OCTAVIA	My lord, in Athens.	
CAESAR	No, my most wronged sister; Cleopatra	65
	Hath nodded him to her. He hath given his empire Up to a whore, who now are levying The kings o' the earth for war. He hath assembled Bocchus, the king of Libya; Archelaus, Of Cappadocia; Philadelphos, king	70
	Of Paphlagonia; the Thracian king, Adallas; King Malchus of Arabia; king of Pont; Herod of Jewry; Mithridates, king Of Comagene; Polemon and Amyntas,	

OCTAVIA	Zdar, Caesare, můj pane. Drahý bratře!	
CAESAR	On už tě vyhnal! Děvče nešťastné!	40
OCTAVIA	Nevyhnal mě a to, co říkáš, nejsem.	
CAESAR	Tak proč přicházíš tajně? Moje sestra a žena Antoniova by měla mít za doprovod celou armádu. Už z dálky mělo by ohlašovat	45
	tvůj příchod ržání koní. Stromy by měly být obsypány lidmi, každý by umírat měl touhou, aby tě zahlédl v prachu zvířeném až k nebi mohutným průvodem. Tys ale přišla jak holka na trh. Nedalas mi možnost tě přivítat, a pak to vypadá, že nejsi vítaná. Býval bych ti až do přístavu přijel naproti a vzdal ti hold.	50
OCTAVIA	Nikdo mě nenutil	55
	tak jednat, bratře. Byla to má vůle. Můj manžel Marcus Antonius zjistil, že chystáš válku, řek mi to a já, zoufalá, jsem ho poprosila, aby mě pustil k tobě.	
CAESAR	Což rád udělal,	60
	aby se mohl vrátit ke své děvce.	
OCTAVIA	Tak nemluv, bratře.	
CAESAR	Mám u něho lidi a v mžiku dozvím se o všem, co dělá. Víš, kde teď je?	
OCTAVIA	Kde by byl? V Athénách.	
CAESAR	Tam není, sestřičko. Kleopatra jen kývla prstem, a hned letěl za ní, aby jí dal svou říši, a teď oba verbují do války. Už se k nim dali: Bocchus, král Libye; Archelaos, z Kappadokie; Filadelfos, král	65
	paflagonský, thrácký král Adallas, král Malchus z Arábie, pontský král, Herodes Judský, Mithridates, král komagenský, Polemon z Médie,	70

	The Kings of Mede and Lycaonia, With a more larger list of sceptres.	75
OCTAVIA	Ay me, most wretched, That have my heart parted betwixt two friends That do afflict each other!	
CAESAR	Welcome hither: Your letters did withhold our breaking forth; Till we perceived, both how you were wrong led, And we in negligent danger. Cheer your heart; Be you not troubled with the time, which drives O'er your content these strong necessities; But let determined things to destiny Hold unbewailed their way. Welcome to Rome; Nothing more dear to me. You are abused Beyond the mark of thought, and the high gods, To do you justice, make them ministers Of us and those that love you. Best of comfort; And ever welcome to us.	80 85
AGRIPPA	Welcome, lady.	90
MEACENAS	Welcome, dear madam. Each heart in Rome does love and pity you. Only the adulterous Antony, most large In his abominations, turns you off And gives his potent regiment to a trull That noises it against us.	95
OCTAVIA	Is it so, sir?	
CAESAR	Most certain. Sister, welcome: pray you, Be ever known to patience: my dear'st sister! <i>Exeunt.</i>	

SCENE 7.

NEAR ACTIUM. MARK ANTONY'S CAMP.

Enter Cleopatra and Domitius Enobarbus.

CLEOPATRA	I will be even with thee, doubt it not.
ENOBARBUS	But why, why, why?
CLEOPATRA	Thou hast forespoke my being in these wars, And say'st it is not fit.
ENOBARBUS	Well, is it, is it?

	Amyntas z Lykaonie a spousta dalších a dalších velmožů.	75
OCTAVIA	Já bídná, proč musím milovat dva, kteří se navzájem nenávidí?	
CAESAR	Vítej doma. Jenom tvé dopisy nám bránily rázněji jednat. Teď už je věc jasná a otálet by bylo nebezpečné. Upokoj se a už se netrap věcmi, které ti asi budou nepřijemné, ale jsou nezbytné. Nes trpělivě, co osud přinese. Vítám tě v Římě, nejdražší sestro. Ublížili ti nad pomyslení krutě. Bohové zjednají nápravu, v čemž já a všichni, kteří tě máme rádi, pomůžeme. Na to se spolehni.	80 85
AGRIPPA	Vítejte, paní.	90
MEACENAS	Vítám vás v Římě, drahá paní. Všichni tu s vámi cítí, nechápou, jak mohl Antonius takhle klesnout a zradit vás. Jak moh ten cizoložník dát vše, co má, té couře, která vždycky brojila proti nám.	95
OCTAVIA	Tak je to pravda?	
CAESAR	Ovšem. Vítám tě ještě jednou v Římě. Buď trpělivá, drahá sestřičko. <i>Odejdou.</i>	

SCÉNA 7.

V TÁBOŘE MARKA ANTONIA U AKCIA.

Vystoupí Kleopatra a Domitius Enobarbus.

KLEOPATRA	Já se ti ještě pomstím, uvidíš.
ENOBARBUS	A za co? Za co?
KLEOPATRA	Prohlásils veřejně, že není vhodné, abych se pletla do války.
ENOBARBUS	A je snad?

CLEOPATRA	If not denounced against us, why should not we Be there in person?	5
ENOBARBUS	<i>(Aside)</i> Well, I could reply. If we should serve with horse and mares together, The horse were merely lost; the mares would bear A soldier and his horse.	
CLEOPATRA	What is't you say?	
ENOBARBUS	Your presence needs must puzzle Antony; Take from his heart, take from his brain, from's time What should not then be spared. He is already Traded for levity; and 'tis said in Rome That Photinus, an eunuch, and your maids Manage this war.	10
CLEOPATRA	Sink Rome, and their tongues rot That speak against us! A charge we bear i' the war, And, as the president of my kingdom, will Appear there for a man. Speak not against it: I will not stay behind.	15
ENOBARBUS	Nay, I have done. Here comes the emperor. <i>Enter Mark Antony and Canidius.</i>	
ANTONY	Is it not strange, Canidius, That from Tarentum and Brundisium He could so quickly cut the Ionian sea, And take in Toryne? <i>(To Cleopatra)</i> You have heard on't, sweet?	20
CLEOPATRA	Celerity is never more admired Than by the negligent.	
ANTONY	A good rebuke, Which might have well becomeed the best of men, To taunt at slackness. Canidius, we Will fight with him by sea.	25
CLEOPATRA	By sea! What else?	
CANIDIUS	Why will my lord do so?	
ANTONY	For that he dares us to't.	
ENOBARBUS	So hath my lord dared him to single fight.	30
CANIDIUS	Ay, and to wage this battle at Pharsalia. Where Caesar fought with Pompey: but these offers, Which serve not for his vantage, be shakes off; And so should you.	

KLEOPATRA	Ta válka je vedena proti mně. Proč mám stát stranou?	5
ENOBARBUS	<i>(Stranou)</i> Snadná odpověď. Pokud jsou v jízdě mezi hřebci klisny, hřebci raději křepčí nežli válčí. A s jezdci je to stejné.	
KLEOPATRA	Cos to říkal?	
ENOBARBUS	Protože Antonia rozptylujete. Berete mu odvahu, rozum, čas, co potřebuje k boji. Odsuzují ho, že je lehkovážný. V Římě tvrdí, že za něj vedou válku eunuši a vaše služby.	10
KLEOPATRA	Ať jim jazyk uschne! A Řím ať padne. Tuhle válku platím, a jako hlava státu budu stát na předním místě. Ty buď radši zticha! Já neustoupím.	15
ENOBARBUS	Řek jsem, co si myslím. Tady jde hlavní pán. <i>Vystoupí Marcus Antonius a Canidius.</i>	
ANTONIUS	Canidie, jak se moh z Tarenta tak rychle dostat přes Jónské moře a pak ještě dobýt Torynu? <i>(Ke Kleopatře)</i> Slyšelas to, miláčku?	20
KLEOPATRA	Nejvíc se obdivuje rychlosti, kdo se rád loudá.	
ANTONIUS	To je chlapská výtka. Dobře mi radíš, když se vysmíváš mé nečinnosti. Canidie, utkám se s nimi na moři.	25
KLEOPATRA	Na moři? Správně.	
CANIDIUS	Proč na moři?	
ANTONIUS	Proč? Vyzývá mě k tomu.	
ENOBARBUS	Vy jste ho taky vyzval k souboji.	30
CANIDIUS	A potom k bitvě u Farsalu, kde bojoval Caesar s Pompeiem. On ale odmítl nevýhodné nabídky, což i vám radím.	

ENOBARBUS	Your ships are not well mann'd; Your mariners are muleters, reapers, people Ingross'd by swift impress. In Caesar's fleet Are those that often have 'gainst Pompey fought: Their ships are yare; yours, heavy: no disgrace Shall fall you for refusing him at sea, Being prepared for land.	35
ANTONY	By sea, by sea.	40
ENOBARBUS	Most worthy sir, you therein throw away The absolute soldiership you have by land; Distract your army, which doth most consist Of war-marked footmen; leave unexecuted Your own renowned knowledge; quite forego The way which promises assurance; and Give up yourself merely to chance and hazard, From firm security.	45
ANTONY	I'll fight at sea.	
CLEOPATRA	I have sixty sails, Caesar none better.	
ANTONY	Our overplus of shipping will we burn; And, with the rest full-mann'd, from the head of Actium Beat the approaching Caesar. But if we fail, We then can do't at land.	50
	<i>Enter a Messenger.</i>	
	Thy business?	
MESSSENGER	The news is true, my lord; he is descried; Caesar has taken Tornyne.	55
ANTONY	Can he be there in person? 'Tis impossible; Strange that power should be. Canidius, Our nineteen legions thou shalt hold by land, And our twelve thousand horse. We'll to our ship. Away, my Thetis!	
	<i>Enter a Soldier.</i>	
	How now, worthy soldier?	60
SOLDIER	O noble emperor, do not fight by sea; Trust not to rotten planks. Do you misdoubt This sword and these my wounds? Let the Egyptians And the Phoenicians go a-ducking; we Have used to conquer, standing on the earth, And fighting foot to foot.	65
ANTONY	Well, well: away!	

ENOBARBUS	Máte horší loďstvo. Slouží v něm pastevcí, pohůnci, chátra narychlo povolána k vojsku. Caesar má námořníky z pompeiovských válek, lodě má rychlé, vaše jsou moc těžké. Nebude nečestné se moři vyhnout. Bojujte na pevnině.	35
ANTONIUS	Na moři.	40
ENOBARBUS	Na souši není lepší vojevůdce než vy, té výhody se zbavíte, zmatete vojáky, z nichž většina jsou ostřílení pěšáci, a sobě ztížíte práci, pokud nevsadíte na vlastní schopnosti, na jistotu, a místo toho vydáte se všanc štěstí a náhodě.	45
ANTONIUS	Chci válčit na moři.	
KLEOPATRA	Mám šedesát lodí, lepších než Caesar.	
ANTONIUS	Ty, které máme navíc, zapálíme, a zbytek s plnou posádkou se vrhne vstříc Caesarovi. Jestli prohrajeme, pak na souši to napravíme.	50
	<i>Vystoupí Posel.</i>	
	Co chceš?	
POSEL	Tak je to pravda, pane. Viděli ho. Caesar je v Tornyne.	55
ANTONIUS	Osobně? Jak to? To snad není možné! Ty, Canidie, dvanáct tisíc jezdců a devatenáct pěších legií vyčkáte na souši. My ostatní se nalodíme.	
	<i>Vystoupí Voják.</i>	
	Co chceš, vojáku?	60
VOJÁK	Veliteli, nebojuj na moři. Nevěř těm shnilým prknům. Nezpochybňuj můj meč a tyhle jizvy. Egypťané a Féničané ať se utopí, my vždycky stáli pevně na zemi a dobývali svět.	65
ANTONIUS	No dobře, dobře.	

Exeunt Mark Antony, Cleopatra, and Domitius Enobarbus.

- SOLDIER By Hercules, I think I am i' the right.
 CANIDIUS Soldier, thou art; but his whole action grows
 Not in the power on't. So our leader's led,
 And we are women's men.
- SOLDIER You keep by land 70
 The legions and the horse whole, do you not?
- CANIDIUS Marcus Octavius, Marcus Justeius,
 Publicola, and Caelius, are for sea;
 But we keep whole by land. This speed of Caesar's
 Carries beyond belief.
- SOLDIER While he was yet in Rome, 75
 His power went out in such distractions as
 Beguiled all spies.
- CANIDIUS Who's his lieutenant, hear you?
 SOLDIER They say, one Taurus.
 CANIDIUS Well I know the man.
- Enter a Messenger.*
 MESSENGER The emperor calls Canidius.
 CANIDIUS With news the time's with labour, and throes forth, 80
 Each minute, some.
Exeunt.

SCENE 8.
A PLAIN NEAR ACTIUM.

Enter Octavius Caesar, and Taurus, with his army, marching.

- CAESAR Taurus!
 TAURUS My lord?
 CAESAR Strike not by land; keep whole: provoke not battle,
 Till we have done at sea. Do not exceed
 The prescript of this scroll. Our fortune lies 5
 Upon this jump.
Exeunt.

Odejdou Marcus Antonius, Kleopatra a Domitius Enobarbus.

- VOJÁK Copak to není pravda? Bohové!
 CANIDIUS Máš pravdu, vojáku, však v téhle válce
 nic neplatí. Velitel poslouchá
 a nám poroučí ženská.
- VOJÁK Vy prý máte 70
 na souši velet pěchotě a jízdě.
- CANIDIUS Na moře půjde Marcus Octavius,
 Marcus Iusteius, Publicola a Caelius.
 My budem bránit souš. Jak mohl Caesar
 tak rychle dorazit?
- VOJÁK Sám zůstal v Římě 75
 a jednotlivé pluky poslal napřed,
 takže zmát zvědy.
- CANIDIUS Kdo ho zastupuje?
 VOJÁK Nějaký Taurus.
 CANIDIUS Toho dobře znám.
- Vystoupí Posel.*
 POSEL Canidie, volá vás velitel.
 CANIDIUS Doba je těhotná a každou chvíli 80
 se rodí nová zpráva.
Odejdou.

SCÉNA 8.
PLÁŇ U AKCIA.

Vystoupí Octavius Caesar a Taurus s pochoduujícím vojskem.

- CAESAR Taure!
 TAURUS Pane?
 CAESAR Na pevnině se držte pohromadě.
 Neútoč dřív, než skončím na moři.
 Tady máš přesné pokyny. Náš osud 5
 závisí na tom, jak to provedeme.
Odejdou.

SCENE 9.

ANOTHER PART OF THE PLAIN.

Enter Mark Antony and Domitius Enobarbus.

ANTONY Set we our squadrons on yond side o' the hill,
In eye of Caesar's battle; from which place
We may the number of the ships behold,
And so proceed accordingly.

Exeunt.

SCENE 10.

ANOTHER PART OF THE PLAIN.

*Canidius marcheth with his land army one way over the stage;
and Taurus, the lieutenant of Octavius Caesar, the other way.*

After their going in, is heard the noise of a sea-fight.

Alarum. Enter Domitius Enobarbus.

ENOBARBUS Naught, naught all, naught! I can behold no longer:
The Antoniad, the Egyptian admiral,
With all their sixty, fly and turn the rudder:
To see't mine eyes are blasted.

Enter Scarus.

SCARUS Gods and goddesses,
All the whole synod of them!

ENOBARBUS What's thy passion! 5

SCARUS The greater cantle of the world is lost
With very ignorance. We have kiss'd away
Kingdoms and provinces.

ENOBARBUS How appears the fight?

SCARUS On our side like the token'd pestilence,
Where death is sure. Yon ribaudred nag of Egypt – 10
Whom leprosy o'ertake! – i' the midst o' the fight,
When vantage like a pair of twins appear'd,
Both as the same, or rather ours the elder,
The breeze upon her, like a cow in June,
Hoists sails and flies.

SCÉNA 9.

JINDE NA PLÁNI.

Vystoupí Marcus Antonius a Domitius Enobarbus.

ANTONIUS Postavme vojska tamhle na svahu
v úrovni Caesarových lodí. Odtud
můžeme průběh bitvy sledovat
a podle toho jednat.

Odejdou.

SCÉNA 10.

JINDE NA PLÁNI.

*Canidius přejde s pozemními vojsky jedním směrem přes jeviště
a Taurus, poručík Octavia Caesara, směrem opačným.*

Z dálky jsou slyšet zvuky námořní bitvy.

Hlas polnice. Vystoupí Enobarbus.

ENOBARBUS Ne! Ne! Už ne! Tohle už nechci vidět.
Kleopatřina admirálská loď
obrací a s ní všech šedesát galér.
Tohle mi oči spálí.

Vystoupí Scarus.

SCARUS Bohové,
bohyně, všichni mocní!

ENOBARBUS Co se děje? 5

SCARUS Z hlouposti vzdali jsme se půlky světa.
Za hubičku jsme přišli o říše
a království.

ENOBARBUS Jak se to vyvíjí?

SCARUS Pro nás jak mor v posledním tažení,
zbývá jen smrt. Ta rajda egyptská – 10
ať zprašíví – uprostřed bitvy, když
na obou stranách byly šance stejné
jak dvojčata, naše snad trochu větší,
ona jak tele, když ho bodne střeček,
se splašila a prchla.

ENOBARBUS	That I beheld.	15
	Mine eyes did sicken at the sight, and could not Endure a further view.	
SCARUS	She once being loof'd,	
	The noble ruin of her magic, Antony, Claps on his sea-wing, and, like a doting mallard, Leaving the fight in height, flies after her.	20
	I never saw an action of such shame. Experience, manhood, honour, ne'er before Did violate so itself.	
ENOBARBUS	Alack, alack!	
	<i>Enter Canidius.</i>	
CANIDIUS	Our fortune on the sea is out of breath, And sinks most lamentably. Had our general Been what he knew himself, it had gone well. O, he has given example for our flight, Most grossly, by his own!	25
ENOBARBUS	Ay, are you thereabouts?	
	Why, then, good night indeed.	
CANIDIUS	Toward Peloponnesus are they fled.	30
SCARUS	'Tis easy to't; and there I will attend What further comes.	
CANIDIUS	To Caesar will I render My legions and my horse: six kings already Show me the way of yielding.	
ENOBARBUS	I'll yet follow	
	The wounded chance of Antony, though my reason Sits in the wind against me.	35
	<i>Exeunt.</i>	

SCENE 11.

ALEXANDRIA. CLEOPATRA'S PALACE.

Enter Mark Antony with attendants.

ANTONY	Hark! The land bids me tread no more upon't; It is ashamed to bear me! Friends, come hither. I am so lated in the world, that I Have lost my way for ever. I have a ship
--------	---

ENOBARBUS	Já to viděl	15
	a oči se mi z toho roznemohly. Víc už jsem nesnesl.	
SCARUS	Když byla v trapu,	
	Antonius, ta rujná troska vládce, si připjal křídla, nechal bitvu bitvou a letěl za ní jako tupý tetřev.	20
	Já nezažil jsem větší ostudu, kdy zkušenost, čest, mužnost, odvaha se zvrtné v pravý opak.	
ENOBARBUS	Bohužel!	
	<i>Vystoupí Canidius.</i>	
CANIDIUS	Na moři naše štěstí ztrácí dech a klesá ke dnu. Kdyby velitel zůstal sám sebou, mohlo to být dobré. Ale on, běda, šel nám příkladem, jak z boje utéct!	25
ENOBARBUS	Máš takové spády?	
	Dobře, tak tedy, sbohem, už je po všem.	
CANIDIUS	Utekli spolu na Peloponés.	30
SCARUS	Pojedu za nimi a počkám si, co chtějí dělat.	
CANIDIUS	Já dám Caesarovi své legie i jízdu. Už šest králů přede mnou přešlo k němu.	
ENOBARBUS	Já se ještě přidrším jeho děravého štěstí. I když mi rozum radí plavat s proudem. <i>Odejdou.</i>	35

SCÉNA 11.

ALEXANDRIE. V KLEOPATŘINĚ PALÁCI.

Vystoupí Marcus Antonius a sloužící.

ANTONIUS	Mě sama země prosí, abych po ní už nechodil. Stydí se za mě. Drazí, odejděte. Svět pro mě potemněl a já v něm ztratil cestu. Vemte si
----------	--

	Laden with gold. Take that, divide it; fly, And make your peace with Caesar.	5
ALL	Fly! Not we.	
ANTONY	I have fled myself; and have instructed cowards To run and show their shoulders. Friends, be gone. I have myself resolved upon a course Which has no need of you. Be gone.	10
	My treasure's in the harbour, take it. O, I follow'd that I blush to look upon! My very hairs do mutiny; for the white Reprove the brown for rashness, and they them For fear and doting. Friends, be gone. You shall	15
	Have letters from me to some friends that will Sweep your way for you. Pray you, look not sad, Nor make replies of loathness. Take the hint Which my despair proclaims. Let that be left Which leaves itself. To the seaside straightway!	20
	I will possess you of that ship and treasure. Leave me, I pray, a little. Pray you now: Nay, do so, for, indeed, I have lost command. Therefore I pray you. I'll see you by and by.	
	<i>Exeunt attendants. Antonius sits down.</i>	
	<i>Enter Cleopatra led by Charmian and Iras; Eros following.</i>	
EROS	Nay, gentle madam, to him, comfort him.	25
IRAS	Do, most dear queen.	
CHARMIAN	Do! Why, what else?	
CLEOPATRA	Let me sit down. O Juno!	
ANTONY	No, no, no, no, no.	
EROS	See you here, sir?	30
ANTONY	O fie, fie, fie!	
CHARMIAN	Madam!	
IRAS	Madam, O good empress!	
EROS	Sir, sir –	
ANTONY	Yes, my lord, yes. He at Philippi kept His sword e'en like a dancer; while I struck The lean and wrinkled Cassius; and 'twas I That the mad Brutus ended. He alone Dealt on lieutenantry, and no practise had	35
	In the brave squares of war. Yet now – No matter.	40
CLEOPATRA	Ah, stand by.	

	z lodě mé zlato. Rozdělte se o ně. Utečte k Caesarovi.	5
VŠICHNI	Ne. To nikdy!	
ANTONIUS	Já sám jsem utekl a ukázal vám, jak prásknout do bot. Jděte, kamarádi. Rozhodl jsem se kráčet cestou, na níž vás nepotřebuju. Tak jděte už!	10
	V přístavu je můj poklad. Je váš. Ó! Stydím se za to, co jsem udělal. I vlasy se mi bouří. Bílé haní ty hnědé ze zbrklosti, hnědé bílým zas vyčítají strach a slabost. Jděte!	15
	Nechám vám tady listy pro přátele, kteří vám pomohou. Tak prosím, dost s tím smutněním a neodporujte mi. Chopte se příležitosti a opusťte toho, kdo opouští sám sebe. Jděte!	20
	Vemte si v přístavu mou loď a zlato. Prosím vás. Vidíte? Už musím prosit. Nikdo mě neposlouchá. Prosím, jděte. Tak aspoň na chvíli mě nechte být.	
	<i>Sloužící odejdou. Antonius usedne.</i>	
	<i>Vystoupí Kleopatra, Charmian a Iras, za nimi Eros.</i>	
EROS	Tam, Veličenstvo, běžte, utěšte ho.	25
IRAS	Prosím vás, královno.	
CHARMIAN	No ano. Co je vám?	
KLEOPATRA	Musím si sednout. Bohové!	
ANTONIUS	Ne, ne, ne, ne, ne.	
EROS	Vidíte, pane? Tady je.	30
ANTONIUS	Hnus! Hnus!	
CHARMIAN	Veličenstvo!	
IRAS	Paní! Vznešená paní.	
EROS	Pane, pane –	
ANTONIUS	Je to tak! U Filipp se neobtěžoval vytasit meč. To já jsem rozdrtil vráscitého vzteklouna Cassia i šíleného Bruta, ale za něj se namáhali druzí. Neměl zdání, jak velet vojsku. A teď? Nevadí.	35
	Držte mě.	40
KLEOPATRA		

EROS	The queen, my lord, the queen.	
IRAS	Go to him, madam, speak to him: He is unqualified with very shame.	
CLEOPATRA	Well then, sustain me. O!	
EROS	Most noble sir, arise. The queen approaches. Her head's declined, and death will seize her, but Your comfort makes the rescue.	45
ANTONY	I have offended reputation, A most un noble swerving.	
EROS	Sir, the queen.	
ANTONY	O, whither hast thou led me, Egypt? See, How I convey my shame out of thine eyes By looking back what I have left behind 'Stroy'd in dishonour.	50
CLEOPATRA	O my lord, my lord, Forgive my fearful sails! I little thought You would have follow'd.	
ANTONY	Egypt, thou knew'st too well My heart was to thy rudder tied by the strings, And thou shouldst tow me after. O'er my spirit Thy full supremacy thou knew'st, and that Thy beck might from the bidding of the gods Command me.	55
CLEOPATRA	O, my pardon!	
ANTONY	Now I must To the young man send humble treaties, dodge And palter in the shifts of lowness, who With half the bulk o' the world play'd as I pleased, Making and marring fortunes. You did know How much you were my conqueror, and that My sword, made weak by my affection, would Obey it on all cause.	60 65
CLEOPATRA	Pardon, pardon!	
ANTONY	Fall not a tear, I say; one of them rates All that is won and lost. Give me a kiss; <i>(They kiss)</i> Even this repays me. We sent our schoolmaster; Is he come back? Love, I am full of lead. Some wine, within there, and our viands! Fortune knows We scorn her most when most she offers blows.	70
	<i>Exeunt.</i>	

EROS	Královna je tady, pane.	
IRAS	Jděte a promluvte s ním, Veličenstvo. Hanbou se užívá a neví, čím je.	
KLEOPATRA	Tak pomozte mi. Ó!	
EROS	Vznešený pane, vstaňte. Přišla paní. Je skleslá, na umření, utěšte ji a zachraňte jí život, prosím vás.	45
ANTONIUS	Znectil jsem čest, taková ubohost! Co jsem to proved?	
EROS	Pane, královna.	
ANTONIUS	Kam jsi mě přivedla, Egyptáanko? Zde v zrcadle mých očí můžeš číst pohrdání za moji hanebnost, které čtu z očí tobě.	50
KLEOPATRA	Nejdražší, odpusť mi ten zbabělý úprk. Že se přidáš, mě nenapadlo.	
ANTONIUS	Vědělas, že moje srdce bylo na tvé lodi a že se nechá odvléct. Vědělas, že nade mnou máš tak obrovskou moc, že stačí kývnout, a já navzdor bohům tě budu následovat.	55
KLEOPATRA	Odpusť!	
ANTONIUS	Já, který si mohl s půlkou světa hrát, tvořit i bořit po libosti, musím se sklonit před tím klukem, vymlouvat se a doprošovat. Ty jsi věděla, že se ti vždycky ve všem podřídím a že můj meč mi z ruky vypadne, ochablý láskou k tobě.	60 65
KLEOPATRA	Odpusť mi to!	
ANTONIUS	Ne, ani slzu, prosím. Každá z nich je cennější než všechno, oč jsme přišli. Polibek dej mi. <i>(Libají se)</i> Dluh je splacen. Už je učitel zpátky? Lásko, je mi těžko. Přineste jídlo, pití. Osud ví, že nedbáme, když se nám protiví.	70
	<i>Odejdou.</i>	

SCENE 12.

EGYPT. OCTAVIUS CAESAR'S CAMP.

Enter Octavius Caesar, Dolabella, Thidias, with others.

- CAESAR Let him appear that's come from Antony.
Know you him?
- DOLABELLA Caesar, 'tis his schoolmaster:
An argument that he is pluck'd, when hither
He sends so poor a pinion off his wing,
Which had superfluous kings for messengers 5
Not many moons gone by.
Enter Ambassador from Mark Antony.
- CAESAR Approach, and speak.
- AMBASSADOR Such as I am, I come from Antony.
I was of late as petty to his ends
As is the morn-dew on the myrtle leaf
To his grand sea.
- CAESAR Be't so. Declare thine office. 10
- AMBASSADOR Lord of his fortunes he salutes thee, and
Requires to live in Egypt. Which not granted,
He lessons his requests; and to thee sues
To let him breathe between the heavens and earth,
A private man in Athens. This for him. 15
Next, Cleopatra does confess thy greatness;
Submits her to thy might; and of thee craves
The circle of the Ptolemies for her heirs,
Now hazarded to thy grace.
- CAESAR For Antony,
I have no ears to his request. The queen 20
Of audience nor desire shall fail, so she
From Egypt drive her all-disgraced friend,
Or take his life there: this if she perform,
She shall not sue unheard. So to them both.
- AMBASSADOR Fortune pursue thee!
- CAESAR Bring him through the bands. 25
Exit Ambassador.
(*To Thidias*) To try thy eloquence now 'tis time. Dispatch.
From Antony win Cleopatra: promise,
And in our name, what she requires; add more,
From thine invention, offers: women are not

SCÉNA 12.

EGYPT. V TÁBOŘE OCTAVIA CAESARA.

Vystoupí Octavius Caesar, Dolabella, Thidias a další.

- CAESAR Ať předstoupí ten Antoniův posel.
Znáš ho?
- DOLABELLA Je to učitel jeho dětí.
Což samo už je důkaz toho, že
jeho pán je dost oškubaný, když 5
ten, kdo měl za posly dřív mocné krále,
posílá teď ubohé brko.
Vystoupí Vyslanec Marka Antonia.
- CAESAR Mluv.
- VYSLANEC Jdu od Antonia. Jsem člověk, jenž
pro něho dříve býval míň, než je
kapička rosy na myrtovém listu
oproti moři.
- CAESAR Pojď blíž! Co nám chce? 10
- VYSLANEC Co pána svého osudu vás zdraví
a žádá, abyste mu dovolil
dál zůstat v Egyptě, a pokud ne,
nechal ho dožít jako soukromou
osobu v Athénách. Kleopatra 15
pak sklání se před vaší velikostí,
všemu se podrobuje, pouze prosí,
abyste milostivě ponechal
vládu Egypta jejím dětem.
- CAESAR Antonius
se přízně nedovolá. Královně 20
dopřeju sluchu, pokud ona vydá
do našich rukou svého milence,
anebo ho dá zabít. Splní-li to,
já splním její prosbu. Vyříd' jim to.
- VYSLANEC Mír s vámi!
- CAESAR Proved'te ho hlídkami. 25
Odejde Vyslanec.
(*K Thidiasovi*) Teď musíš ukázat, co umíš. Odjed' k nim
a odlákej ji od něj. Kleopatře
mým jménem slib vše, oč si řekne. Třeba
i víc. Vše, co si vymyslíš. Vždyť ženské

In their best fortunes strong; but want will perjure 30
 The ne'er touch'd vestal. Try thy cunning, Thidias.
 Make thine own edict for thy pains, which we
 Will answer as a law.

THIDIAS Caesar, I go.

CAESAR Observe how Antony becomes his flaw,
 And what thou think'st his very action speaks 35
 In every power that moves.

THIDIAS Caesar, I shall.

Exeunt.

SCENE 13.

ALEXANDRIA. CLEOPATRA'S PALACE.

Enter Cleopatra, Domitius Enobarbus, Charmian, and Iras.

CLEOPATRA What shall we do, Enobarbus?

ENOBARBUS Think, and die.

CLEOPATRA Is Antony or we in fault for this?

ENOBARBUS Antony only, that would make his will
 Lord of his reason. What though you fled 5
 From that great face of war, whose several ranges
 Frighted each other? Why should he follow?
 The itch of his affection should not then
 Have nick'd his captainship; at such a point,
 When half to half the world opposed, he being 10
 The mered question. 'Twas a shame no less
 Than was his loss, to course your flying flags,
 And leave his navy gazing.

CLEOPATRA Prithee, peace.

Enter Mark Antony with Ambassador.

ANTONY Is that his answer?

AMBASSADOR Ay, my lord.

ANTONY The queen shall then have courtesy, so she
 Will yield us up.

AMBASSADOR He says so.

ANTONY Let her know't. – 15
 To the boy Caesar send this grizzled head,

pálí i dobré bydlo, ale v nouzi 30
 i nejctnostnější padne. Thidie,
 buď šikovný a pak si klidně poruč,
 co za to. Já to schválím.

THIDIAS Už jdu, pane.

CAESAR Všímej si Antonia, jak se tváří,
 chová, jak mluví, jak se projevuje 35
 na něm ten těžký úděl.

THIDIAS Udělám to.

Odejdou.

SCÉNA 13.

ALEXANDRIE. V KLEOPATŘINĚ PALÁCI.

Vystoupí Kleopatra, Domitius Enobarbus, Charmian a Iras.

KLEOPATRA Co zbývá, Enobarbe?

ENOBARBUS Nic než umřít.

KLEOPATRA Čí je to vina? Moje, nebo jeho?

ENOBARBUS Antoniova. Neměl svoje touhy
 povýšit nad rozum. Vás vyděsil 5
 pohled do tváře války, takže jste
 utekla. Ale proč vás následoval?
 Jestli měl svrbění, tak si měl počkat,
 až skončí boj. Vždyť jedna půlka světa
 tu bojovala s druhou o něho. 10
 Vydát se za vámi a opustit
 užaslé vojsko byla velká prohra
 a ještě větší hanba.

KLEOPATRA Přestaň, prosím.

Vystoupí Marcus Antonius s Vyslancem.

ANTONIUS Tohle mi vzkázal?

VYSLANEC Ano, pane, tohle.

ANTONIUS Královně vyjde vstříc, když ona mu
 mne vydá?

VYSLANEC Tak to řek.

ANTONIUS Tak ať to ví. – 15
 Pošli mou šedou hlavu Caesarovi,

	And he will fill thy wishes to the brim With principalities.	
CLEOPATRA	That head, my lord?	
ANTONY	To him again. Tell him he wears the rose Of youth upon him, from which the world should note Something particular. His coin, ships, legions, May be a coward's; whose ministers would prevail Under the service of a child as soon As i' the command of Caesar. I dare him therefore To lay his gay comparisons apart, 25 And answer me declined, sword against sword, Ourselves alone. I'll write it. Follow me.	
	<i>Exeunt Mark Antony and Ambassador.</i>	
ENOBARBUS	<i>(Aside)</i> Yes, like enough, high-battled Caesar will Unstate his happiness, and be staged to the show, Against a sworder! I see men's judgments are 30 A parcel of their fortunes; and things outward Do draw the inward quality after them, To suffer all alike. That he should dream, Knowing all measures, the full Caesar will Answer his emptiness! Caesar, thou hast subdued 35 His judgment too.	
	<i>Enter an Attendant.</i>	
ATTENDANT	A messenger from Caesar.	
CLEOPATRA	What, no more ceremony? See, my women, Against the blown rose may they stop their nose That kneel'd unto the buds. Admit him, sir.	
	<i>Exit Attendant.</i>	
ENOBARBUS	<i>(Aside)</i> Mine honesty and I begin to square. 40 The loyalty well held to fools does make Our faith mere folly: yet he that can endure To follow with allegiance a fall'n lord Does conquer him that did his master conquer And earns a place i' the story.	
	<i>Enter Thidias.</i>	
CLEOPATRA	Caesar's will? 45	
THIDIAS	Hear it apart.	
CLEOPATRA	None but friends: say boldly.	
THIDIAS	So, haply, are they friends to Antony.	

	a ten spratek ti do puntíku splní vše, co si přeješ.	
KLEOPATRA	Cože, tvoji hlavu?	
ANTONIUS	Jdi zpátky za ním. Řekni mu, že on je mládí květ a od něho že svět 20 teď očekává divy. Každý sketa může mít zlato, lodě, vojska, lidi, kteří se za něj bijí. Každý kluk. On je však Caesar. Proto vyzývám ho, ať všechny tyhle tretky nechá stranou, 25 ať postaví se sám mně, starému, muž proti muži. Napíšu mu to.	
	<i>Odejdou Marcus Antonius a Vyslanec.</i>	
ENOBARBUS	<i>(Stranou)</i> To zrovna. Copak by se Caesar vzdal své přesily a bil se v souboji jak na divadle? Když je štěstí pryč, 30 i rozum vezme roha. Vnější stav naruší vnitřní rovnováhu, načež se zhroutlí všechno. To si vážně myslí, že vykrmený Caesar bude stát o Antoniův hlad? Obral ho o vše, 35 i o rozum.	
	<i>Vystoupí Sloužící.</i>	
SLOUŽÍCÍ	Poselství od Caesara.	
KLEOPATRA	Jen tak sem vtrhneš? Vidíte, mé dámy? Odkvetlá růže smrdí těm, kdo se klaněli před poupětem. Ať jde dál!	
	<i>Odejde Sloužící.</i>	
ENOBARBUS	<i>(Stranou)</i> Začínám litovat své poctivosti. 40 Jen hlupák bývá věrný hlupákům. A přece člověk, který nezradí ty, které zradil osud, vítězí nad zrádným osudem a zapíše se do historie.	
	<i>Vystoupí Thidias.</i>	
KLEOPATRA	Co žádá Caesar? 45	
THIDIAS	Ne před nimi.	
KLEOPATRA	To jsou mí přátelé.	
THIDIAS	A jistě i přátelé Antonia.	

ENOBARBUS	He needs as many, sir, as Caesar has; Or needs not us. If Caesar please, our master Will leap to be his friend. For us, you know, Whose he is we are, and that is, Caesar's.	50
THIDIAS	So. Thus then, thou most renown'd: Caesar entreats, Not to consider in what case thou stand'st, Further than he is Caesar.	
CLEOPATRA	Go on: right royal.	
THIDIAS	He knows that you embrace not Antony As you did love, but as you fear'd him.	55
CLEOPATRA	O!	
THIDIAS	The scars upon your honour, therefore, he Does pity, as constrained blemishes, Not as deserved.	
CLEOPATRA	He is a god, and knows What is most right. Mine honour was not yielded, But conquer'd merely.	60
ENOBARBUS	<i>(Aside)</i> To be sure of that, I will ask Antony. Sir, sir, thou art so leaky, That we must leave thee to thy sinking, for Thy dearest quit thee. <i>Exit.</i>	
THIDIAS	Shall I say to Caesar What you require of him? For he partly begs To be desired to give. It much would please him, That of his fortunes you should make a staff To lean upon. But it would warm his spirits, To hear from me you had left Antony, And put yourself under his shroud, The universal landlord.	65 70
CLEOPATRA	What's your name?	
THIDIAS	My name is Thidias.	
CLEOPATRA	Most kind messenger, Say to great Caesar this: in deputation I kiss his conquering hand. Tell him, I am prompt To lay my crown at 's feet, and there to kneel: Tell him from his all-obeying breath I hear The doom of Egypt.	75

ENOBARBUS	Přátele potřebuje Antonius tak jako Caesar. Kdyby Caesar chtěl, Antonius by mu byl přítelem, a my tím pádem taky.	50
THIDIAS	Zajisté. Královno, Caesar žádá, abyste vzdor situaci věděla, že on je Caesar.	
KLEOPATRA	Majestátní vzkaz. Mluv dál.	
THIDIAS	On ví, že váš vztah k Antoniovi diktuje spíše strach než láska.	55
KLEOPATRA	Ó!	
THIDIAS	A proto skvrny na vaší cti chápe co přechodné prohřešky, a ne něco trvale špatného.	
KLEOPATRA	Je bůh, ví vše. Já se své cti nevzdala dobrovolně, on si ji vydobyl.	60
ENOBARBUS	<i>(Stranou)</i> Na to bych se měl Antonia zeptat. Jdete ke dnu, pane, a je čas utéct, když vás i ta nejbližší opouští. <i>Odejde.</i>	
THIDIAS	Smím Caesarovi vyřídit vaše přání? On sám prosí o možnost být vám k službám a moc rád vám bude ve všem všudy oporou. Nejvíce by ho ale potěšilo, kdybch mu vyřídil, že Antonia jste zavrhla a uchýlila se pod Caesarova křídla.	65 70
KLEOPATRA	Jak se jmenuješ?	
THIDIAS	Thidias.	
KLEOPATRA	Drahý posle, vyříd' svému Caesarovi, že na dálku mu líbám dobyvatelskou ruku. Vyříd' mu, že před ním pokleknu, svou korunu mu odevzdám a vyslechnu si ortel, ježž vyřkne nad Egyptem.	75

THIDIAS	'Tis your noblest course. Wisdom and fortune combating together, If that the former dare but what it can, No chance may shake it. Give me grace to lay My duty on your hand. (<i>He kisses her hand</i>)	80
CLEOPATRA	Your Caesar's father oft, When he hath mused of taking kingdoms in, Bestow'd his lips on that unworthy place, As it rain'd kisses. <i>Enter Mark Antony and Domitius Enobarbus.</i>	
ANTONY	Favours? By Jove that thunders! What art thou, fellow?	
THIDIAS	One that but performs The bidding of the fullest man, and worthiest To have command obey'd.	85
ENOBARBUS	(<i>Aside</i>) You will be whipp'd.	
ANTONY	(<i>Calling for servants</i>) Approach, there! – Ah, you kite! – Now, gods and devils! Authority melts from me. Of late, when I cried 'Ho!' Like boys unto a muss, kings would start forth, And cry 'Your will?' – Have you no ears? I am Antony yet. <i>Enter attendants.</i>	90
ENOBARBUS	Take hence this Jack, and whip him. (<i>Aside</i>) 'Tis better playing with a lion's whelp Than with an old one dying.	
ANTONY	Moon and stars! Whip him. Were't twenty of the greatest tributaries That do acknowledge Caesar, should I find them So saucy with the hand of she here – what's her name, Since she was Cleopatra? Whip him, fellows, Till, like a boy, you see him cringe his face, And whine aloud for mercy: take him hence.	95 100
THIDIAS	Mark Antony!	
ANTONY	Tug him away! Being whipp'd, Bring him again: this Jack of Caesar's shall Bear us an errand to him. <i>Exeunt attendants with Thidias.</i> (<i>To Cleopatra</i>) You were half blasted ere I knew you: ha! Have I my pillow left unpress'd in Rome,	105

THIDIAS	Chvályhodné. Člověk se často pere s osudem. Ale když moudře troufá si, nač stačí, osud ho nezlomí. Smím vaší ruce vzdát hold? (<i>Líbá jí ruku</i>)	80
KLEOPATRA	Otec vašeho Caesara při úvahách o dalších výbojích uštědřil tomu nehodnému místu dost polibků. <i>Vystoupí Marcus Antonius a Domitius Enobarbus.</i>	
ANTONIUS	Co mu to dopřáváš? Kdo jsi?	
THIDIAS	Jen ten, kdo koná příkazy největšího a nejmocnějšího, komu lze sloužit.	85
ENOBARBUS	(<i>Stranou</i>) Ten si koleduje.	
ANTONIUS	(<i>Volá na sluby</i>) Ke mně! – Ty zmetku! – Bohové a běsi! Už nemám respekt! Dřív jsem křikl: „Hej!“ a ze všech stran se jako slepice sbíhali králové. – Ohluchlí jste? Ještě jsem Antonius. <i>Vystoupí sloužící.</i>	90
ENOBARBUS	Zbičujte ho. (<i>Stranou</i>) Mladý lev není nebezpečnější než starý před smrtí.	
ANTONIUS	Při měsíci! Zbičujte ho. I kdyby přišlo dvacet nejbližších Caesarových nohsledů a téhle – jak si říká? – zapomněl jsem – cicmalo ruku, taky bych je zbil. Zbičujte ho jak kluka, ať se kroutí a škemrá o milost. Jděte! Pryč s ním!	95 100
THIDIAS	Antonie!	
ANTONIUS	Pryč s ním a zmrsejte ho! Pak přiveďte ho zpět, abych mu předal poselství Caesarovi. <i>Odejdou sloužící s Thidiasem.</i> (<i>Ke Kleopatře</i>) Než jsem tě poznal, už jsi byla sešlá. Proto jsem v Římě nechal postel prázdnou,	105

	Forborne the getting of a lawful race, And by a gem of women, to be abused By one that looks on feeders?	
CLEOPATRA	Good my lord –	
ANTONY	You have been a boggler ever. But when we in our viciousness grow hard – 110 O misery on't! – the wise gods seal our eyes; In our own filth drop our clear judgments, make us Adore our errors, laugh at's while we strut To our confusion.	
CLEOPATRA	O, is't come to this?	
ANTONY	I found you as a morsel cold upon 115 Dead Caesar's trencher; nay, you were a fragment Of Gneius Pompey's; besides what hotter hours, Unregister'd in vulgar fame, you have Luxuriously pick'd out. For, I am sure, Though you can guess what temperance should be, 120 You know not what it is.	
CLEOPATRA	Wherefore is this?	
ANTONY	To let a fellow that will take rewards And say 'God quit you!' be familiar with My playfellow, your hand, this kingly seal And pligher of high hearts! O, that I were 125 Upon the hill of Basan, to outroar The horned herd! For I have savage cause, And to proclaim it civilly were like A halter'd neck which does the hangman thank For being yare about him. <i>Enter attendants with Thidias.</i>	
	Is he whipp'd? 130	
1. ATTENDANT	Soundly, my lord.	
ANTONY	Cried he? And begg'd a' pardon?	
1. ATTENDANT	He did ask favour.	
ANTONY	If that thy father live, let him repent Thou wast not made his daughter; and be thou sorry To follow Caesar in his triumph, since 135 Thou hast been whipp'd for following him. Henceforth The white hand of a lady fever thee, Shake thou to look on 't. Get thee back to Caesar, Tell him thy entertainment: look, thou say He makes me angry with him; for he seems 140	

	opomněl zplodit právoplatný rod s nejlepší z žen, aby mě podvedla ta, co si hledí sluhů?	
KLEOPATRA	Drahý pane –	
ANTONIUS	Vždycky jsi byla falešná a zrádná. Když už se člověk vydá špatným směrem, 110 bozi mu zastrou zrak a s posměchem ho sledují, jak rozum utápí ve vlastní špíně, chybami se chlubí a pyšně kráčí k smrti.	
KLEOPATRA	Až sem to došlo?	
ANTONIUS	Vzal jsem si tě jak zbytek z talíře 115 mrtvého Caesara, přežvýkanou už Gnaeem Pompeiem, nemluv o všech bohatých slavných náruživých hodech, o nichž se pouze šušká. Možná tušíš, že existuje něco jako střídmost, 120 co to je, ale nevíš.	
KLEOPATRA	Proč to děláš?	
ANTONIUS	Dovolit chlapovi, co za bakšiš by skočil z mostu, hrát si s tvou rukou, mou přítelkyní, majestátním poutem 125 vznešených srdcí! To bych radši stál na pláních bášanských a řval, že bych překřičel stádo parohatých býků. Mám důvod běsnit, kdybych se měl krotit, byl bych jak odsouzenec, který děkuje katovi za oprátku. <i>Vystoupí sloužící s Thidiasem.</i>	
	Zbili jste ho? 130	
1. SLOUŽÍCÍ	Pořádně.	
ANTONIUS	Řval a prosil o milost?	
1. SLOUŽÍCÍ	O milost prosil.	
ANTONIUS	Jestli tvůj otec ještě žije, ať želí, že nemá dceru, a ty běduj, že patříš k Caesarovi, protože 135 za to jsi dostal výprask. Ještě jednou pohlédneš na bělostnou ruku dámy, a bude s tebou konec. Vrať se k svému Caesarovi a všechno mu to vylič. Řekni mu, že mám zlost, jaký je pyšný 140	

Proud and disdainful, harping on what I am,
 Not what he knew I was. He makes me angry;
 And at this time most easy 'tis to do't,
 When my good stars, that were my former guides,
 Have empty left their orbs, and shot their fires 145
 Into the abysm of hell. If he mislike
 My speech and what is done, tell him he has
 Hipparchus, my enfranchised bondman, whom
 He may at pleasure whip, or hang, or torture,
 As he shall like, to quit me. Urge it thou. 150
 Hence with thy stripes, begone!
Exit Thidias.

CLEOPATRA Have you done yet?
 ANTONY Alack, our terrene moon
 Is now eclipsed; and it portends alone
 The fall of Antony!

CLEOPATRA I must stay his time.
 ANTONY To flatter Caesar, would you mingle eyes 155
 With one that ties his points?

CLEOPATRA Not know me yet?
 ANTONY Cold-hearted toward me?

CLEOPATRA Ah, dear, if I be so,
 From my cold heart let heaven engender hail,
 And poison it in the source, and the first stone
 Drop in my neck; as it determines, so 160
 Dissolve my life! The next Caesarion smite!
 Till by degrees the memory of my womb,
 Together with my brave Egyptians all,
 By the discandying of this pelleted storm,
 Lie graveless, till the flies and gnats of Nile 165
 Have buried them for prey!

ANTONY I am satisfied.
 Caesar sits down in Alexandria; where
 I will oppose his fate. Our force by land
 Hath nobly held; our sever'd navy too
 Have knit again, and fleet, threatening most sea-like.
 Where hast thou been, my heart? Dost thou hear, lady?
 If from the field I shall return once more
 To kiss these lips, I will appear in blood;
 I and my sword will earn our chronicle,
 There's hope in't yet.

a pohrdavý ke mně jenom proto,
 že nejsem, co jsem býval. Že mám zlost,
 protože nic než zlost mi nezbyvá,
 když se má šťastná hvězda vymkla z dráhy 145
 a místo ke štěstí mě s rachotem
 sráží až do pekel. Jestli se ho
 má řeč a moje činy dotknou, ať si
 oplátkou zmučí, zbičuje a třeba
 pověsí Hipparcha, který dřív sloužil
 mně. Vyříd' mu to a teď už zmiz! 150
 I s těmi jelity, co máš. Tak padej!
Odejde Thidias.

KLEOPATRA Skončil jsi?
 ANTONIUS Ano. Moje pozemská
 luna se zatměla. To znamení
 věští pád Antonia!

KLEOPATRA Klid! To přejde.
 ANTONIUS Lísat se k Caesarovi tím, že necháš 155
 se líbat sluhou!

KLEOPATRA Tak málo mě znáš?
 ANTONIUS Máš srdce z ledu!

KLEOPATRA Mám-li srdce z ledu,
 ať nebe z něho zplodí kroupy jedu.
 Ať první z nich mi zláme vaz, že s ní 160
 i moje žití roztaje. Ta druhá
 ať srazí Cesariona, ty další
 ať zničí zbylé plody mého lůna
 jednoho po druhém. Egyptány
 pak zasype ta jedovatá tříšť,
 že mrtví budou ležet nepohřbeni 165
 napospas nilským červům!

ANTONIUS To mi stačí.
 Caesar je v Alexandrii a já
 mu cestu zkřížím. Moje pěchota
 je v dobrém stavu, i mé loďstvo, které 170
 dost utrpělo, je už bojeschopné.
 Kdes bylo, srdce? Paní, věřte mi,
 jestli se ještě někdy vrátím z boje,
 pak zkrvavený zlíbám vaše rty.
 Já a můj meč si pověst dobudem.
 Ještě je naděje.

CLEOPATRA	That's my brave lord!	175
ANTONY	I will be treble-sinew'd, hearted, breathed, And fight maliciously: for when mine hours Were nice and lucky, men did ransom lives Of me for jests; but now I'll set my teeth, And send to darkness all that stop me. Come, Let's have one other gaudy night: call to me All my sad captains; fill our bowls once more; Let's mock the midnight bell.	180
CLEOPATRA	It is my birth-day: I had thought to have held it poor: but, since my lord Is Antony again, I will be Cleopatra.	185
ANTONY	We will yet do well.	
CLEOPATRA	<i>(To attendants)</i> Call all his noble captains to my lord.	
ANTONY	Do so, we'll speak to them; and tonight I'll force The wine peep through their scars. Come on, my queen; There's sap in't yet. The next time I do fight, I'll make death love me; for I will contend Even with his pestilent scythe.	190
	<i>Exeunt all but Domitius Enobarbus.</i>	
ENOBARBUS	Now he'll outstare the lightning. To be furious, Is to be frightened out of fear; and in that mood The dove will peck the estridge; and I see still, A diminution in our captain's brain Restores his heart. When valour preys on reason, It eats the sword it fights with. I will seek Some way to leave him.	195
	<i>Exit.</i>	

KLEOPATRA	Můj hrdino!	175
ANTONIUS	Trojnásob smělý, silný, vytrvalý se budu bít jak ďas. Ve šťastných dobách jsem míval slitování, v dobré míře jsem vracel životy. Dnes zatnu zuby, a kdo mně zkříží cestu, zmizí ve tmě. Prožijme ještě jednu bujnou noc. Svolejme smutné kapitány, pijme půlnoci natruc.	180
KLEOPATRA	Dnes mám narozeniny. Nechtěla jsem to slavit, ale když je Antonius zpět, zpět je i Kleopatra.	185
ANTONIUS	Zas bude dobře.	
KLEOPATRA	<i>(Ke sloužícím)</i> Povolejte sem všechny velitele.	
ANTONIUS	Ano, ať přijdou. Dnešní noc jim z jizev bude téct víno. Pojdme, královno. Ještě jsme živí. Až se budu bít, samotná smrt se do mě zamiluje, jak budu za ni kosit.	190
	<i>Odejdou všichni kromě Domitia Enobarba.</i>	
ENOBARBUS	Teď přehromuje hrom. Největší strach jde z toho, koho zbavil strachu strach. Pak si i vrabec troufá na orla. Velitel ztrácí rozum, a tím pádem mu stoupá odvaha. Když ale smělost užírá mozek, pozře vlastní zbraň. Budu ho muset nechat plavat.	195
	<i>Odejde.</i>	

GLOSSARY

I/1

4. **plated**: in armour. 5. **office**: service. 6. **tawny front**: dark face. 8. **reneges**: renounces; **temper**: self-restraint. 10. **gipsy**: Egyptian (of which gipsy is a shortened form). Gipsies were thought to have originated in Egypt. 12. **triple pillar**: i.e. one of the three pillars (triumvirs). 16. **bourn**: limit. 18. **Grates**: it irritates; **The sum**: give me the gist. 21. **scarce-bearded**: Octavius Caesar was twenty-three at this time (40 B.C.), Antony about twenty years older. 26. **dismission**: order to depart. 28. **process**: summons. 34. **ranged**: ordered (?) or far-flung (?). 37. **mutual**: i.e. equal in passion. 39. **weet**: know. 42. **the fool... not**: i.e. so gullible as to believe him. 43. **stirr'd**: inspired. 45. **confound**: destroy, i.e. waste. 50. **passion**: emotion, mood. 56. **with**: by. 58. **still**: always. 60. **approves**: confirms, the common liar: i.e. general gossip, usually untrue.

I/2

2. **absolute**: perfect. 4. **charge**: i.e. dress up. 17. **in flesh**: 'fair in flesh' = plump. 20. **his prescience**: A mock title patterned after such honourifics as his worship, his reverence. 23. **with drinking**: i.e. rather than with loving. The liver was regarded as the seat of sexual passion. 32. **proved**: experienced. 34. **have no names**: be illegitimate. 38. **Out**: an expression of indignation or reproach; **I... witch**: I exonerate you from the charge of witchcraft, i.e. I don't think much of your performance as a soothsayer. 48. **oily palm**: moist palm (considered a sign of licentiousness); **fruitful prognostication**: presager of fertility. 50. **worky-day**: ordinary, commonplace. 60. **cannot go**: is an unsatisfactory sexual partner (?). 69. **foul**: ugly. 92. **better issue**: success. 99. **as**: as if. 101. **Extended**: seized upon. 105. **home**: i.e. frankly and bluntly; **mince**: cut fine, i.e. reduce, tone down; **general tongue**: common talk. 111. **earing**: being ploughed (to destroy the weeds). 121. **Forbear**: leave. 125. **By revolution lowering**: brought downward by the shifting of our feelings (as on a turning wheel). 140. **noise**: rumour. 142. **poorer moment**: slighter cause; **there ... dying**: i.e. death must be a satisfying lover (mettle = sexual vigour), so quickly she succumbs to him. Enobarbus plays on die in the sense 'experience sexual climax'. 155. **discredited your travel**: proved you a bad sightseer. 163. **it... new**: it reveals to a man that there are means of making more women to replace those that are worn-out, as tailors replace old robes. Enobarbus continues his bawdy punning through this speech and the next. 166. **cut**: wound. 171. **broached**: opened up. 175. **abode**: remaining. 178. **expedience**: haste. 179. **part**: depart. 180. **urgent touches**: pressing motives. 182. **contriving**: conspiring with us, on our side. 183. **Petition... home**: beg for my return to Rome.

185. **slippery people**: fickle populace. 191. **main**: leading, chief; **quality**: nature and position; **going on**: i.e. if this development continues. 192. **sides**: frame; **danger**: endanger. 193. **courser's hair**: It was believed that a horse-hair if put into water would come to life as a snake.

I/3

1. **since**: lately. 3. **sad**: serious. 7. **hold the method**: pursue the right course. 11. **Tempt**: try; **I wish**: I wish you would, i.e. my advice is. 13. **sullen**: depressed. 16. **sides of nature**: human frame. 31. **break... swearing**: are broken even while they are being sworn. 32. **colour**: pretext. 33. **sued staying**: begged to stay. 36. **bent**: arch. 37. **was... heaven**: was of divine origin (race = root) (?) or tasted of heaven (race = flavour) (?). 41. **heart**: i.e. a capacity for resenting insults; **Egypt**: the Queen of Egypt. 44. **in use**: in trust (legal term). 48. **scrupulous faction**: divisive disagreements over small matters. 50. **creeps**: worms his way. 53. **purge**: i.e. seek a cure. It was a common notion that the indulgences of peacetime bred diseases in the body politic that were relieved by the bloodletting of war. 54. **particular**: personal reason. 55. **with... going**: should reassure you about my departure. 61. **garboils**: disturbances. 63. **sacred vials**: small bottles buried with the dead, and supposed to contain tears. 67. **which... advice**: which shall go forward or not, as you determine. 68. **fire**: i.e. sun. 71. **affects**: desire; **lace**: laces (of stays or bodice). 73. **So**: so long as, provided that (?) or (more probably) in the same way, i.e. with the same sudden changes (?). 81. **meetly**: pretty good. 82. **target**: shield. 92. **idleness**: frivolity, absurd behaviour. 93. **labour**: i.e. the opposite of idleness. such idleness: i.e. what you call frivolity (but what is actually my grief at your departure). 96. **my becomings**: i.e. even my graces. 97. **Eye**: appear. 102. **abides and flies**: consists of both staying and going.

I/4

2. **vice**: fault. 3. **competitor**: partner. 9. **abstract**: epitome. 14. **purchased**: acquired. 19. **keep... of**: take turns. 20. **stand the buffet**: exchange blows. 24. **foils**: disgraceful actions. 26. **His vacancy**: merely his leisure. 27. **Full... for't**: i.e. let the physical consequences of his indiscretions be his penalty. 31. **rate**: scold. 33. **to judgment**: against their own common sense. 40. **Give him**: represent him as. 41. **primal state**: very first government. 42. **is**: is in power; **were**: came to power. 43. **ebb'd**: declined in power. 44. **common body**: general populace. 45. **flag**: iris. 49. **ear**: plough. 52. **flush**: lusty. 55. **war**: strength in war. 56. **wassails**: drunken carousings. 62. **stale**: urine; **gilded**: covered with yellow slime. 71. **lank'd**: grew thin. 78. **what... able**: what my military resources can be. 84. **bond**: duty, obligation.

I/5

9. **unseminar'd**: castrated. 10. **of**: from; **affections**: sexual desires. 13. **honest**: chaste. 19. **wot'st**: knowest. 30. **aspect**: gaze. 34. **great medicine**: i.e. the substance by means of which alchemists hoped to transform base metal into gold. 35. **With**

his tinct: by means of its alchemical power. Tincture was another name for the 'great medicine'. **39. orient:** lustrous. **43. piece:** augment. **46. arm-gaunt:** lean with much war service. **48. dumb'd:** made inaudible. **59. posts:** messengers. **60. several:** separate. **65. brave:** splendid. **69. paragon:** match.

II/1

1. shall: will certainly. **10. crescent:** growing. **11. come... full:** As a crescent moon does. **13. wars... doors:** i.e. military as opposed to amorous wars. **20. Looking for:** expecting. **21. Salt:** lascivious; **waned:** faded. **23. Tie... feasts:** i.e. keep him in a field whence he will not stray since the feeding is so good there. **24. Keep... fuming:** Fumes of wine were thought to ascend to the brain and cause drunkenness. **26. prorogue:** suspend. **27. Lethe'd:** steeped in forgetfulness (from the name of the river Lethe in the underworld whose water caused the drinker to forget the past). **31. space... travel:** interval long enough for an even longer journey; **less:** lesser. **36. opinion:** i.e. of ourselves. **38. hope:** expect. **39. greet:** be friends. **45. pregnant:** very probable; **square:** quarrel. **50. It... hands:** our lives depend on our exerting our maximum strength.

II/2

9. stomaching: resentment. **15. compose:** agree. **23. The rather, for:** and all the more because. **25. Nor ... grow:** nor let bad temper be added. **35. or... or:** either... or. **38. derogately:** disparagingly. **43. practise... state:** plot against my power. **44. question:** business. **48. theme for you:** argued (i.e. carried on) in your behalf (?) or your concern (?); **you were... war:** the war was waged in your name (word = watchword). **50. urge me:** use my name. **51. reports:** reporters, informants. **53. Discredit:** reject. **54. stomach:** liking. **56. satisfy you:** give you a full account. **64. graceful:** approving. **65. fronted:** opposed. **67. snaffle:** bridle suitable for use with gentle horses. **68. pace:** train, teach its paces. **78. missive:** messenger. **80. want:** fall short. **82. told... myself:** explained to him what my condition had been. **84. Be nothing of:** have no place in. **86. article:** terms. **92. required:** requested. **96. mine... it:** my honourable behaviour (in thus admitting a fault) shall not impair my position of power, and by the same token my honour shall not exempt me from behaving honourably. **104. griefs:** grievances. **106. atone:** reconcile. **113. presence:** dignified company. **114. considerate:** thinking. **117. conditions:** dispositions. **125. your... rashness:** you would receive a well-merited reproof for your overboldness. **136. jealousies:** suspicions. **137. import:** carry with them. **138. Truths... truths:** even true reports (of a disquieting nature) would then be dismissed as empty rumours; whereas now mere half-truths are taken for gospel. **142. present:** i.e. just now conceived, hence unconsidered. **157. Fly off:** be estranged. **159. strange:** extraordinary. **161. remembrance:** memory (of benefits received). **163. Of:** by. **167. fame:** rumour, report. **168. Would... together:** i.e. would that we had consulted earlier on this danger. **171. do:** I do. **176. Half the heart:** dear friend (?) or one of his two dearest friends (the other being Agrippa) (?). **182. light:** (1) bright as day; (2) light-headed, tipsy.

189. triumphant: splendid, magnificent. **188. square:** just. **203. cloth-of-gold of tissue:** rich fabric interwoven with gold threads. **204. O'er-picturing... nature:** outdoing the famous picture of Venus (by Apelles) in which the painter's art was said to transcend nature. **208. glow:** cause to glow. **210. Nereides:** sea-nymphs, daughters of Nereus. **212. made... adornings:** with their graceful bows added to the effect of her beauty. **215. yarely frame:** deftly perform. **220. but for vacancy:** except that it would have created a vacuum in nature. **229. ordinary:** meal. Enobarbus humorously uses the term for a meal at the public table in a tavern. **232. cropp'd:** bore fruit (her son Caesarion). **235. That:** in such a way that. **236. power:** i.e. charm. **243. Become themselves:** are becoming; **that:** so that. **244. riggish:** wanton. **247. lottery:** stroke of fortune, prize.

II/3

6. kept my square: regulated my life well, kept to a straight course. **9. sirrah:** term of address to inferiors. **12. motion:** thoughts, mind. **13. hie:** hasten. **24. of:** by. **25. thickens:** grows dim. **26. by:** near. **30. art or hap:** skill or luck. **33. chance:** luck; **speeds:** wins. **34. still:** always. **35. all to nought:** high odds in my favour. **36. inhoop'd:** fighting in an enclosure.

II/4

6. the Mount: the Mount of Misena. **8. much about:** by a circuitous route.

II/5

10. angle: rod and line. **23. sword Philippan:** the sword with which he had defeated Brutus and Cassius at Philippi. **50. allay:** qualify, dilute. **51. The good precedence:** the good news that went before. **63. spurn:** kick. **71. boot thee with:** give you in addition. **72. modesty:** moderation (implying that anything he can ask will seem moderate to her). **78. kindly:** having good natural qualities, benign. **92. confound:** destroy. **94. So:** even if. **96. Narcissus:** beautiful youth of Greek myth. **99. Take... you:** i.e. don't be offended with me for hesitating to give an answer that will offend you. **101. unequal:** unjust. **103. what... of:** i.e. as bad as the news you bear. **105. Lie... hand:** let them remain in your possession unsold. **106. undone:** ruined, made bankrupt. **112. feature:** appearance. **113. inclination:** disposition. **116. Though... Mars:** Alluding to trick pictures known as 'perspectives', which showed different objects when viewed from different angles. **117. 's:** he is.

II/6

7. tall: valiant. **10. factors:** agents. **13. Brutus ghosted:** appeared as a ghost to Brutus. **16. honest:** honourable. **24. fear:** frighten. **25. speak with:** encounter. **26. o'ercount:** outnumber. **27. o'ercount:** cheat. **30. from the present:** irrelevant to the present business. **33. embraced:** if you accept it; **what... fortune:** what the consequences may be if you try for more (by deciding to oppose us). **38. edges:** swords. **47. well studied:** fully prepared. **51. timelier... purpose:** earlier than I had

intended. **54. What... casts:** what accounts harsh Fortune keeps, i.e. what lines she cuts (since accounts were often kept by means of marks on tallies). **58. composition:** agreement. **73. toward:** in preparation. **78. plainness:** bluntness, plain speaking. **79. nothing:** not at all. **83. known:** been acquainted. **94. There:** with respect to that. **95. authority:** i.e. to make an arrest. **96. two thieves kissing:** (1) two robbers putting their heads together; (2) two thieving hands clasping. **112. divine:** prophesy. **114. made:** counted for. **119. conversation:** deportment. **127. his occasion:** what his situation required.

II/7

5. alms-drink: drink given in charity; here (as explained in the next speech), extra rounds of drinking to mark the restoration of friendliness after each quarrelsome outburst. **6. pinch... disposition:** take the chances of irritating one another that their different temperaments offer. **7. No more:** i.e. no more unfriendly talk. **11. a name:** i.e. merely a name (without corresponding greatness of nature). **13. partisan:** long-handled spear with double blade; **heave:** lift. **17. take the flow:** measure the height of the flooding. **19. dearth / Or foison:** famine or plenty. **30. out:** drop out, fail to drink my share. **31. in:** in drink. **32. pyramises:** The singular pyramis was common, but Lepidus does not know its proper plural, pyramides. **33. goodly:** fine, handsome. **55. merit:** my merits, i.e. my past services. **57. held... to:** respectfully served. **58. faith:** faithfulness. **63. entertain:** receive, accept. **68. pales:** fences in; **inclips:** embraces. **70. competitors:** confederates, colleagues. **82. pall'd:** waned. **88. 'A:** he. **91. go on wheels:** run smoothly (proverbial). **95. Strike the vessels:** open more bottles. **99. Possess... answer:** i.e. drink your toast, and I'll drink in return. **101. brave:** splendid. **106. Lethe:** obliviousness. **109. holding:** refrain. **112. pink eyne:** half-shut eyes. **113. fats:** vats. **117. brother:** i.e. brother-in-law. **118. request you off:** ask you to come away. **122. disguise:** drunken revelry. **123. Antick'd:** made buffoons of.

III/1

12. A lower place: i.e. a subordinate. **18. of my place:** of rank equivalent to mine. **20. by the minute:** continually. **24. darkens him:** causes him to lose favour. **27. that... distinction:** i.e. discretion, but for which there is very little difference between a soldier and his sword. **33. horse:** cavalry. **34. jaded:** driven like jades (inferior horses that cannot stay the course).

III/2

3. sealing: sealing their agreement, settling final details. **4. sad:** sober. **6. green sickness:** anemia in unmarried girls, here jocularly used of Lepidus' hangover. **12. Arabian bird:** phoenix (supposed unique). **17. cast:** calculate, compute; **number:** verify. **20. shards:** wing-cases. **26. farthest band:** utmost pledge. **27. pass... approof:** certify that you will prove to be. **28. piece:** masterpiece. **32. mean:** means (?) or intermediary (?). **34. In:** by, at. **35. therein curious:** minutely inquisitive in looking for it. **40. The elements:** i.e. external nature as it

will affect her journey (?) or the bodily humours that determine her own health and state of mind (?). **47. Her... inclines:** i.e. the forces pulling her in opposite directions act upon her tongue to keep it motionless, like a floating feather at the moment of high tide, when the forces of ebb and flow are equal. **52. were... horse:** A horse with a totally dark face was apparently considered unreliable or vicious. **57. rheum:** watering of the eyes. **58. confound:** destroy; **wailed:** bewailed. **60. still:** regularly and often.

III/3

19. motion... station: moving... standing still. **39. by him:** by his report. **40. no such thing:** nothing much. **42. else defend:** forbid that it could possibly be otherwise

III/4

3. semblable: similar. **9. hint:** occasion. **12. Stomach:** resent.

III/5

5. success: outcome. **7. rivalry:** equal rights as a partner. **9. resting here:** stopping with this. **10. his own appeal:** Caesar's own accusation. **11. up:** shut up. **12. chaps:** jaws. **13. throw:** even though you throw. **15. spurns:** kicks at. **21. naught:** something foolish or ill-advised.

III/6

3. tribunal: platform. **9. stablishment:** rule. **20. queasy:** disgusted. **25. spoiled:** plundered; **rated:** allotted. of: from. **52. ostentation:** proper display. **53. left unloved:** thought not to be love at all. (?). **60. pardon:** permission. **81. negligent danger:** danger through our negligence. **87. mark:** reach. **93. large:** unrestrained. **95. regiment:** rule. **96. noises it:** is clamorous.

III/7

3. forespoke: spoken against. **5. If... us:** even if it were not declared against me (?). **8. were merely:** would be utterly. **16. charge:** responsibility. **23. take in:** conquer. **35. muleters:** muleteers, mule drivers. **36. Ingross'd:** gathered up wholesale; **impress:** conscription. **38. yare:** easily maneuvered. **39. fall:** befall. **43. Distract:** divide. **44. leave unexecuted:** offer no opportunity for the use of. **57. power:** army. **60. Thetis:** a sea-goddess, mother of Achilles. **68. his . . . on't:** i.e. his plan of action is not based on the true source of his strength. **76. distractions:** separate groups. **80. throes forth:** brings painfully to birth.

III/8

5. prescript: direction. **6. jump:** hazard.

III/9

2. battle: battle line.

III/10

2. **admiral**: flagship. 5. **synod**: assembly. 6. **cantle**: corner, i.e. segment, portion. 7. **With very ignorance**: by utter folly. 9. **token'd pestilence**: the plague when the characteristic 'tokens' or plague-spots appear. 10. **ribaudred**: Lewd (not found elsewhere, but apparently related to ribald, also spelled *ribaud*). 12. **When... appear'd**: i.e. when advantages were evenly balanced. 13. **elder**: i.e. greater. 14. **breeze**: gadfly. 17. **loof'd**: ready to sail away. 19. **mallard**: wild drake. 20. **in height**: at its height. 28. **thereabouts**: of that mind. 31. **to't**: i.e. to get there. 33. **legions... horse**: foot soldiers... cavalry. 35. **chance**: fortunes. 36. **Sits... me**: opposes me.

III/11

3. **lated**: belated (like a traveller overtaken by night). 8. **shoulders**: i.e. backs. 12. **that**: what. 18. **hint**: opportunity. 23. **command**: (1) the right to command you to do so; (2) command of my feelings. 35. **kept**: i.e. kept in its sheath. 36. **like a dancer**: i.e. as if he had been wearing it for ornament, not use. 39. **Dealt on lieutenantry**: did his fighting by proxy. 40. **brave squares**: splendid squadrons. 46. **but**: unless. 48. **reputation**: honour. 61. **treaties**: proposals. 62. **palter**: shuffle, be crafty in a mean way; **shifts of lowness**: tricks that must be resorted to by one without power. 67. **on all cause**: whatever the occasion. 68. **Fall**: let fall; **rates**: is worth. 70. **schoolmaster**: i.e. the tutor of his and Cleopatra's children.

III/12

3. **argument**: piece of evidence. 5. **Which**: who. 8. **petty to**: insignificant in relation to. 10. **his grand sea**: i.e. its source and ultimate destination, the great ocean. 12. **Requires**: requests. 13. **lessons**: subjects to correction, disciplines. 18. **circle**: crown. 19. **hazarded... grace**: dependent for its fate on your favour. 21. **so**: provided that. 22. **friend**: lover. 28. **more... offers**: further offers of your own devising. 30. **In... fortunes**: at the best of times. 32. **Make... edict**: name... reward. 34. **becomes his flaw**: bears his reverse. 35. **speaks**: signifies. 36. **every... moves**: i.e. every motion he makes.

III/13

1. **Think**: grieve. 3. **will**: desire. 5. **ranges**: lines of battle. 8. **nick'd**: impaired (?) or won against, got the better of (term from the game of hazard) (?). 10. **mered question**: sole point at issue. 11. **course**: pursue. 21. **Something particular**: some feat personally achieved (such as victory in single combat). 25. **comparisons**: i.e. advantages in comparison with me. 26. **declined**: (1) advanced in years; (2) fallen in fortune. 28. **high-battled**: possessing great armies. 29. **Unstate his happiness**: strip his good fortune of its dignity; **be ... show**: make a public spectacle of himself. 31. **A parcel of**: of a piece with. 32. **quality**: nature. 33. **To... alike**: so that they all deteriorate at the same rate. 34. **Knowing all measures**: i.e. being acquainted with every level of fortune. 38. **blown**: i.e. overblown, past its prime. 40. **honesty**: honour. 42. **mere**: utter. 49. **Or... us**: i.e. or else might just as well have none.

54. **Caesar**: i.e. himself, a magnanimous victor. 58. **constrained**: forced. 70. **shroud**: shelter, protection. 73. **in deputation**: as my deputy. 76. **all-obeying**: obeyed by all. 77. **doom of Egypt**: judgment of the Queen of Egypt. 79. **but... can**: only what lies within its power to do. 84. **As**: as if. 88. **kite**: harlot. 90. **muss**: scramble (as for small objects thrown on the ground). 92. **Jack**: base fellow. 107. **abused**: deceived. 108. **feeders**: servants. 109. **boggler**: shifty one. 111. **seel**: sew up (as trainers sewed together a hawk's eyelids as a means of taming it). 116. **trencher**: wooden dish; **fragment**: leftover scrap. 118. **vulgar fame**: common gossip. 119. **Luxuriously**: lustfully. 123. **quit**: reward. 127. **savage cause**: reason to run wild. 128. **civilly**: in civilized accents (rather than in a savage roar). 130. **yare**: quick. 139. **thy entertainment**: how you were received. 148. **enfranchised**: enfranchised, freed. 150. **quit me**: pay me back. 152. **terrene**: earthly. 154. **stay his time**: wait until he is ready to hear me. 156. **points**: laces. 160. **determines**: comes to an end, melts. 164. **discandying**: melting. 170. **fleet**: float. 174. **our chronicle**: the record of our achievements, our page in history. 175. **brave**: noble. 177. **maliciously**: savagely. 178. **nice**: capable of chivalrous distinctions (because things went well with him). 181. **gaudy**: joyous, festive. 184. **held it poor**: celebrated it meanly. 191. **contend**: compete. 195. **estridge**: goshawk.

IV/1

6. **Laugh**: (tell him) I laugh. 9. **distraction**: frenzy, rage. 10. **heads**: commanders. 12. **files**: ranks. 14. **fetch him in**: take him captive. 16. **waste**: expenditure.

IV/2

5. **Or**: either. 7. **Woo't**: wilt. 8. **Take all**: i.e. winner take all. 13. **been your fellows**: i.e. served me too. 16. **made... men**: divided into as many men as you number. 22. **fellow**: i.e. fellow servant. 23. **suffer'd**: submitted to. 25. **period**: end. 26. **if**: i.e. if you do. 33. **yield**: reward. 45. **consideration**: melancholy thoughts.

IV/3

2. **one way**: i.e. one way or the other. 5. **Belike**: probably. 14. **signs well**: is a good omen. 21. **as... quarter**: as far as our assigned territory extends. 22. **give off**: end.

IV/4

2. **chuck**: chick. 5. **brave**: defy. 7. **False**: i.e. the wrong piece. 8. **Sooth**: in truth. 10. **Briefly**: in a moment. 13. **daff't**: take it off. 15. **tight**: deft. 18. **workman**: i.e. expert. 22. **riveted trim**: armour. 23. **port**: gate. 25. **blown**: opened (?) or sounded by the trumpeters (?). 28. **well said**: well done. 31. **check**: reproof. 32. **mechanic**: formal, laboured.

IV/6

5. **three-nook'd world**: three-cornered world (Europe, Asia, Africa). 8. **vant**: vanguard. 16. **entertainment**: employment. 22. **on my guard**: while I was on

guard. **29. alone the villain:** the only (i.e. the greatest) villain. **30. feel... most:** am myself the person most painfully aware of the fact. **33. blows:** swells to the bursting point. **34. thought:** grief.

IV/7

2. has work: has his work cut out for him; **our oppression:** the heavy opposition against us. **5. droven:** driven. **6. clouts:** cloths, bandages. **8. H:** With pun on ache, pronounced aitch. **9. into bench-holes:** into holes of privies, i.e. to the point where they will snatch at any refuge. **10. scotches:** cuts. **15. sprightly:** spirited, high-hearted. **16. halt:** limp.

IV/8

2. gests: deeds. **6. as:** as if. **8. clip:** embrace. **12. fairy:** enchantress. **15. proof of harness:** impenetrable armour. **17. virtue:** valour. **21. nerves:** sinews. **22. Get... youth:** match youth at this game. **28. carbuncled:** studded with bright gems. **37. tabourines:** drums.

IV/9

2. court of guard: guardroom. **3. embattle:** take our battle position. **5. shrewd:** cursed. **6. close:** in concealment; **list:** listen to. **13. disponge:** drip. **20. in... particular:** so far as you yourself are concerned. **22. master-leaver:** runaway servant; **fugitive:** deserter. **29. raught:** reached, seized. **30. Demurely:** with solemn sound. **31. of note:** someone of importance.

IV/10

3. fire, air: They are already fighting in the other two elements. **4. foot:** foot soldiers. **8. appointment:** arrangement.

IV/11

1. But being charg'd: unless we are attacked; **still:** inactive. **4. hold... advantage:** take the most advantageous position possible.

IV/12

1. join'd: joined in battle. **8. fretted:** (1) variegated, i.e. shifting; (2) decayed. **13. Triple-turn'd:** thrice faithless (to Julius Caesar, Cneius Pompey, and Antony). **22. discandy:** melt. **23. bark'd:** killed by being stripped of its bark. **25. grave:** deadening. **27. crownet:** coronet, reward that crowns labour. **28. fast and loose:** a cheating game. **37. diminutives, dolts:** contemptuous terms for the spectators of the triumph. **39. prepared:** sharpened, or allowed to grow long, for the purpose. **41. into:** a victim to. **42. many:** i.e. mental anguish equal to many deaths (?).

IV/13

3. emboss'd: frenzied, in a fury (like a beast hunted to extremity). **5. rive not more:** do not create a greater cleavage.

IV/14

8. black vesper's pageants: displays heralding the approach of night. **9. even... thought:** instantly, as quick as thought. **10. rack:** drifting cloud; **dislimns:** effaces. **20. triumph:** (1) victory; (2) trump card. **23. sword:** i.e. martial prowess. **26. die the death:** be put to death for it (used of judicial execution). **27. of:** by. **29. done... hand:** already done for you. **32. it... lips:** i.e. she pronounced only half of it before dying. **33. render'd:** surrendered, yielded. **39. The battery:** i.e. the assault of sorrow and ill-fortune. **40. thy continent:** that which contains you. **46. length:** i.e. prolongation of life. **48. force... strength:** i.e. natural vigour is an embarrassment to the necessary course of action. **49. Seal:** conclude (the business). **52. sprightly:** high-spirited; **port:** bearing. **53. want troops:** lack admiring followers. **54. all... ours:** everyone will flock to gaze at us. **59. to lack:** for lacking. **63. exigent:** necessity. **65. inevitable prosecution:** pursuit from which there is no escape. **68. defeat'st:** frustratest. **73. pleach'd:** folded. **74. corrigible:** submissive. **75. penetrative:** piercing deeply. **76. branded... ensued:** stigmatized the abject status of him who followed. **79. honest:** honourable. **86. the worship... world:** i.e. everything in the world that is worthy of reverence and devotion. **97. got upon me:** gained over me. **98. record:** history. **106. his period:** its end. **111. enter me with:** win me admission to the service of. **120. found:** found true. **121. disposed:** made terms. **134. To grace:** by honouring.

IV/15

10. Darkling: in darkness. **11. varying:** i.e. which normally varies between light and dark. **19. importune... awhile:** beg death to delay for a short time. **21. dare not:** i.e. dare not come down from the monument. **23. imperious show:** imperial triumph. **25. brooch'd:** adorned. **28. still conclusion:** silent judgment. **29. Demuring:** looking demurely. **33. heaviness:** (1) sorrow; (2) weight. **38. Die... lived:** i.e. live a little longer before you die. **39. Quicken:** revive. **44. false housewife:** hussy, harlot. **45. offence:** offensive words. **59. woo't:** wilt thou. **64. garland:** i.e. crowning glory. **65. pole:** pole star (?) or standard, banner (?) or garlanded pole around which villagers danced, hence symbolic of festivity and joy (?). **66. odds:** difference, distinction. **74. chares:** chores. were: i.e. would be fitting. **78. sottish:** appropriate for fools. **84. sirs:** Addressed to the women. **90. briefest:** swiftest.

V/1

2. frustrate: baffled, defeated; **he... makes:** his delays are ridiculous. **5. thus:** i.e. with a drawn sword. **14. breaking:** (1) disclosure; (2) destruction. **15. crack:** (1) loud noise; (2) gap. **19. moiety:** half. **21. self:** same. **27. but it is:** if it is not. **30. Our... deeds:** what we worked for most persistently. **31. Waged equal with:** were evenly matched in. **32. humanity:** any man. **39. stall:** dwell peaceably. **41. sovereign:** potent. **46. his:** its. **52. yet:** still (though Egypt will soon be absorbed into Rome). **65. her... triumph:** her presence, alive, in my triumphal procession in Rome would cause it to be remembered forever. **74. hardly:** reluctantly.

3. **knave**: servant. 8. **nurse**: nourisher. 10. **fair demands**: requests for favourable treatment. 14. **to be**: i.e. whether I am. 23. **Make... freely**: refer your case without reserve. 26. **sweet dependency**: mild submission. 27. **pray in aid**: ask your assistance (legal term). 29. **I... got**: I send him the great thing he has already possessed himself of, i.e. I acknowledge his sovereignty over Egypt and Egypt's queen. 41. **Relieved**: rescued; **of death**: i.e. treacherously cheated of death. 53. **pinion'd**: like a bird with clipped wings. 56. **varletry**: rabble. 57. **censuring**: passing judgment. 60. **Blow... abhorring**: lay their eggs in my body and make it abhorrent with maggots. 75. **trick**: way, habit. 85. **quail**: terrify. 90. **In... crowns**: i.e. kings and princes wore his livery (were his servants). 92. **plates**: silver coins. 97. **wants stuff**: lacks material. 98. **vie... fancy**: compete with imagination in the creation of remarkable forms. 99. **piece 'gainst**: masterpiece in the competition with. 103. **but I do**: if I do not. 121. **project**: set forth. 125. **extenuate... enforce**: minimize... emphasize. 126. **apply**: adapt, conform. 137. **You... Cleopatra**: you shall be consulted as to all that affects you. 138. **brief**: summary listing. 152. **should... estates**: if our fortunes should be reversed (estates = states, conditions). 155. **hired**: paid for. 163. **Parcel**: add another item to. 164. **envy**: malice. 166. **Immement toys**: trifles of no value. 167. **modern**: ordinary. 169. **Livia**: Caesar's wife. 170. **unfolded / With**: exposed by. 174. **chance**: (ill) fortune. 175. **Forbear**: withdraw. 176. **misthought**: misjudged. 183. **make prize**: haggle. 209. **mechanic slaves**: labourers. 212. **Rank... diet**: smelling strongly of coarse food. 213. **drink**: breathe in. 214. **Saucy lictors**: insolent (or lascivious) officers. 215. **scald**: scurvy. 216. **quick**: lively. 221. **posture**: demeanour. 231. **chare**: task. 240. **fleeting**: changeable. 242. **Avoid**: depart. 243. **worm**: serpent. 250. **of**: from. 257. **fallible**: blunder for 'infallible'. 263. **do his kind**: act in accordance with its nature. 274. **dress**: prepare (term from cookery). 288. **title**: right. 290. **baser**: i.e. mortal. 293. **aspic**: asp. 303. **mortal wretch**: deadly creature. 304. **intrinsicate**: intricate. 308. **Unpoliced**: outdone in craftiness (in the contest with Cleopatra). 313. **What**: why. 316. **windows**: eyelids. 330. **Touch their effects**: are realized. 336. **levell'd at**: aimed truly, i.e. guessed correctly. 349. **blown**: swollen. 355. **conclusions**: experiments. 359. **clip**: inclose. 361. **Strike... them**: cause sorrow to those whose actions caused them.

TEXT A DOBA VZNIKU HRY

Přesné datum vzniku hry není známo, ale většina shakespearologů ho klade na konec roku 1606 či přelom let 1606 a 1607. Tiskem hra vyšla zřejmě až v roce 1623 v souborném foliovém vydání šestatřiceti Shakespearových her editorů Johna Hemingese a Henryho Condella (F1), přestože v Nakladatelském rejstříku chystaných publikací bylo její vydání ohlašováno už na 20. květen 1608. Pokud v té době hra opravdu vyšla, žádný výtisk se nezachoval. Spíše si vydavatel Edward Bount hru takto pouze optoval, aby přešel případnému pirátskému vydání. Podle všeho byl text vysázen přímo z autorova rukopisu, i když zřejmě ne z jeho finální verze, a obsahuje poměrně málo sporných míst. F1 nese označení prvního jednání a první scény, ale do scén členěn není. Až Rowe (1709) a další editoři rozčlenili hru do celkem čtyřiceti dvou mnohdy velmi krátkých scén.

VLASTNÍ JMÉNA

Vlastní jména až na výjimky („Julius“, „Kleopatra“, „Filo“, „Jónské moře“ atp.) uvádíme v nepočestěném pravopisu. Výslovnost latinských jmen se tedy řídí známými zásadami: *ae* se vyslovuje *é*, *c* před *e*, *ae*, *i*, *y* se vyslovuje jako české *c* (Caesar = Cézar), jinak jako české *k* (Canidius), *di*, *ti*, *ni* se vyslovuje tvrdě (Ventidius = *Ventydyjus*), *th* je možno číst aspirovaně jako *tch* (Thidias), *i* před samohláskou se vyslovuje *j* (Pompeius) atp. Jméno vedlejší postavy, které se v originále vyskytuje v různých variantách (Dercetas, Decretas aj.), sjednocujeme ve shodě s ardenským vydáním podle nejčastějšího výskytu. Místní název Mount Misena (II/2/165) převzal dramatik z Northova překladu Plútarchových *Životů slavných Řeků a Římanů*. Jde buď o jihoitalský přístav Misenum, nebo o Misenský mys. Překlad ponechává zkrácenou verzi „Misena“.

I/1

3. **blýskaly jak meč**: V originále Antoniovy oči doslova „plály jako obrněný Mars“. Antonius je na řadě míst připodobňován k tomuto římskému bohu války.

8. **rozkočaně**: Doslovnější překlad veršů 6–10 by mohl znít: [A velitelské srdce... hrudi] je teď měch či vějíř, / jímž rozdmýchává nebo zchlazuje / vášně té cikánky. Překlad volí volnější přístup s ohledem na výraznou příznakovost metafory originálu pro současného čtenáře, pro něhož „měch či vějíř“ už nejsou běžné předměty denní potřeby a mají i odlišné konotace („měch“ asociuje v češtině spíš břicho než srdce).

10. cikánky: Anglické „gipsy“ vzniklo etymologicky z „gipcyan“, „Egyptian“. Shakespeareovi současníci se domnívali, že cikáni, přicházející do Anglie počátkem 16. století, pocházejí z Egypta. Tmavá pleť titulní hrdinky má navíc i dobové konotace vášnivé neřestnosti. Připomeňme si „Černou dámu“ ze Shakespeareových sonetů, s níž má titulní hrdinka hry mnoho společného. Ve skutečnosti Kleopatra VII. (69–30. př. n. l.) byla běloška. Pocházela z rodu makedonské dynastie Ptolemaiovců a její mateřštinou byla řečtina. Z makedonských vládců Egypta však byla první, kdo se naučil egyptsky. „Cikánka“ bylo ovšem rovněž dobové pejorativní označení pro jakoukoli ženu.

12. třetina světa: V tzv. „druhém triumvirátu“ patřila Antonioví východní část říše, Octaviuovi západní část a Lepidovi severní část Afriky. Podle svých představ měli tak tito tři v moci celý svět. Výraz „svět“ (world) se v originále vyskytuje celkem pětadvacetkrát. Z hlediska alžbětinského publika, jemuž se přednádným svět rozšířil o nový kontinent, mohl ovšem tento světodějný akcent v sobě nést jistou ironii.

13. dělá šaška děvce: Od počátku se hra soustřeďuje na charakterizaci titulního páru, který je středobodem celé hry. Tato charakterizace je pozoruhodná tím, jak je mnohostranná a často protikladná. Kromě celé škály hodnocení protagonistů jinými postavami, které je v této hře výrazně častější než u her jiných, relativizuje identitu hlavních postav i častý rozpor mezi slovy a činy jich samotných. Kritické hodnocení hrdinů okrajovými postavami z římského tábora hned v úvodu připomíná obecně tradovaný názor na jejich mimomanželský, amorální a destruktivní vztah, který je přítomný i v Plútarchovi, hlavním Shakespeareově literárním pramenu.

17. nový svět: Úvodní dialog milenců, ve kterém se mísí Kleopatřina tělesná smysluplnost s hyperbolizovaným Antoniovým vyznáním, lze vnímat jako kontrast i jako potvrzení předcházejícího odsudku (13). Záleží přitom na úhlu pohledu. Od počátku se tak ve hře vymezuje dvojí hledisko: hledisko mužského, racionálního, utilitárního, římského či západního světa, a hledisko ženské, citové, romantické, smyslné, jak ho symbolizuje Egypt a jeho vládkyně Kleopatra. Základní konflikt hry spočívá v marné snaze obou milenců tato hlediska spojit a najít „nový svět“. Protože jde o postavy „vysoké politiky“, v jejich lásce se budou zákonitě střetávat soukromý cit a veřejná zodpovědnost, a to dokonce v opačném gardu. U Antonia je láska ke Kleopatře a vše, co z ní plyne, politickou zradou na Římu, Kleopatra může naopak vidět v Antonioví prostředek, jak zabezpečit budoucnost Egypta. Dualita, která tvoří stavební princip celé hry, je navíc dalším prohloubením Shakespeareovy tvůrčí metody, při níž předsudky nezátížený autor předvádí na dramatických postavách střet idejí a dává divákům svobodu vlastní interpretace.

21. holobrádek Octavius: Píše-li se vzhledem k událostem rok 41 př. n. l., je Octaviu Caesarovi, adoptovanému synovi Julia Caesara, na počátku hry teprve dvacet tři let. Antonius je o dvacet let starší. Jak shakespearovský hrdina „stárme“ s autorem, autorovy sympatie se přesouvají na stranu starší generace. Mladí jsou naopak zobrazováni dosti nelichotivě. I z tohoto hlediska je zajímavé porovnat tento příběh zralé lásky s tragédií mladé lásky **Romea a Julie**.

40. Jsi strašný lhář!: Od samého počátku je nemanželská láska Antonia a Kleo-

patry silná, ale i křehká, charakterizována jak výraznou vášní a erotičností, tak i obavou z falše a zrady. Protože nemůže mít trvalou budoucnost, soustřeďuje se na extatickou současnost. V průběhu hry se najde málo momentů, kdy jsou oba milenci ve shodě. V přítomnosti se navzájem dobírají, škádlí nebo se hádají či obviňují, aby pak v nepřítomnosti po sobě o to více toužili.

42. Mě chceš pobláznit... sebou?: Originál říká doslova: „Já se budu zdát bláznem, kterým nejsem, a Antonius bude sám sebou.“ V této nejasné replice je snad Kleopatřin povzdech nad nerovnocenným postavením ženy oproti muži, pro něhož nevěra se zdá být přirozeným právem.

54. do ulic mezi lidi: Už Plútarchos popisuje vztah Antonia a Kleopatry jako vztah dvou kumpánů a přátel, kteří společně podnikali výpady do nočních ulic Alexandrie a neostýchali se družít s prostými lidmi. Takové harmonické momenty se ale do hry dostávají pouze zprostředkovaně, vyprávěním.

I/2

2. kde je ten věstec: Prostředí Egypta je místem radovánek, pitek a hostin, ale i exotických záhad a tajemných věšteb. Ve foliovém vydání přivádí scénická poznámka na scénu dalších pět mužských postav, z nichž tři, označené jménem, zde nepronosou jedinou repliku a dál se už ve hře neobjeví. Soudí se, že je Shakespeare hodlal do děje uvést, nenalezl však pro ně uplatnění a pak je zapomněl z textu vyškrtnout. Pravda je, že by v této výrazně „ženské“, důvěrné scéně, v níž si Kleopatřiny komorné dávají hádat osud, muži poněkud překáželi. Proto ve shodě s některými kritickými vydáními i zde ony mužské postavy neuvádíme a necháváme i Enobarba přijít na scénu později.

31. užívat: Doslovný překlad originálu zní: „Dlouhý život mám radši než fíky.“ Komentátoři se pouze dohadují o významu této nejasné repliky. Připomínají, že „fík“ představuje falický symbol. Současně upozorňují na to, že po této replice Věštec rázně změní tón prorokování do vážnosti. Zřejmě už ví, že Charmian právě po pozření otráveného fíku zemře. Postava Věštce i řada různých předzvěstí a znamení vnášejí do hry mystiku osudového předurčení.

59. Isido: Isis, hlavní staroegyptská bohyně, byla považovaná za bohyni Luny. Často je s ní v této hře ztotožňována nebo k ní přirovnávána Kleopatra.

87. válku: Do rozverné egyptské nálady vpadá „římská starost“ (82).

96. Jen u hlupáků: Autor zde ironicky předznamenává pozdější scénu (II/5), kdy se posel „zlé zvěsti“ (95) „se zlou potázal“ u rozezlené Kleopatry.

117. mě má vášně zničit: Antonius rázem vidí sám sebe z „římského hlediska“ a ve jménu státnické povinnosti zrazuje (III/3/25) svou lásku. Rozum vítězí nad vášní, voják nad milencem.

126. Dobrá je, protože není: Motiv pozdní lítosti se ve hře opakuje, a to jak v oblasti soukromé a intimní, tak i v oblasti veřejné a politické (srv. např. I/4/42).

I/3

40. kdybych byla muž: Překlad konkretizuje metaforu originálu, která doslova

zní „kdybych měla tvé míry“ (tvou výšku). I když jsou Antonius a Kleopatra charakterizováni jako pravý muž a pravá žena, v textu je řada míst, kde si své rody jakoby proměňují. Paralelně s nedosažitelným prolnutím Říma a Egypta v „novém světě“ je i marná touha po bezkonfliktním partnerství a provází ji boj a zmatek mezi pohlavími. Ona se z lásky vtělí do mužské role a jde do války, on se z lásky zachová jako baba (III/7, 10).

57. Jsem v letech: Kleopatře nebylo na začátku hry ještě ani třicet a umírá v devětatřiceti, ale autor si dává záležet na tom, aby její „stáří“ včetně bohaté milostné historie uvedl v povědomost diváka. (Dále viz např. I/5/26). Čas hry však nelze ztotožňovat s historickým časem. Hra zahrnuje sice historické události deseti let (41–30 př. n. l), ale čas je zde dramaticky zhuštěn.

84. římský Herkules: Antonius sám sebe pokládal za potomka bájného Herkula. Nosil podobný vous a oblékal se jako on do lví kůže.

104. sebe v tobě tady nechávám: Zatímco Kleopatra není tvářív v tvář Antoniovu odchodu zprvu mocna slov (87), a teprve když se ovládne, rozloučí se s ním konvenční floskulí (100), z Antoniova rozloučení obraty kurtoazijní poezie je cítit úleva a vysvobození (srv. I/2/116). Přestože by si po smrti Fulvie mohl Kleopatru vzít, smrt manželky je mu naopak ospravedlněním odchodu.

I/4

45. Lid je jak korouhvička: Přestože je tato hra mnohem méně „politická“ než **Julius Caesar**, na něhož chronologicky přímo navazuje, politický zřetel je přítomen i zde. Promítá se do charakteristiky hlavních postav, ale připomíná se zde i tématem vrtkavého lidu. Octavius Caesar, který tato slova pronáší, se v ničem neliší od své podoby ve hře **Julius Caesar**. Je to stále ten mladý, dravý, předsudky a ohledy nezatížený racionální politik, jemuž patří budoucnost. Antoniem v jeho současném stavu pohrdá (9), i když oceňuje jeho heroickou minulost (55).

I/5

18. tiskne boky: Děj hry se vrací do Egypta. Kleopatře v egyptském osamění s ženami a eunuchem zůstávají jen představy a vzpomínky na Antonia s výrazně erotickým, smyslným obsahem. Zatímco v očích Římanů se Antoniova někdejší velikost ztrácí, v očích Kleopatry zůstává Antonius stále jedním ze „sloupů světa“. V originále je zde výraz „the demi-Atlas“ (poloviční Atlas). Atlanta Zeus odsoudil k tomu, aby nesl do konce žití na bedrech nebeskou klenbu. Kleopatra výrazem „demi-Atlas“ příznačně opomíjí třetího triumvíra Lepida.

74. inkoust, papír: Ani jedno v té době ještě neexistovalo. Občasné autorovy anachronismy svědčí o tom, že na historickou přesnost příliš nedbal a spíš měl na zřeteli účinek svých her na současné diváky.

II/1

21. zvadlý ret: První scéna druhého jednání přivádí na scénu Sexta Pompeia, protivníka triumvirů, a zavřuje tak expozici hry. Kromě informací o chystané válce přináší scéna pouze další, i když výrazně hrubší rozvedení charakteristiky titulních

postav. Z dějového hlediska tato scéna prakticky žádný význam nemá, zmíněné okolnosti se daly do hry vložit jiným způsobem. Nicméně násobením postav a úhlů pohledu na protagonisty hry autor dále relativizuje jejich identitu.

34. Jako voják / vydá za ty dva dohromady: V očích Antoniových nepřátel ovšem ten „kanec“ dosud nahání strach.

II/2

3. mírně a smířlivě: Už tím, že přichází na scénu jako první s prostým vojákem Enobarbem, i pro svou umírněnost a bojácnost, se od počátku Lepidus jeví jako nejslabší z triumvirů.

33. Prý mi máš za zlé: Setkání Octavia a Antonia je plné trpkých výčitek a napětí. Až Enobarbus nastolí svou vojácky humornou poznámkou křehký smír (107).

147. Tu moc mu dává Caesar: Je typické pro Octavia Caesara, že v politickém zájmu dává opovrhovanému Antoniovi za manželku svou milovanou sestru. Vnucuje se domněnka, zda dokonce nepočítal s tím, že svazek skončí fiaskem a on se tak časem na své cestě za absolutní mocí bude moci zbavit posledního, nejvážnějšího soupeře. Nicméně pro tuto chvíli je krize zažehnána a Antonius stojí pevně na straně Říma.

194. Já vám to vyličím: Pasáž je dosti věrnou citací Plútarcha, ale při srovnání se zdrojovým textem vynikne Shakespearovo poetické umění. Nicméně autor překvapivě a z hlediska jazykové charakterizace postav zcela nepatříčně vkládá toto poetické líčení do úst Enobarbovi, který se jinde vyjadřuje s vojáckou přímočarostí a obhroublostí. Tímto nezvyklým výrazovým prostředkem akcentuje dramatik působivost popisované scény, jež donutila i prozaického Enobarba „vystoupit z role“ a proměnit se v básníka. Důležité je i načasování této pasáže, která básnickým jazykem zpřítomnila nepřítomnou Kleopatru ve chvíli, kdy ji podle všeho Antonius vyměnil za Octavii. Přesto Enobarbus, jehož prostřednictvím se do světa Říma prolíná tajemný Egypt, dobře ví, že Antonius tu osudovou ženu, které „i kněží žehnají za její smyslnot“ (243), nikdy neopustí.

II/3

2. od tebe odloučí: Mezi touto a předchozí scénou uplynulo zřejmě jen pár dní, během nichž si Antonius Octavii vzal. Sotva si ji však vzal, už mluví o loučení, a sotva se tato postava na scéně objeví, už z ní odchází.

13. vraťte se do Egypta: Nevíme, jestli jedná Věštec na pokyn Kleopatry jako její zvěd nebo prostě jen Antonia varuje (mohl by být konec konců i pouhým výplodem Antoniovy mysli), důležitý je efekt jeho slov. „Musím do Egypta“ (36), říká Antonius bez sebemenšího zaváhání a s odůvodněním více než nicotným (31–36). Zatímco základní konflikt titulního hrdiny **Macbetha**, který této „tragédii“ bezprostředně předcházela, se odehrával v nitru postavy, Antonius pro svůj velký krok, při němž přijde o polovinu světa, neztratí ani minutu váháním nebo introspekci. Fatální moc „čarodějné“ Kleopatry je tak silná, že proti ní nemá ani smysl bojovat. Státní zájmy jdou stranou a Antonius je rozhodnut jít za svým „štestím“ na Východ (37).

II/4

5. Sluší vám: Další doplňková scéna vyvolává atmosféru vojenských příprav, ukazuje Lepida jako nedůležitou osobu a přináší zas jiný pohled na Antonia. Smysl podobných scén je i v tom, že zalidňují příběh postavami a komorní drama lásky promítají do kulís velkého světa.

II/5

3. kuželky: V originále je výraz „billiards“ (kulečník), což je další Shakespearův anachronismus. Překlad ho nahrazuje méně příznakovým výrazem. Tento návrat do Alexandrie má podobnou atmosféru jako I/5. Kleopatra se nudí a přibližuje si nepřítomného Antonia vzpomínkami.

17. slanečka: Anekdota je převzata z Plútarcha.

22. vymódila do svých šatů / a připjala si jeho meč: Tato erotická vzpomínka na noční hrátky milenců je dalším příkladem „výměny rolí“ (srv. I/3/40) Komentátoři na tomto místě připomínají scénu z Ovidia, ve které si Herkules, Antoniův vzor, vyměnil šaty se svou milenkou královnou Omfalé a předl, zatímco ona se ve lví kůži oháněla jeho kyjem. V originále je Antoniův meč označen výrazem „Philippa“ jako upomínka bitvy u Filipp, kde Antonius a Octavius Caesar porazili Bruta.

61. ať chcípneš, mizero!: Jak odlišná je v této scéně Kleopatra od jejího idealizovaného popisu v II/2. Hysterie, s níž přijme zprávu o Antoniově svatbě s Octavií a udeří Posla, je paradoxně zřejmě nejdramatičtější momentem celé hry, přestože pro sám děj a zápletku hry je tato scéna prakticky bezvýznamná. Dramatik si zde zajímavým způsobem zahrál s časem. Zatímco v Plútarchovi se Antonius vrací ke Kleopatře po několikaletém manželství s Octavií, v Shakespearově podání je toto manželství „z rozumu“ takřka formalitou. O Antoniově rozhodnutí vrátit se do Egypta už divák ví, ale Kleopatra dosud ne, a proto nepatřičně, nicméně velkolepě zuří.

117. tvář Gorgony: Gordony byly pověstné antické příšery. Při pohledu na nejznámější z nich (Medusu) člověk zkameněl. V originále je doslova: „I kdyby byl (Antonius) z jedné strany namalován jako Gorgona, z druhé strany je to Mars.“ Naráží se zde zřejmě na tehdy oblíbené malířské miniatury na průsvitném materiálu, které z různých úhlů zobrazovaly různé výjevy. Proměny hlediska patří k hlavním výrazovým prostředkům této hry.

II/6

18. utopil senát v krvi: Připomíná se tu zabití Julia Caesara Brutem a jeho druhy.

60. pak to oslavíme: Válka mezi Pompeiem a naoko smířenými triumviry skončí dřív, než začala. Ačkoliv její hrozba rozdělila oba milence, její až komicky nehrdinské rozuzlení jen umožňuje Antoniovi to, k čemu už se beztak rozhodl – vrátit se ke Kleopatře.

68. Apollodorus: Sicilský silák a sluha Kleopatřin, který Kleopatru na její pokyn svázal do rohože či koberce a jako balík odnesl Juliu Caesarovi.

117. proměni v oprátku: Nejen tajemné věštby, ale i selský rozum prostého vojáka dokáže dosti přesně odhadnout situaci a předpovídat budoucnost.

II/7

61. pánem světa: I tuto navýsost dramatickou situaci, v níž se u epizodních postav objevují základní motivické protiklady hry: zrada a čest, slova a čin, voják a velitel, nachází Shakespear u Plútarcha.

81. skončil jsem s tebou: Dvojčinným tématem hry je láska a zrada, a to v rovině intimní i politické. Menasovo rozhodnutí předznamenává krok, ke kterému dospěje v průběhu hry řada dalších (např. Enobarbus), kteří budou volit mezi rozumem (zradou) a citem (věrností svému veliteli).

90. Třetina světa je už nalitá: Shakespear si v této hře rád pohrává s proměnou nejen hledisek, ale i měřítek. Velkolepé kulisy světa a titánské postavy přirovnávané k bohům jsou zabydlovány nízkostí a malostí lidského konání. Do hry se tak dostává na jedné straně manýristická obraznost a na straně druhé i notná dávka ironie.

Přestože tato hra nemá přísnou strukturu aristotelovské tragédie a přináší řadu momentů, které neposunují děj či přímo nesouvisí se zápletkou, lze konstatovat, že druhé jednání naplňuje požadavky kolize. Přináší totiž zárodek základního konfliktu mezi Antoniem, v němž fatální „egyptská láska“ přebíjí „římskou povinnost“, a jeho hlavním rivalem Octaviem.

III/1

3. Marka Crassa: Marcus Crassus patřil s Juliem Caesarem a Gnaeem Pompeiem k tzv. prvnímu triumvirátu. V roce 53 př. n. l. padl v boji proti Parthům.

16. vítězili / díky svým lidem: Scéna jen volně souvisí s dějem hry. Rozšiřuje ale spektrum hry a hlavně obsahuje důležité memento. Tragédie Antonia spočívá totiž i v tom, že ke konci nerespektuje vůli těch, kteří byli po dlouhý čas strůjci jeho slávy a úspěchů.

III/2

33. Tvoje nedůvěra: V ironickém rámci, který nastolují posměšnými poznámkami o Lepidovi Agrippa a Enobarbus, lze těžko brát Antoniovy sliby a přísahy vážně, zvlášť když divák už ví o jeho rozhodnutí vrátit se do Egypta. Přesto Antoniova slova o Octavii nevyznívají neupřímně. Dramatik prostřednictvím Antoniova obdivného pohledu ukazuje Octavii v těch nejlepších barvách. Je to žena svému muži oddaná, mírná a nemluvná. V symetrické výstavbě hry je pravým protikladem Kleopatry, tak jako je Octavius Caesar protikladem Marka Antonia. Symbolické objetí Antonia a Caesara (63) je středobodem celé hry, která se v této chvíli lomí a od smíru směřuje k tragédii.

53. do buřtů: Překlad zde v souladu s ironickým tónem promluvy volně parafrázuje originál, který je založen na dvojím významu slova „cloud“. To značí jednak „mrak“ na čele Caesarově, jednak temnou skvrnu mezi očima koně, která vypovídala o nezkrotnosti zvířete a tudíž o jeho nepoužitelnosti v boji.

III/3

1. Kde je ten chlap?: Přestože na „římské“ straně čas plynul, v Egyptě jako by se zastavil. Třetí scéna třetího jednání dějově navazuje na II/5. Podobně jako v jiných

hrách i zde zachází dramatik s časem značně svévolně a zcela ve službách svých dramatických záměrů.

28. asi třicet: Údaj o věku Kleopatry nekomentuje, protože zde nenachází nic, čím by mohla mít nad svou sokyní vrch. V celé první polovině hry Kleopatru oproti důstojné Octavii projevuje řadu nectností, jako je hádavost, rozmarnost, závistivost a především žárlivost.

III/4

1. To ale není všechno: Na římské straně čas a události nepozorovaně poskočily vpřed a *in medias res* se ocitáme uprostřed konfliktu, který mezitím propukl mezi Antoniem a Caesarem a v němž „jak mezi dvěma mlýnskými kameny“ uvízla Octavia. Je příznačné pro tuto hru, že o dramatických momentech se tu zásadně jen referuje.

III/5

19. Je přichystáno proti Caesarovi: Sled událostí v rozhovoru dvou menších postav posunuje vpřed děj a *ex post* ospravedlňuje Antoniovo jednání. Vinu na rozpadu křehkého spojení má do značné míry Caesar, i když pro Antonia je to vítaná záminka konečně jít za hlasem svého srdce.

III/6

2. Víte, co proved?: V popisu okázalého setkání Antonia a Kleopatry v Alexandrii, vyjmenovávání darů příbuzným královně i soupisu východních velmožů (69) autor hojně čerpá z Plútarcha.

6. syn mého otce: Caesarion byl synem Julia Caesara a Kleopatry. Pro Octavia Caesara, nevlastního Caesarova syna, představoval tedy jisté nebezpečí.

7. nezákonní potomci: Marcus Antonius měl s Kleopatrou dva syny a dceru.

III/7

4. abych se pletla do války: Podle Plútarcha Antonius prostřednictvím Domicia (Enobarba) vyzval Kleopatru k návratu do Egypta. Ona ale zůstala, protože „se bála, aby se Antonius pod vlivem Octavie opět nesmířil s Octaviem Caesarem“.

23. Torynu: Tehdejší Toryna je dnešní známé letovisko Parga.

25. chlapská výtka: Antonius oceňuje na Kleopatře její „chlapství“. Zaslpení a spojení láskou v jednolitou bytost stojí milenci v opozici proti „rozumným“ argumentům zkušených vojáků.

60. Co chceš, vojáku?: Rozhovor s prostým vojákem patří k řadě drobných realistických detailů, které dramatik načerpal z Plútarcha.

III/10

7. Za hubičku jsme přišli o říše: Dramatické děje jsou zde vykázány mimo jeviště.

36. rozum radí plavat s proudem: Podle Plútarcha Enobarbus Antonia opustí již před bitvou u Akcia. Shakespeare se od pramene odchyluje a Enobarbovu dezerci a hořký konec oddaluje (IV/4,5). Oproti Plútarchovi dramatik tuto postavu výrazně

propracoval a nechtěl se jí vzdát. Naopak z Canidia jakožto postavy méně sympatické dělá v rozporu s prameny zrádce už nyní.

III/11

2. Stydí se za mě: Pocity hanby a studu jsou emoce, které se obvykle u hrdinů tragédií nevyskytují. V kontrastu k místům, kde jsou protagonisté vykreslováni s až nadlidskou monumentálností, se objevují místa, kde jsou při svém jednání malí, zbabělí, zahanbení a trapní. Autor je demýtizuje a naplňuje lidskostí.

70. Dluh je splacen: Antonius po ostudné porážce, kdy by jakýkoli jiný Říman spáchal sebevraždu, končí v náručí Kleopatry. Jejich láska, která je stejně opojná jako destruktivní, zde docíluje vrcholu. Neexistuje pro ni minulost ani budoucnost, ale pouze extatická přítomnost, nutící zapomenout na vše ostatní. Hodnoty se převrátily a jedna Kleopatřina slza je „cennější než všechno, oč... přišli“. Antonius „pro lásku“ zradil své vojáky a jako „veřejná osoba“ prohrál.

III/12

13. zůstat v Egyptě: Antonius se vzdává moci a chce „dožít“ se svou láskou. Kleopatru se Egypta vzdát nechce. Shakespeare zde takřka doslova cituje z Plútarcha. Rozpor využívá Caesar, který svým vzkazem nutí Kleopatru volit mezi osobním a politickým zájmem (20–23). Zatímco politická „krize“ dramatu vyvrcholila v předcházející scéně, zde vzniká zárodek krize milostného vztahu a jde jen o to, zda Kleopatru „pro Egypt“ zradí svou lásku; zda bude volit rozum, či srdce.

III/13

16. Pošli mou šedou hlavu Caesarovi: V této důležité scéně hraje velkou roli rozpor mezi tím, co člověk říká a co svými slovy míní. Antonius jistě tento pokyn nemyslí vážně, jen vyhoceným způsobem konstatuje stav věcí, ale jako nikdo v této hře si ani on nemůže být jist tím, jak se Kleopatru zachová.

27. muž proti muži: Nesmyslně „romantický“ Antoniovův návrh svědčí o jeho krajním zoufalství. Je zřejmé, že Octaviusův návrh nepřijme. Jako do všech vrcholných Shakespearových tragédií i do této se promítá dramatikovo velké téma, jímž je obraz doby na přechodu mezi starým světem aristokratické cti a novým světem dravého kořistnictví. Navíc se tu dále rozvíjí téma podílu prostých vojáků na slávě a moci jejich velitele.

56. spíše strach než láska: Caesarův vyslanec sugeruje Kleopatře argument, na jehož základě by mohla volit v Caesarův prospěch. Shakespeare zde podle Plútarcha parafrázuje slova, která Kleopatru sama říká, ovšem až o dost později, ve chvíli, kdy se setkává tváří v tvář s vítězným Caesarem.

61. on si ji vydobyl: Kleopatřina slova lze chápat dvojím způsobem. Buď přistoupíme na to, že je myslí vážně a že jimi skutečně vyjadřuje svou ochotu podřídit se Caesarovi a zradit Antonia. Tak si je vykládá Enobarbus (63) a tak si je ve shodě s Plútarchovým negativním hodnocením Kleopatry vykládají i někteří komentátoři (kupodivu většina z nich ponechává tento moment hry bez výkladu a je na režisérovi a hercích, jaký význam jim propůjčí). Nebo jako mnohdy jindy „hraje komedii“

a myslí své „Ó!“ (56) i tato slova ironicky, přestože nejsou daleka pravdy. Konec konců Antonius je dobyvatel, a že se mu ona sama vzdala, je nepopiratelný fakt.

76. vyslechnu si ortel: Kleopatra se podřizuje, ale o tom, že by vydala Antonia, neřekne ani slovo.

106. právoplatný rod: Ve skutečnosti měl Antonius s Octavií několik dětí.

126. pláních básanských: Biblická narážka na Žalm 22, verš 13, vyjadřuje pouze Antoniovou žárlivou obavu, že by mohl mít na hlavě parohy.

156. Tak málo mě znáš?: Mezi všemi exotickými záhadami a tajemstvími, které skýtá Egypt, je Kleopatra záhadou největší. Mnozí ji považují za nejvýraznější Shakespearovu ženskou postavu. Shakespeare psal své hry pro budoucnost, protože teprve když jeho ženské postavy začaly hrát místo chlapců ženy, se mohlo plně zaskvít jeho umění.

157. Máš srdce z ledu!: Zmatený Antonius se zmůže pouze na trucovitou poznámku a je vzápětí udolán jednou z nejobraznějších metafor celé hry, ukazující, že v této hře je mnohdy spíš než děj hybatelem povahokresba a jazyk (158–165).

175. Ještě je naděje: Krize je zažehnána a hra vstupuje do fáze peripetie. Jedině „selský rozum“ Enobarba hodnotí situaci bez iluzí a dává scéně a celému jednání trpkou pointu: **Budu ho muset nechat plavat (199).**

IV/2

8. Jak o život: Enobarbova odpověď je dvojnásobná a Antonius slyší, co chce slyšet. Doslovnější překlad originálu by zněl: „Udeřím, a buď zvítězím, nebo zemřu!“ Vzhledem k menší sémantické hustotě češtiny oproti angličtině musí někdy překlad, má-li zachovat metrum a počet veršů originálu, volit stručnější vyjádření „po smyslu“.

23. Proč tak mluví?: V Antoniově podivně sentimentálním chování je předzvěst konce. Tentokrát si s Kleopatrou vyměnili role a v úžas uvádí on ji.

IV/3

15. Bůh Herkules opouští Antonia: Dramatik motivuje konečnou dezerci Antoniových vojáků jak velitelovým nevojenským podivinstvím v minulé scéně, tak i nadpřirozenými úkazy před bitvou. Obě tyto scény převzal od Plútarcha. (Zde však neopouští Antonia Herkules, nýbrž Bakchus, bůh vína a radovánek, s nímž se Antonius rovněž ztotožňoval a za něhož se rád převlékal.) Vítězství Octavia Caesarova se stává osudovou nutností.

IV/4

11. Zapnula jsem to dobře?: Ženská oddanost Kleopatry ve scéně, pro niž autor nenašel oporu v pramenech, kontrastuje s chlapáctvím královny před bitvou u Akcia.

IV/6

5. všech třech světadílch: Originál uvádí výraz „three-nook'd world“ („trojdílný svět“). Může jít buď o rozdělení říše mezi tři triumviry, nebo o tři tehdy známé světadíly (Evropu, Asii a Afriku). Caesarův projev je bombasticky nadnesený, a proto

mohl pro alžbětinské publikum, které už vědělo o existenci světadílu dalšího, obsahovat jistou ironii. Tu se překlad snaží zachovat.

IV/8

19. zahnali jsme je: Antoniovův úspěch v první bitvě i následná oslava jsou převzaty z Plútarcha.

IV/9

17. srdce pukne: U Plútarcha Enobarbus dezertuje už před bitvou u Akcia, a poté co mu Antonius velkoryse pošle všechny jeho poklady, „náhle zemře“. Shakespeare při této první smrti na scéně předvádí mimořádně nenásilný způsob úmrtí.

IV/12

10. Ta zmije egyptská mě zradila: Antoniova vojska se bez boje vzdala, ale Antonius nespravedlivě obviňuje Kleopatru, že ho „prodala tomu cucákovi“.

43. Herkules: Herkules (Alcides) zabil svého sluhu Lichase za to, že mu přinesl košili nasáklou jedovatou krví kentaura.

IV/13

1. Ajax: Řecký rek Ajax Telamon zuřil, když štít zabitého Hektora nedostal on, ale Odysseus.

2. thesalckému kanci: Další antická narážka připomíná nestvůru, kterou poslala Diana (Artemis) na kalydonského krále Oinea.

IV/14

22. skoncovat: Antonius zavrhl Kleopatru, zahrnul ji snůškou římských nadávek (IV/12/10, 25, 28) a po úvaze nad marností a marností všeho (2–11) se odhodlává k římské smrti. Je ale zřejmé, že svou roli nedokáže zvládnout. Kleopatra mu „ukradla sílu“ nebo, jak metaforicky říká originál, „ukradla mu meč“. Cítí sice povinnost Kleopatru za její zradu zabít (26), ale možná s úlevou přijímá zprávu, že je už mrtvá (34) a že je tedy „dobožováno“ (35).

38. Ajaxův štít: Podle Homéra měl Ajax štít ze sedmi vrstev volské kůže. O sedmou vrstvu se zarazilo Hektorovo kopí.

53. Didoně s Aeneem: Dido se po odchodu Aenea zabila, nalezla na meč.

102. Cože? Nejsem mrtvý?: Antoniovův tragikomický pokus zesměšňuje posvátný římský rituál sebevraždy, ale postavu samu zlidštuje.

125. Příliš pozdě: Antonius je dalek toho zlobit se na Kleopatru za její poslední trik. Ve chvíli smrti padají všechny vnější překážky, které mezi nimi stály, a konečně může dojít k jejich definitivnímu sblížení.

IV/15

32. To je dřina!: Poněkud nedůstojné vytahování raněného Antonia do krypty přispívá k tragikomickému vyznění scény. Klopotné fyzické jednání ubírá rituálu smrti na monumentalitě a vnáší do hry momenty prosté lidskosti.

48. věř jen Proculeiovi: Antoniova poslední rada Kleopatře před smrtí je špatná, neboť Proculeius Kleopatru oklame. I tento detail najdeme u Plútarcha.

67. nezůstalo nic / co stojí očím za námahu: Kleopatřino zoufalství je jedna z mála chvil ve hře, kdy „nehraje komedii“, tváří v tvář smrti svého milence už nic nepředstírá. S jeho odchodem její láska k němu vrcholí a ona si uvědomuje hloubku své ztráty. Ve chvíli, kdy omdlí a padne k zemi, se může zdát, že hra podle pravidel klasické tragédie vrcholí katastrofou. Ale Kleopatra procitá.

86. to uděláme jako Římané: Katastrofa se odsouvá a celé páté dějství bude věnováno tomu, jak Egyptanka Kleopatra po římsku zinscenuje vlastní smrt. Ve shodě s literárním pramenem dramatik porušuje žánr klasické tragédie, připojuje ke hře „dovětek“ či „codu“ a vytváří tak tragédii nového typu.

V/1

65. Chci ji v Římě živou: Caesarův záměr a Kleopatřin boj o „čest a život“ (IV/15/46) představují základní konflikt pátého jednání.

V/2

150. Myslela jste to dobře: Oproti vylíčení scény Plútarchem je Shakespeare ke Kleopatře méně kritický, nicméně ponížující scénu s pokladníkem Seleukem ve hře ponechává. Ukazuje v ní, že Kleopatra svůj boj o život dosud nevzdává. Zlom nastává ve chvíli, kdy jí Dolabella, další muž, jehož dokázala uhranout, vyjeví Caesarovy záměry (110) a ona pochopí, že by si mohla život zachránit jen za cenu cti. Blahosklonnost vítězného Caesara, který je ke všem jejím půvabům zcela imunní (180–189), je pro ni poslední kapkou. Od této chvíle už jen připravuje svou smrt.

169. Livii: Tedy manželce Octavia Caesara.

236. I nejbídnějším nástrojem / lze konat velké činy: I venkovana, který přináší Kleopatře smrtící hádč, našel Shakesperare u Plútarcha. Dal mu jen komicky deformovaný jazyk a jako v řadě jiných her vznešenou tragickou smrt uvedl do kontrastu s lidovým humorem.

289. Jsem vzduch a oheň: Ve chvíli smrti dosahuje Kleopatra pravé velikosti. Lze si představit, že teprve když se s Antoniem setká na věčnosti, může se spolu s ním dosytosti vysmát Caesarovi a všem světským půtkám a intrikám. Pocitem smíření a nadhledu nad lidskými marnostmi ukazuje tato hra cestu k tvorbě Shakespearova pozdního období, jež vrcholí romancí **Bouře**.

EDIČNÍ POZNÁMKA

Originál hry je vytištěn a překlad byl pořízen podle následujících vydání:

Shakespeare, William: *Antony and Cleopatra* (<http://shakespeare.thefreelibrary.com>)

Shakespeare, William: *Antony and Cleopatra* (Cambridge University Press, 1990)

Shakespeare, William: *Antony and Cleopatra* (Signet Classic, 1988)

Shakespeare, William: *Antony and Cleopatra* (The Arden Shakespeare, Routledge, 1991)

Shakespeare, William: *The Tragedy of Antony and Cleopatra* (The Riverside Shakespeare, 1974)

Shakespeare, William: *Antony and Cleopatra* (University of London Press 1963)

S ohledem na čtenáře a pro jeho snadnější orientaci v textu jsme podle uvedených vydání doplnili údaje o místu děje a scénické poznámky; vycházeli jsme z nich též při sestavení anglického glosáře a částečně z nich čerpali i pro závěrečné poznámky.

DALŠÍ LITERATURA

Bejblík, Alois: *Shakespearův svět* (Mladá fronta, 1979)

Josek, Jiří: *Obraz mocenského a politického boje v hrách Williama Shakespeara* (In *Srovnávací poetika v multikulturním světě*, Univerzita Karlova, Praha 2004)

Kott, Jan: *Let Rome in Tiber Melt* (In *Shakespeare Our Contemporary*, Routledge, London 1994)

Shakespeare, William: *Antonius a Kleopatra* (In *Tragédie II*, SNKLHU, Praha 1962), přeložil Josef Václav Sládek, poznámky napsal Otakar Vočadlo.

Shakespeare, William: *Antonius a Kleopatra* (In *Tragédie II*, SNKLU, Praha 1963), přeložil E. A. Saudek, poznámky napsal Zdeněk Stříbrný.

Shakespeare, William: *Antonius a Kleopatra* (Národní divadlo, Praha 1999), přeložil a úvod napsal Martin Hlinský.

Stříbrný, Zdeněk: *Dějiny anglické literatury I*, (Academia, Praha 1987)

Slovník antické kultury (Svoboda, Praha 1974)

Vodák, Jindřich: *Shakespeare* (Melantrich, 1950)

OBSAH

Předmluva	5
Antony and Cleopatra	8
Antonius a Kleopatra.....	9
Glossary	222
Poznámky	233
Ediční poznámka	246

WILLIAM
SHAKESPEARE

**William
Shakespeare**
**ANTONY
AND
CLEOPATRA**

ANTONIUS A KLEOPATRA.

Z anglického originálu Antony and Cleopatra přeložil,
poznámkami opatřil a předmluvu napsal Jiří Josek.

Obálku navrhl Aleš Krejča.

Grafická úprava a sazba Jaroslav Hrabě.

Redakce Jana Mertinová.

Vydalo nakladatelství Romeo, Pod Bání 21, 180 00 Praha 8,
jako svou 23. publikaci.

Vytiskly Těšínské papírny, s.r.o.

První vydání, Praha 2006.

www.jirijosek.com